

CARLES RIBA

LES
AVENTURES D'EN
PEROT MARRASQUÍ

TERCERA EDICIÓ

EDITORIAL SELECTA

atalunya

EX
LIBRIS
X
AVGVST
MATONS

Aug. 1854

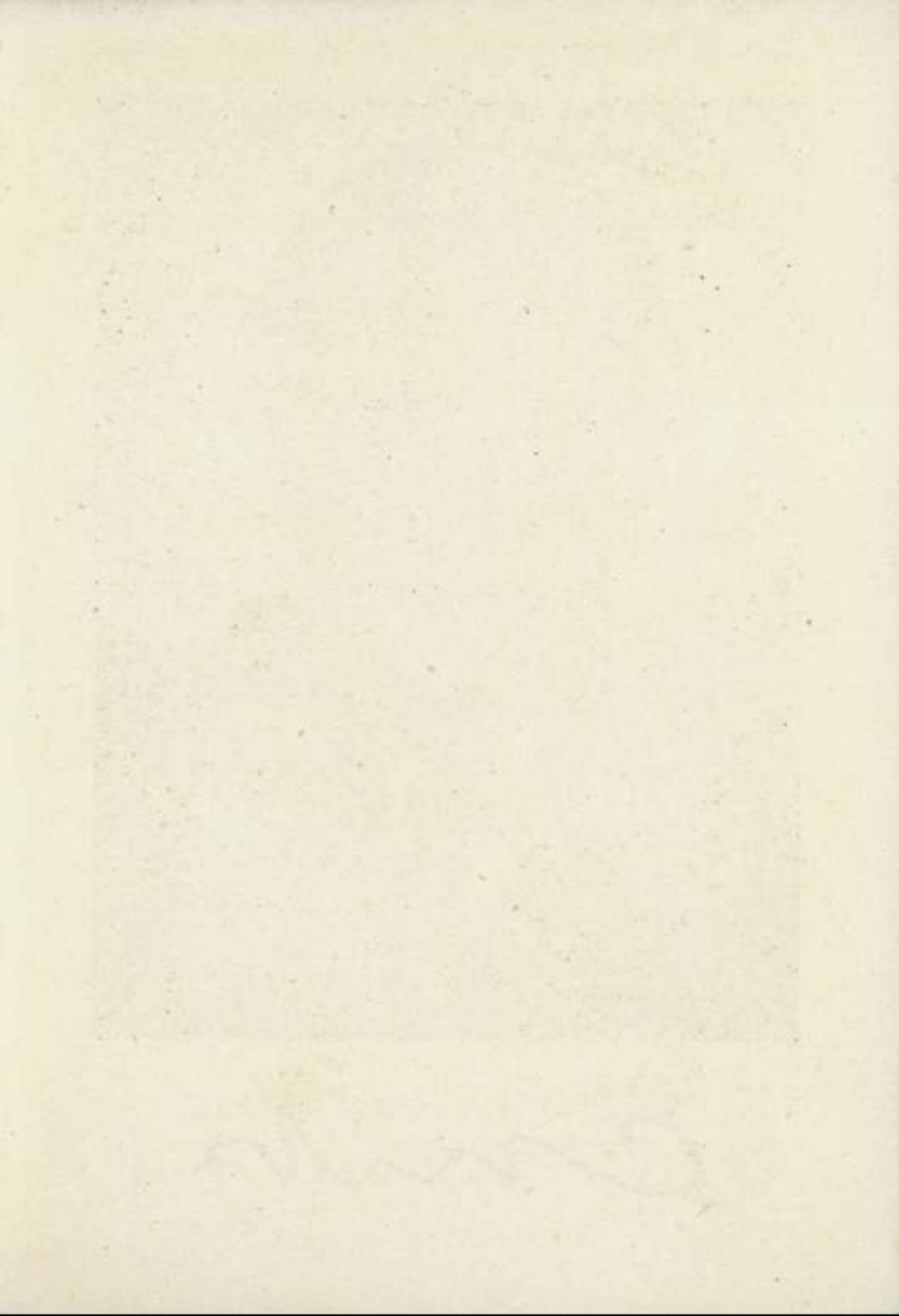
B-1.54

D

Handwritten text at the top left, possibly a date or page number, including the number "1218".

LES AVENTURES
D'EN PEROT MARRASQUÍ

C. Smith

CARLES RIBA

LES AVENTURES
D'EN PEROT MARRASQUÍ

EDITORIAL SELECTA, S. A.
BARCELONA

P: 392842

BIBLIOTECA SELECTA - 76

Edicions de

LES AVENTURES
D'EN PEROT MARRASQUÍ

1.ª - 1917

2.ª - 1923

3.ª - 1950

Encapçalen aquest volum el
retrat i la signatura de l'autor

PROPIETAT LITERARIA RESERVADA

Tallers gràfics ARIEL, S. L. - Aragó, 255 - Barcelona

MOTS PRELIMINARS

PREFACI DE LA PRIMERA EDICIÓ

Llegidor que encara no ets gran, però que ja t'ofendries si et deien petit: et vaig a contar una història.

No t'espantis. No tinc el propòsit d'ensenyar-te res; ni t'obriré cap nou horitzó científic ni et faré cap sermó de moral. Això seria un engany: per la història i no per res més tu et poses a llegir, i una història i no res més jo t'he anunciat.

Com que ja tens deixades molt enrera les beceroles, en un no res seràs al capdavant del capitol.

I jo et diré alguna de les moltes coses que en tan poca estona pots guanyar: que en els teus genolls hi hagi algun blau de menys; que la padrina, si en tens, després et deixi arribar fins al pot d'aquella confitura; que la mamà et lloï a les seves coneixences com la criatura més aplicada del món; que t'estalviïs mentrestant de fer visita amb les persones grans i d'executar-los tot el teu repertori de precocitats; que en acabat, el papà, que entre tants de pesos de la casa com porta, porta el de les balances de la suprema justícia familiar, et compri el capitol següent de la història.

Tot això, pensaràs, són guanys ben materials. És que, dels morals, no m'està bé a mi de parlar-ne: semblaria que m'ho fes valer.

Però, mira, entre altres coses: tu llegiràs un capítol i potser el trobaràs més ensopit que d'altres. No hi vol dir res: acaba'l i exigeix l'adquisició de l'immediat. ¿Oi que ja veus venir el que et diré? Hauràs fet un exercici de paciència i un acte de benvolença, que és la cosa que més necessita la gent que s'avidola contant històries.

I encara un consell, que serà el darrer, no d'aquest prefaci, sinó, ten-ho ben entès, de tot el seguit de capítols que formaran el llibre. Mentre aniràs llegint, cura de fer-te l'efecte que tot allò que et conto és veritat. És l'única manera que una lectura ens faci goig. Deixant de banda que aquesta és una política, sense la qual, quan seràs del tot gran, no podries anar pel món.

I després d'aquest quart de llegir, surt a l'aire, corre i salta i bota, crida, rebolca't, enfila't, abraona't, fes tombarelles, posa't cada hora cinquanta vegades en perill de trencar-te la nou del coll, però no acabis de trencar-te-la mai. Tot això són coses que no van deixar fer de menut a l'heroi de la nostra història, i després veuràs que en va patir.

I en tant que actues així de cadell, mira que aquest llibre corri per alguna banda de casa com si t'haguessis descuidat de desar-lo. Aleshores el papà el trobarà i potser encara s'hi entretindrà. I sobretot, es podrà preparar per al reguitzell de preguntes teves que l'esperen; perquè vosaltres no

sabeu quin compromís són de vegades per als pares de família les vostres preguntes, tan variades i tan de sobte.

I ara adéu, i que Déu et faci bon minyó.

Setembre de 1917.

PREFACI A LA SEGONA EDICIÓ

Davant d'aquesta segona edició, completa, de LES AVENTURES D'EN PEROT MARRASQUI, siguin-me avui permesos uns quants mots al possible pare de família i al pedagog que d'amagat, per un gust infantil, o solemnement, com a previs censors, es decideixin a llegir-les.

L'estiu de 1917, el meu estimat Antoni Muntanyola, a qui tants de bells llibres i d'enginyoses joguines deuen els nostres infants, em demanà que li escrivís un nou "Petit Poucet", per a ésser publicat en quaderns setmanals. Les meves pròpies experiències d'infant no eren encara prou remotes, i com a casat recent jo tenia prou fe en els meus punts de vista sobre els infants que encara no tenia, perquè hagués de vacillar gaire abans de decidir-me per un discret realisme. Sento ja les càndides objeccions. ¿Què ens parla de realisme un autor que presenta una criatura petita com un

menovell, que fa enraonar les bèsties com si fossin persones? Però, oh mamà, segurament una mamà, que m'adreces, irada, la primera objecció: si amiddàvem el teu nin segons el sagrat concepte que tu, més enllà de la teva consciència, en tens, ¿estàs segura que pujaria gaire més del teu ditet? I tu, bon burgès sadoll de les realitats dels diaris, ¿t'estimaries més que els meus caragols i els meus gats i les meves mallerengues fossin realment i es diguessin senyor Canons o senyor Martinez, i que el teu fill adesiara aixequés del llibre un ull maliciós, reconeixent-t'hi? Salvem una mica la meva dignitat i la teva. Aquest llibre vol condensar, de la manera més entretinguda i més innocent que he sabut, les experiències d'un infant en el seu primer i súbit contacte amb la realitat. Davant del primer capítol de la primera edició, prometia al noi que em llegís, de no fer-li moralitats, per deixar-li la dolça feina d'anar-les traient ell mateix de la història. Però vaig anar escrivint al dia i a la setmana, jo mateix abandonant-me a allò que els fets em portessin, i el darrer fet va ésser que la moralitat, en el paràgraf final, sortí tota sola: no hi vaig resistir. Llegeix-la. Dels dos ulls, hi és dit, cal que l'un sigui viu i l'altre amorós. Una actitud humorística, doncs. Ja veig qui es cobreix la cara amb horror. Humorisme als infants! Fer quedar malament la gent gran davant la petita! No és que hagi d'ésser així sistemàticament; ara, si de tant en tant s'esdevé, algun sistema educatiu pot trontollar, però em temo que no tots els pedagogs es posaran con-

tra mi. No és qüestió tampoc, pobre de mi, de l'humor transcendental d'un Cervantes, avui pastura oficial de tants de futurs ciutadans nostres. El meu assaig és el d'un humorisme enraonat, quotidià, que distregui unes hores l'infant de les fadeses i de les truculències que solen ésser-li servides, i que el posen a risc de concebre el món com un idilli continu o com un immens escorçador. Ja que tants d'altres li han volgut encolomar —dispenseu-me el mot, que sospito just— llurs experiències de tota mena, des de la més sentimental a la més estimul·lant, que em sigui permès a mi de proposar-li les meves beceroles d'experiència humorística de la vida. Tinc la fe que, en haver arribat, jo per la meua banda i ell per la seva, a la quarantena, constatarem que havem triat el millor camí.

La primera edició, per diverses incidències que no fan al cas, restà estroncada en tretze capítols solts. Avui la gentilesa de l'Editorial Muntanyola i de l'Editorial Catalana fa possible una segona edició, completa i definitiva. Les opinions falagüeres d'amics meus, entre ells un dels nostres més fins educadors, i les reserves bondadoses d'altres, aleshores; i avui la col·laboració entusiasta del nostre gran Apa, si no justificar, bé crec almenys que poden explicar la meua gosadia de lliurar-me a la quàdruple crítica dels infants, de les famílies, dels literats i dels mestres d'estudi —que no sé pas qui em fa més por.

Novembre de 1923.

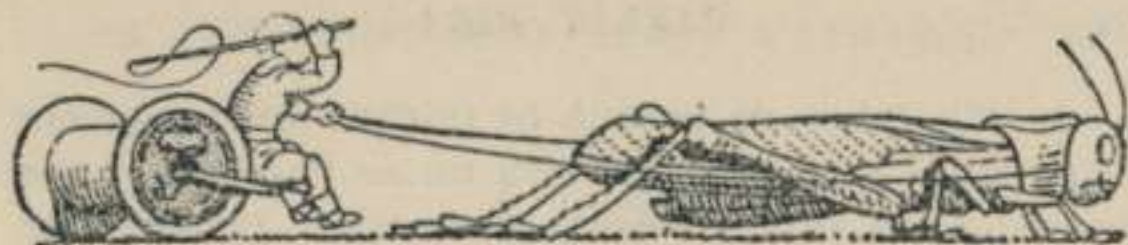
NOTA A LA PRESENT EDICIÓ

En el prefaci a la segona edició d'aquest llibre, convocava el meu lector d'aleshores, i em convocava a mi mateix, per a quan haguéssim fet els quaranta anys. Segur de tenir raó, em donava aquest termini perquè el temps ho provés. Temo que n'esperava massa. El temps ha portat esdeveniments enormes i arrossega cada dia més angoixa; tanta, que sovint un se sorprèn de somriure i, més encara, d'haver somrigut. Sembla que només hi hagi perdó per al somris dels infants. Mai no s'havia fet tant, no diré pas per guanyar-lo, sinó per provocar-lo. S'hi empren mitjans de tota mena; literatura en primer lloc, truculenta o feliç, tant se val: l'acte d'allargar a l'infant unes pàgines més o menys virolades ja crea en ell un delit que no consent a qui el fa de jutjar el text que ofereix, ni abans ni després. Em guardaré de pensar que tothom sigui igualment irresponsable i que entre tant de paperam no hi hagi alguna meravella; però els responsables almenys estaran amb mi per clamar al cel que la major part de tota aquesta literatura infantil és idiota. No vull dir que reediti avui les meves AVENTURES D'EN PEROT MARRASQUÍ amb l'esperit del qui creu arreglar alguna cosa: no, he començat per ni arreglar el meu llibre, si no és en detalls i molt superficialment; si era idiota, no ens hi amoïnem, continuarà essent-

ho. Potser el dono de nou al públic només per acudir a la cita que deia: jo havent ultrapassat de molt els cinquanta anys, i els infants que en altre temps em llegiren acostant-se ja als madurs quaranta. A ells sobretot m'adreço. No parlarem: filosofariem massa. El que m'ho pot dir tot, és que facin llegir el llibre als fills o fillols d'edat adient que deuen tenir, com jo de moment el contaré als néts que ja tinc. Els meus antics lectors i jo mateix també necessitem el somris dels infants; i si aquest relat ens l'obté, almenys haurà estat amb alguna cosa d'entranyablement nostre.

Novembre de 1950.

LES AVENTURES
D'EN PEROT MARRASQUI

CAPÍTOL I

LA NAIXENÇA D'EN PEROT

És segur que cercaríeu per tot el món i no trobaríeu una persona ni més menuda ni més espavilada que En Perot Marrasquí. Val a dir que bo i amidat no deu fer d'alçada pas més que el dit petit d'una criatura; i, d'ésser viu, prou necessitat n'ha tinguda, vist les que han arribat a passar-li.

El seu pare, que es deia Pere Marrasquí, era un bon senyor de Barcelona, ni massa pobre ni massa ric, ni massa jove ni massa vell, ni massa prim ni massa gras. Si sortiu al carrer, en veureu molts que se li assemblen.

Quan es va casar, el senyor Pere Marrasquí ja tenia tot de cabells blancs al voltant de l'orella. Heu de saber, però, que si a la senyora Marrasquí

no se li'n feien, és perquè es mirava cada moment al mirall, i així que se'n veia un se l'arrencava tot seguit. I de tant d'estirar va acabar pelada com un meló; aleshores la pobra dama no tingué més remei que posar-se perruca.

Tot això, doncs, vol dir que el senyor Marrasquí i la seva senyora, per a ésser ben bé allò que se'n diu uns nuvis, ja eren una mica massa grans. Per això encara tenien més ganes d'un hereu. Perquè deien: "Ja és una bona pena que un s'hagi de passar la vellesa sense l'escalf dels fills; i que si un té quatre quartets, vagin a fer cap als nebots."

Però, per bé que havien escrit a París, l'hereu no venia. De tant d'esperar, cada dia estaven més tristos i el geni se'ls anava tornant agre. El senyor Marrasquí no parava a casa sinó just per a menjar i dormir; el dia, se'l passava al casino jugant al dòmino i xerrant de política. La senyora Marrasquí no es movia del pis; i com que ja no li restaven cabells per arrabassar-se, feia flocs per al gat, ensenyava de parlar al lloro i renyava la miyona.

Per fi, un dia, que era el dia vint-i-nou de febrer (justament el dia que es complien els dotze anys de casats), el senyor Marrasquí, discutint amb un senyor del casino, li etzibà una paraula massa gruixuda; el senyor s'enfurismà, i el senyor Marrasquí en deixà anar una altra de més gruixuda; la qüestió és que si no els descomparteixen, la cosa hauria acabat amb nyanyos. El senyor Marrasquí va sortir del casino abrivat com una fera; i no sabent on

anar, perquè pertot arreu s'avorria, se'n va tornar cap a casa.

Era mitja tarda. Feia anys que no havia tornat tan d'hora. L'home no estava per a explicacions,

de manera que ja es veia tirant a les escombraries la perruca de la senyora Marrasquí si li començava a fer gaires preguntes. Truca, però vet aquí que així que obren ja se sent una mena de salt al cor i com si el cor li digués: "Marrasquí, avui t'espera una gran alegria."

Vinga cercar la muller; per fi me la troba dins la cambra. Sobre la tauleta de nit hi havia una caixa de fusta, d'aquelles d'embalar, que feia ben bé tres pams de llarga, amb tot de marques i etiquetes. Així que el veu entrar, la senyora Marrasquí ja li salta al coll:

—Ai, Marrasquí, mira què han portat mentre tu eres fora. Una caixa de París!

—De París, dius? Vols-t'hi jugar que és...

—Sí, Marrasquí, estic segura que és...

—Vatua la sajudida, al cap de dotze anys s'han recordat d'enviar-nos un...

—Com que tens aquest geni, jo no l'he gosada obrir fins que tu fossis aquí; però no pot ésser més que un...

—...que un hereu, vatua la teva perruca!

I el senyor Marrasquí corre a cercar unes tenalles i un martell i comença a fer saltar claus. La senyora Marrasquí l'ajudava tota neguitosa.

—Tindrem un ninó que no n'hi haurà cap de més ben plantat en tot el barri.

—I és clar, dona, ¿què vols que sigui l'hereu de can Marrasquí? Aparta't, que em fas nosa.

Sota la tapa hi havia un jaç d'encenalls.

—Que ben embalat que ve —diu la senyora Mar-

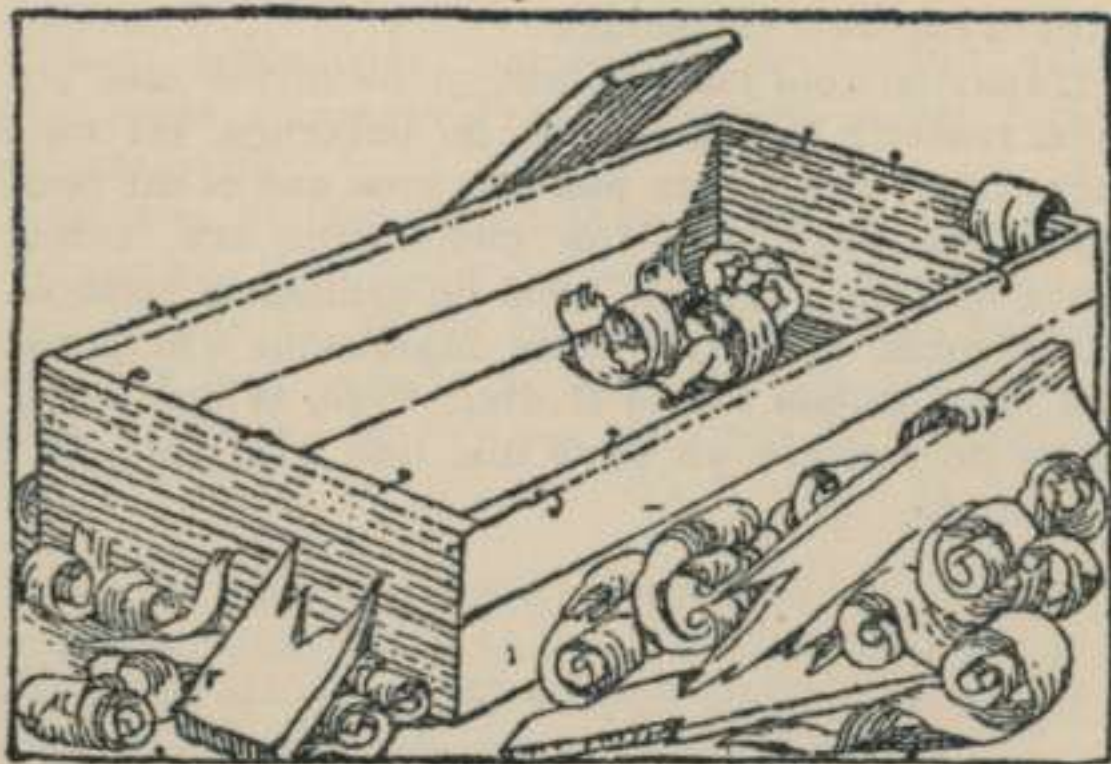
rasquí—. Deu ésser una criatura fina com una porcellana!

—I és clar, dona, ¿què vols que sigui l'hereu de can Marrasquí? Aparta't, que no em deixes manobrar bé.

El senyor Marrasquí vinga treure grapats d'encenalls; però l'hereu no apareixia enlloc. A la senyora Marrasquí se li anava estarrufant la perruca; al bon marit, li anava tornant l'embraviment del casino.

La caixa ja era buida d'encenalls; però l'hereu Marrasquí no hi era. Marit i muller s'havien deixat anar cadascun sobre una cadira. Ella somicava:

—Pobrissó, se'l deuen haver quedat a la duana, tan bufó que era.

I ell va saltar:

—Vatua la cua d'En Pere Botero, que ho escriuré al ministre i..

I vet aquí que tot d'un plegat senten un esternut, i després un ploricó net i prim, que de mica en mica s'anava fent més fort: "Miè! miè! miè!"

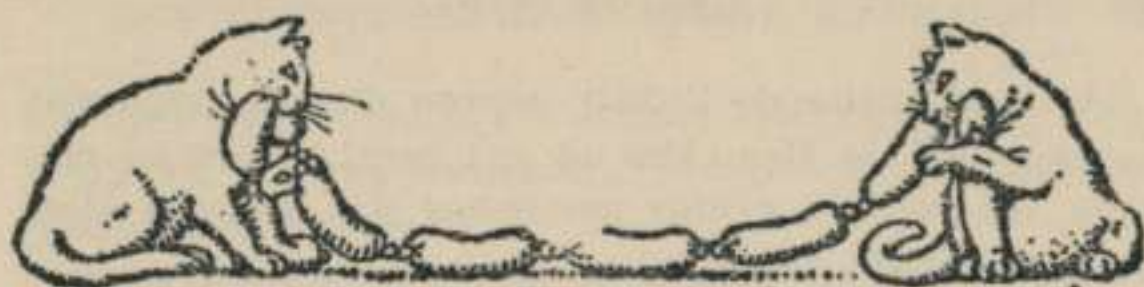
El senyor i la senyora Marrasquí fan un bot cap a la caixa. Però a la caixa no hi havia res. És a dir, res fora de dues o tres menudències d'ence-nall. El nadó no era allí, doncs. Escorcollen per sota el llit, als recons, darrera les cortines, als armariets de les tauletes. Res.

"Miè! miè! miè!" Aquell ploricó no podia venir més que de la caixa. La senyora Marrasquí torna a mirar-la i de sobte fa un crit:

—Mira, Marrasquí! Mira, Marrasquí! Aquella mica d'encenall es belluga!

L'aparten tots meravellats, ¿i no diríeu mai què me'n troben? Un marrequet de naixença, tot nu i pernejant i que no era pas més gros que el dit petit d'una criatura. Però tan menut que era, i feia tanta de fressa com un nadó de grandària natural.

Aleshores, el senyor Pere Marrasquí s'hi pensa una bella estona i a la fi diu.. Però, el que digué, ja us ho contaré un altre dia, que avui és tard i vol ploure.

CAPÍTOL II

LA CRIANÇA D'EN PERÒT

Dèiem, doncs, que, després de pensar-s'hi una bella estona, el senyor Pere Marrasquí va fer, amb tota solemnitat:

—Pere es diu son pare i Pere es dirà ell; perquè jo el reconec i proclamo hereu de can Marrasquí.

—I és clar, no sé per què encara t'hi has hagut de pensar tant —saltà la mare un bon xic indignada—. ¿Que no té tots els ets i uts de qualsevol altre hereu? Ai, rei del meu cor i sol de la meva vida!

I la bona dama començà a bressar-lo en els seus braços i a resseguir-lo amb les moixaines que una mare fa al seu nadó. Al senyor Marrasquí, ajupit vora d'ella, li queia la bava contemplant-s'ho.

Al bo i millor de l'idilli, senten un miol com una trompeteta de fira. Era el gat que, segons el costum, els venia a cridar per sopar. La senyora Marrasquí féu un xiscle:

—Ai, que se'ns el menjarà!

No hi hagué més remei que treure el gat de casa. Per prudència, també es desferen del lloro.

Al cap de vuit dies el portaren a batejar. Però el senyor rector, no atrevint-se a administrar les aigües del baptisme a aquella cosa minúscula, ho consultà amb el senyor bisbe. El senyor bisbe escriví al Papa de Roma. I el Papa de Roma, després de rumiar-s'ho bé, respongué que, puix que aquella cosa minúscula tenia forma humana i bellugava i vivia con tota criatura humana, havia d'ésser batejada com una altra qualsevol; que al cap i a la fi, Nostre Senyor és qui sap les coses del món, i no nosaltres.

Un altre problema fou de trobar-li dida que l'alletés. No se'n presentava cap a la mida. A l'últim, el senyor Marrasquí, que ja no s'acostava al casino, embabiecat com estava amb l'hereu, tingué una pensada. Agafà un comptagotes dels més fins, l'omplí de llet ben diluïda amb aigua, i el marrequet xuclava que era un gust. Pujava tan fort, que en un dia se n'acabava gairebé tot un.

Quan el deslletaren, el senyor Marrasquí, que sempre havia esperat que allò d'ésser tan menut passaria, i que el seu hereu seria un macip bo almenys per a artiller, començà a donar-li l'oli de fetge de bacallà. El menut se l'empassava —quan

no l'escopia al nas del senyor Marrasquí—, s'engreixava, posava bon color, però no creixia ni l'amplada d'un cabell.

Fora d'això, era una criatura eixerida com un pèsol. Li havien endegat una taula gran amb una mena de barana perquè no caigués a terra; allí tenia el seu llit, allí menjava i dormia, allí es rebotava i plorava i reia, feia rebequeries i picava de peus, feia alegrois, deia "papà" i "mamà", embrutava calces i recons amb un gran delit, empaïtava les mosques, espatllava les joguines, aprenia les cançons que sentia al celobert, es ficava els dits al nas, es descordava les sabates, demanava tot el que veia, feia tots els sorolls que fan les criatures sense passar-ne per alt ni un, estirava la perruca de la senyora Marrasquí, exigia del senyor Marrasquí tots els papers de l'auca i, si no, començava a pegar-se cops de cap contra la barana dels seus dominis.

Era un veritable maldecap. Calia estar-lo vigilant sempre. Un dia que es descuidaren una mica, me'l trobaren a terra trotant per damunt la catifa del menjador. Semblava mentida que s'hagués pogut deixar anar avall per les potes de la taula. El senyor Marrasquí prengué un determiní i, malgrat la intercessió de la mare, li pegà una bona surra, perquè se'n recordés. Després li lligaren un cascavell al coll, perquè així, si s'escapava de damunt la taula, almenys seria més fàcil de saber on era.

Hi va haver adob per tres dies. Després, el senyor Marrasquí prou li feia reflexions, la senyora

Marrasquí prou el deixava sense xacolata al be-
renar: la minúscula criatura tot era baixar i en-
filar-se per les potes de la seva taula, com un mico.
La pobra gent estaven al caire de la desesperació.

En tot això, l'hereu de can Marrasquí ja havia
complert els cinc anys. Llevat del dia del bateig,
no l'havien tret un sol dia de casa. Només de pen-
sar en el tràfic del carrer, a la bona mamà se li
glaçava el cor. A més, el senyor Marrasquí tre-
molava d'imaginar el rotllo que es faria al carrer
si treia a passeig aquell fenomen. I com que el pis
era en un carreró estret com un corredor, vet aquí
que de totes les finestres només es veien parets
brunes i, abocant-se molt, una llenca de cel no pas
més ampla que una veta.

Això, el senyor i la senyora Marrasquí, no els
preocupava massa, perquè deien:

—No vol dir res que aquesta criatura no sàpiga
res del món; pels exemples que hi veuria...

Però venien visites a la casa: ties papissotes,

conegudes grasses i pacífiques. I en veure aquella criatura tan eixerida, i que no arribava a ésser tan alta com el menovell d'un ninó, tot era estar-se a l'entorn de la taula i fer escarafalls: "Aï, Senyor, quina monada! Perot, vejам si em pugés al palmell de la mà! Perot, vejам si saltes això! Perot, vejам si m'atrapes això altre." En Perot, segons de quin humor estava, ho feia o no ho feia.

Però quan les visites començaven a enraonar sense fer cas d'ell, el menut parava unes orelles d'un pam. És clar que sentia moltes i moltes bajanades; però també replegava paraules de coses que no havia vist mai, i li entrava una curiositat coent: arbres, muntanyes, animals, tramvies, nens... totes les coses del món. Un dia va fer molt seriós al senyor Marrasquí:

—Papà, jo vull veure món.

—Quan seràs gran. Ara ets massa petit.

—I quan seré gran, ¿seré gran com vostè?

—Si Déu vol —respongué el bon senyor, no gaire convençut.

Ja era temps de pensar en l'educació d'En Perot. El senyor i la senyora Marrasquí es passaren tot un dia parlant-ne. Enviar-lo a un col·legi, no podia ésser; posar-lo a pensió, els trencava el cor.

El senyor Marrasquí, doncs, li va ensenyar ell mateix de lletra. Al cap de pocs mesos, En Perot ja llegia de correguda; vull dir que es posava sobre el llibre i corria per la pàgina, seguint les ratlles i llegint. Després va aprendre d'escriure; però feia una lletra que calia llegir-la amb vidre d'augment.

I aviat va aprendre també les quatre regles i moltes altres coses.

Fou l'única manera que s'estigués quiet. Es passava hores i hores en un recó de la seva taula llegint llibres; els que li agradaven més, eren el "Robinson Crusoe" i les novel·les de viatges i aventures de Juli Verne. Només esperava ésser gran per a córrer món.

Però ara les visites, veient-lo llegir, s'hi encantaven encara més i li venien amb més exigències. Un dia una veïna tingué la poca-solta de preguntar per què no l'ensenyaven en un circ, que guanyarien els diners a cabassos. Els senyors Marrasquí s'hi feren un panxó de riure; però En Perot, que ja n'estava fins al capdamunt de passar-se la vida tancat, s'ofengué amargament d'aquella proposta i jurà dintre el seu cor que fugiria a la primera ocasió.

Una altra vegada, la mateixa veïna, que tenia un parent que escrivia en diaris, insinuà al bon senyor la idea de fer parlar d'aquell prodigi a la premsa. El senyor Marrasquí s'hi estufà inefablement.

Vingueren a la casa dos periodistes, l'un amb un enorme bloc de notes, l'altre amb una màquina de retratar. El del bloc començà a fer preguntes i el senyor Marrasquí a respondre-les, recercant dins la seva memòria les maneres de dir més florides. Quan la mamà intervenia, ell li saltava: "Tu calla"; i continuava explicant les precocitats d'En Perot. Perquè per a ell tot això era la meravella

del minyó i no precisament la seva estatura. El periodista provà de dirigir la informació per altres camins més d'èxit del públic; però no hi havia manera de canalitzar el devessall d'entusiasme del senyor Marrasquí.

A l'últim, el de la màquina, que havia pres vistes de la sala, no trobant-hi prou llum, demanà autorització per a treure les fotografies al terrat. En Perot ja es veié obert el cel. Però el papà s'hi oposà aferrissadament: el seu fill era molt delicadet i no li convenia l'aire. Els periodistes insistiren, per gentilesa. El senyor Marrasquí saltà amb

un "no" contundent com un mac de riera. I els macips, tots decebut, s'acomiadaren.

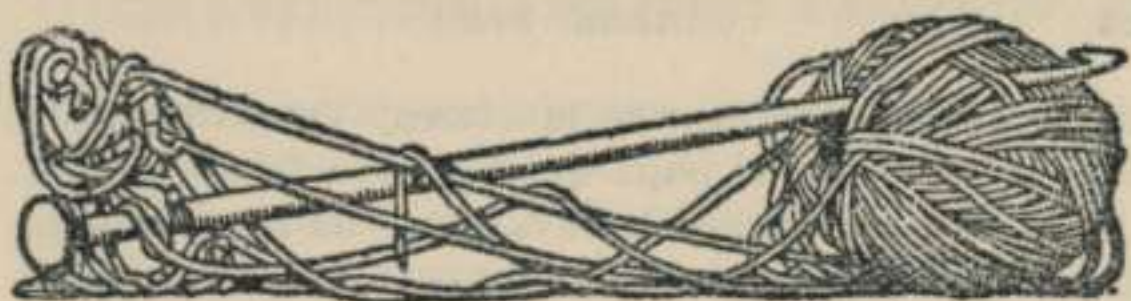
El senyor Pere restà inaccessible. I l'entrevista no es publicà. En Perot, ferit per la incomprendible conducta del seu pare, es renovà el jurament de fugir.

L'ocasió vingué al cap de pocs dies. El papà i la mamà hagueren d'anar de precis a uns funerals. Abans de sortir, feren mil recomanacions a la minyona, que era nova a la casa.

En Perot, que ja s'ho tenia tot preparat, aprofita un moment que la minyona enraonava amb l'escombriaire a la porta, i s'arrenca el cascavell, s'esquitlla taula avall i surt a l'escala per darrera el cabàs, que l'escombriaire havia deixat en terra. No el reparà ningú, és clar.

Sentint que pujava gent, en comptes de baixar, s'enfila escales amunt i arriba al terrat. La porta era mig oberta. S'hi esmuny, i vet aquí que me'n veu... Però el que va veure i li va passar, prou se val que ho deixem per a un altre dia.

CAPÍTOL III

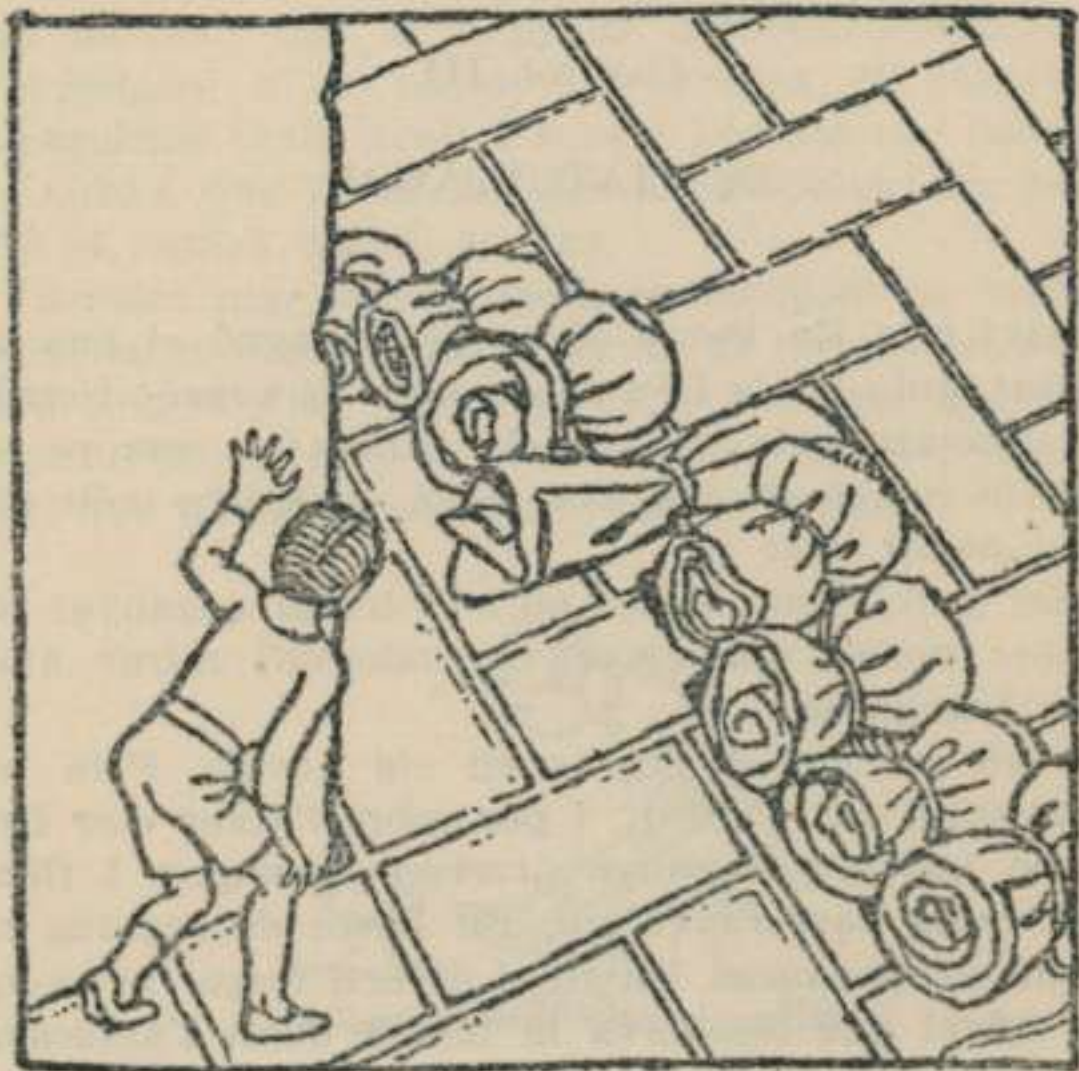
EL VIATGE AERI

Així que En Perot Marrasquí tragué el nas al terrat, quin bé de Déu de cel blau va veure! Només el coneixia pels sants dels llibres; i sempre se l'havia imaginat com una mena de sostre molt alt d'un paper molt fi.

En canvi, amb el sol no s'hi havia enganyat de gaire; només que esperava poder-se'l mirar amb més franquesa.

Però sobretot l'encantaven els núvols. Feia un vent suau, alt i seguit, i per sobre l'atzur clar flotaven mil architectures diverses, blanques i flonxes, l'una darrera l'altra. En Perot de seguida hi trobà comparances, i això el divertí força. Vet aquí un núvol que semblava la mamà quan s'aixecava

la perruca per gratar-se la closca. Vet-en aquí un altre d'igual que el papà quan pesava figues acabat de sopar: les ulleres a cavall del nassó arromangat, amb la berruga a la punta i tot. I un altre com la mà del senyor Marrasquí quan l'empaitava per damunt la taula per pegar-li una surra, i ell se li escapolia. I un altre núvol tal com ell fantasejava que devia ésser una nau. I un altre que ell diria que era el lloro de Robinson. I per sota d'aquests núvols passaven tot d'ocells, uns que

llançaven uns xiscles alegres, uns altres que volaven en colla i sempre fent voltes, i encara d'altres que amb prou feines s'albiraven.

Tot això ho veié en molta menys d'estona que jo poso per a contar-ho. El just moment d'aixecar el cap. Perquè de seguida el distraueren unes veus que enraonaven allà a la vora.

En Perot havia après en els seus llibres que la primera virtut de qui vol córrer aventures és la prudència i estava decidit a practicar-la. Així sortí del tot al terrat, i de puntetes i arrambat a la paret, anà tombant la cantonada del torrator de l'escala.

Eren dos bordegassos més o menys de l'edat d'En Perot, però uns quants pams més alts. Estaven a punt d'engegar un gran estel de paper verd, amb un soldat al mig i una cua que arrossegava ben bé mig terrat.

En Perot a la primeria restà embadalit davant d'aquella màquina; però com que era molt viu, replegant uns mots de la conversa dels dos xavals, i fent memòria de les seves lectures, aviat se li acudí de què es tractava. Aleshores tingué una idea lluminosa: enlairar-se ell mateix dalt de l'estel i contemplar així més tros de món, que ara la barana del terrat li privava de veure. Seria un viatget d'una hora, i després se'n tornaria xanoxano a casa, perquè per aquells camins del terrat ja desesperançava de la somniada vida de Robinson.

L'un bordegàs ja tenia l'estel dret enlaire i l'altre

agafava el fil a punt d'arborar. Tot d'una se'ls presenta En Perot Marrasquí:

—Bon dia, nanos.

L'un i l'altre, sorpresos d'aquella veuassa sense veure de quina boca sortia, es giren, cerquen amb els ulls. A la fi, l'un exclama:

—Bona l'hem feta! Guaita, tu, quin esquitx de figura!

—¿Vols-t'hi jugar que és el nano del primer pis? Jo que em pensava que m'ho deien per fer-me por.

—Oh, tu, i enraona.

—I belluga els ulls.

—I va vestit per l'estil de nosaltres.

En Perot, que al cap i a la fi no sospitava que la seva persona tingués res de particular, i estava convençut que aquells dos nois i tots els nois del món havien estat tan menuts com ell, sentí unes grans ganes d'escometre'ls a patacades. Però es reprimí com tot un home, i continuà amb polidesa:

—Deixeu-m'hi ser també a mi, ¿voleu?

Els dos xavals esclafiren la rialla:

—Vinga, juguem, milhomes.

I es tocaven amb el colze i només feien que riure. Però en Perot duia la seva de cap i per res del món no hauria tornat enrera. I seguí:

—Doncs, si em deixeu jugar, farem una cosa. Jo m'enfilaré dalt de l'estel i vosaltres m'arborareu amunt.

—Quines pretensions d'aviador!

I es barrinaven amb l'índex al front com aquell que diu: "Està guillat."

—Si no t'hi veuràs, allà dalt.

—Si et marejaràs.

—Si passes per sota aquell vol de coloms quedaràs encastat a l'estel de la colomassa que t'engegaran.

—Si ens caus a sobre, ens deixaràs fets una truita.

—Posa-l'hi, posa-l'hi; renoi que ens divertirem!

—Ànsia, quina broma que farem!

En Perot estava decidit a fer-los-en una. Però dissimulà tant com pogué; es creuà els braços a l'esquena, dreçà el cap i proferí greument:

—Dins la immensitat de l'espai, igual sou vosaltres que jo.

Els dos xavals esclataren un altre cop:

—¿L'has entès tu?

—Parla com un llibre aquest lloro.

—Sembla el senyor Marrasquí quan renya la mare —tornà l'un, que era el fill de la portera.

En Perot, decidit a acabar, donà cop de puny sobre la sabata del que tenia l'estel:

—Bé, nanos, ¿que juguem o no juguem?

—Vinga, juguem i no toquem, ¿sents? Hala, puja.

En Perot s'enfilà com un mico fins a l'encreuat de les canyes de l'estel i s'hi assegué amb tot el confort. S'arrapà bé a uns cordills que l'un dels xavals hi endegà i, sentint-se una mena de capità de novella, comandà:

—Amunt amb aquella alegria!

El vent era propici, i l'estel començà a prendre vol i a elevar-se majestuosament.

Per a En Perot allò era un bres enmig del cel cristalí. Déu meu, i quantes de coses mai vistes! La ciutat ajaguda sota d'ell, ericada de pinacles i cloquers, la carena clara a l'una banda, i a l'altra el mar blau i lluent amb el port ocupat per vaixells fumejants.

Aleshores En Perot començava d'entendre moltes coses de les quals només sabia el nom o la imatge mal pintada. Els seus set anys s'inflamaren novament d'un gran desig de veure món i córrer aventures. Només de pensar en el pis sense sol, en la taula on es passava la vida, en les visites impertinents, ja li venia un cobriment de cor.

La qüestió era no tornar a baixar al terrat. Però ja els bordegasasos li cridaven:

—Perot, agafa't fort, que cabdellem.

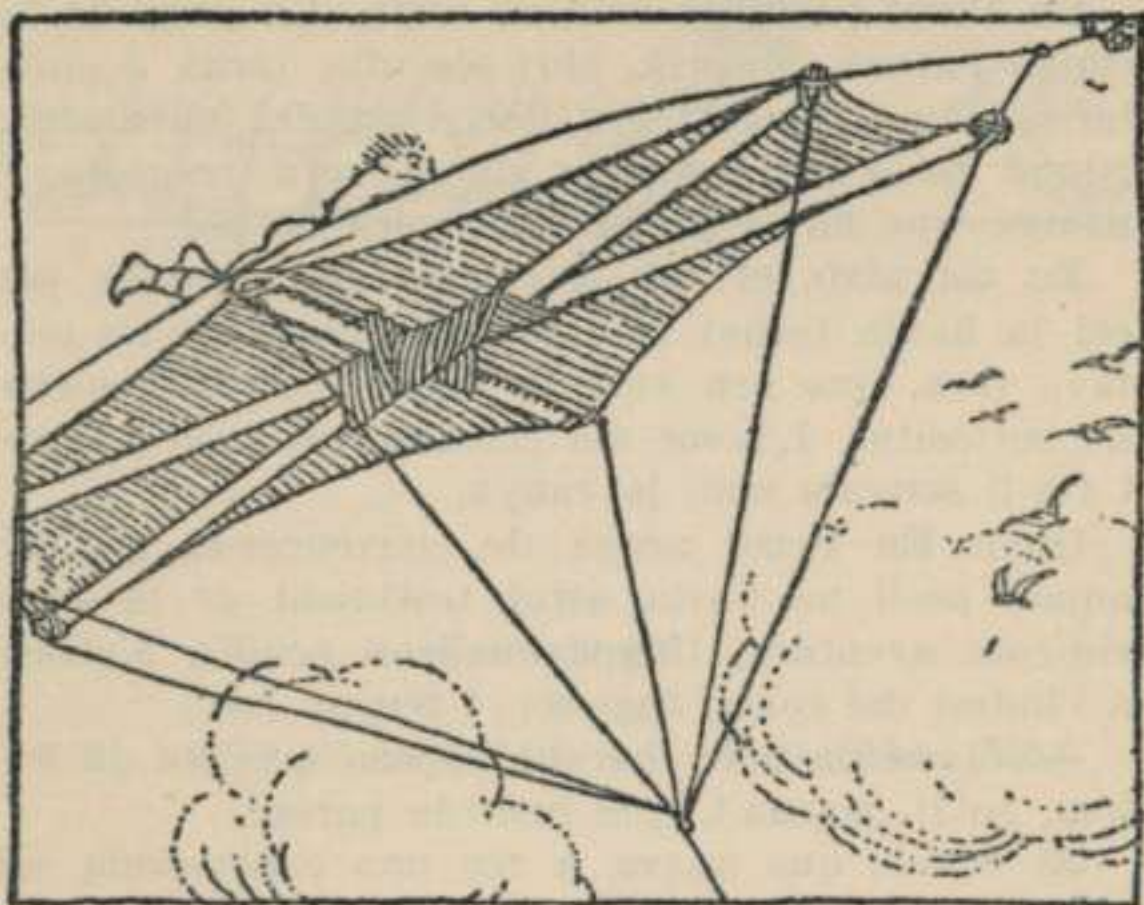
—Espereu-vos una mica, cinc minuts —exclamà en Perot.

—Cinc minuts més i prou, ¿eh?, que, si no, la mare rondina.

L'aire fi, el sol amorós havien anat insinuant-se-li a En Perot nas amunt. Sentí unes pessigolles dins dels badius, un sobtat ensopiment als ulls... Decantà el cap enrera i amollà un, dos, tres formidables esternuts. Del terrat estant els degueren sentir, perquè el fill de la portera li cridà:

—Seràs ric, Perot!

Però una altra cosa preocupava l'exigu aeronauta. Els esternuts es repetien, ara dos, ara tres,

fins a tretze. Calia de totes passades abastar-se el mocador, però tenia tots dos braços ocupats a sostenir-se a les canyes travesseres de l'estel. En Perot mirà espai avall. Deixar-ne anar un era a risc de la vida. Però les relíquies dels esternuts li feien tanta nosa sota el nas, faltar a cap de les regles de condícia heretades del senyor Marrasquí li mortificava talment la consciència, era tan inútil el més poderós ensumar, que En Perot optà per arriscar un moment la closca. Tancà els ulls, resolgué la seva angúnia; però ai!, anava relliscant avall...

En Perot perdé el món de vista. Un grop de la canya l'aturà. Sospirà, obrí els ulls, tornà a enfi-lar-se amunt fins al seu lloc, i sospirà novament. Ningú no s'havia adonat de la seva tragèdia, i menys, que havia passat una mica de por.

En tot això, el vol de coloms que rondava pel cel ja havia tornat al colomar. Només un ne res-tava fora, que ara voltava l'estel amb una mena de curiositat. L'home del colomar tot eren xiulets i fer-li senyals amb la canya.

Quan En Perot acabà de convèncer-se que ni aquell ocell no havia estat testimoni de la seva ridícula aventura, tingué un gran acudit. S'abocà a l'indret del colom fugisser, i féu un crit:

—Ei! menjaveces (perquè suposo que ets un co-lom, ¿oi?), acosta't, que hem de parlar.

El colom, que anava a fer una capbussada, es girà tot d'una i cuità cap a la inesperada veu. I digué... Però el que digué el colom, així com altres coses que s'esdevingueren, han d'anar en capítol de banda.

CAPÍTOL IV

L'ILLUSTRE SENYOR DE ROCATALLADA

Doncs el colom fugitiu volà cap a l'estel on En Perot atalaiava com des d'un globus captiu, i li digué:

—Vinc perquè tu em crides, Perot; no ho faria per ningú més que per tu; perquè la veritat és que noestic per gaires raons.

—¿I com ho sap que em dic Perot? —saltà el minúscul macip, un bon xic intrigat.

En aquell moment els xavals feren un altre crit:

—Perot! Agafa't fort, que cabdellem!

L'estel començava a descendir. Però com que estava molt amunt, el colom i En Perot encara tingueren una bella estona per a conversar.

—¿Has sentit? —reprengué el colom—. No és

pas la primera vegada. Suposo que no hi deu haver cap més Perot per aquí dalt dels núvols.

—Té, no hi havia caigut —assentí En Perot, una mica moix.

—I a més —afegí el menjaveces amb una gran seguretata—, ja et coneixia. Et torno a repetir que perquè ets un amic he vingut de seguida.

Tanmateix aquell colom es donava una certa importància. Però En Perot, al cap i a la fi una criatura, no s'hi fixà. I després, allò d'ésser conegut sense haver sortit mai de casa, el tenia tot cofoi.

—Doncs, miri, senyor...

—Senyor De Rocatallada, per servir-te.

—...senyor De Rocatallada, com a amic li voldria demanar un favor.

—Digues, Perot, digues.

—Doncs que em prenguéis a coll-i-be i em portés a veure món, ja que sembla que vostè no té ganes de tornar al colomar... Potser li seria igual...

—No hi trobo inconvenient, Perot. Tinc els meus motius per a fugir. Ara per ara me'ls reservo. A més —continuà el senyor De Rocatallada— que tu no deus pensar gaire més que un mosquit. T'avisso, però, que tinc un vol molt particular: m'agrada de tant en tant capbussar-me com si tingués un plom a l'ala. Això a mi em diverteix molt, però a tu potser et marejarà...

—¿Que s'ha pensat que sóc un nen petit? —saltà ofès En Perot, que una mica més cau daltabaix d'una batzegada de l'estel.

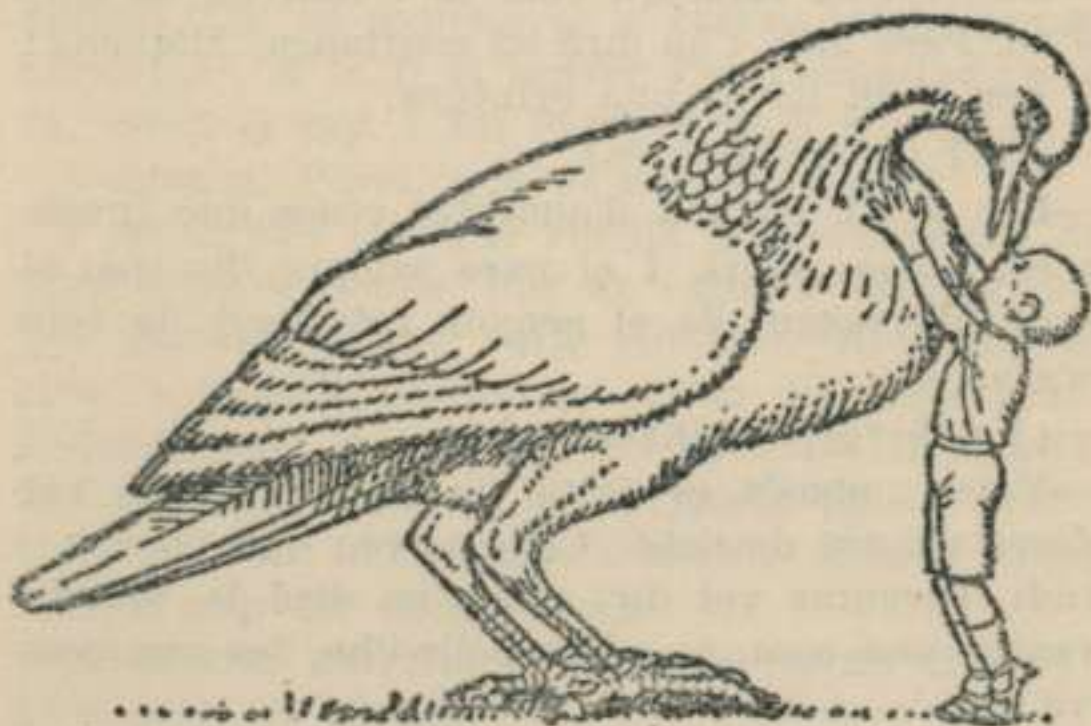
—Com vulguis, Perot, però no estic per portar ànecs a coll.

L'estel era ja a pocs metres per damunt del terrat. El fill de la portera cabdellava amb una veritable fúria. Quan l'estel passà arran del quartet dels dipòsits, En Perot hi saltà hàbilment.

El senyor De Rocatallada ja hi era, guaitant amb una rialleta el pobre amo seu, que seguia fent mil gesticulacions grotesques amb la canya i un mocador.

Així que arribà En Perot, el colom li va fer l'ullet signant-li amb el cap aquella desesperació; però En Perot es posà un dit sobre el nas, i féu també l'ullet, dient a cau d'orella del seu nou amic:

—Pst! Recordi's que aquí baix hi ha gent, senyor De Rocatallada.

Ara els dos bordegassos examinaven l'estel tots preocupats.

—Vatua! No hi és!

—Si que l'hem feta bona, Tano. Cerca bé: potser darrera la canya...

—¿Vols dir que haurà caigut? Semblava molt llest.

—Potser se l'ha cruspit algun esparver; n'he vist un que voltava l'estel.

—Un esparver! Un ase amb ales! La mare, i que ets idiota! ¿Que no ho has conegut que allò era un colom? Un colom que se li ha escapat a Don Emílio, el comandant de la cantonada. Mirate'l com encara el crida. Vatua, sembla un pescador de canya. Posi-hi un ham, Don Emílio!

—¿I els coloms també es mengen les criatures?

—Da-li! Una criatura com jo i com tu, és clar que no. Però allò, t'ho diré en confiança, Miquelet: allò per a mi no és una criatura.

—¿No? ¿Doncs què és?

—Per a mi, és una d'aquestes coses que inventen els homes savis. I el pare sempre diu que el senyor Marrasquí és el senyor més savi de tota l'escala.

—¿I què vol dir, inventar?

—Vatua, només et falta un pam d'orelles per a ésser un ase de debò. Com es veu que no vas a estudi. Inventar vol dir, com t'ho diré jo, vol dir inventar una cosa, no sé com dir-t'ho, fer una cosa nova...

—Així digues que el senyor Marrasquí igual que s'ha fet aquest se'n farà un altre.

—Angela Maria.

—Doncs, mira, Tano, em sembla que som uns babaus d'encaparrar-nos-hi d'aquesta manera. Anem avall, que ta mare et crida, i a mi el pare després em tusta, si trigo massa.

—I és clar, home, ja t'ho deia jo. Anem.

—Però si el senyor Marrasquí ens pregunta...

—Doncs li contestem que no en sabem res ni hem vist res. Al cap i a la fi no direm una mentida gaire grossa.

I els dos tranquils plegaren els estres i se n'anaren escales avall, xiulant i picant força de peus.

El colom es passejava pel terradell dels dipòsits, inflant la papada i fent tot de réverències a En Perot. Aquest estava encantat de tanta cerimònia, i ja es començava a creure també persona important. A la fi el senyor De Rocatallada s'aturà, acotà el cap, i En Perot li pujà a coll-i-be:

—Alanta, Perot, que el món és nostre.

I sense més prengué volada pomposament i amb gran esbatec d'ales. Per un capritx vanitós passà per damunt el seu antic colomar. El comandant sentí revenir-li l'esperança i un cop més brandà gallardament la canya. El senyor De Rocatallada es capbussà com una pedra morta fins a frec de nas del bon home, que s'estava mirant enlaire amb el cap tot tirat enrera.

En Perot, sobreixint d'alegria, cridà des de la seva sella de ploma:

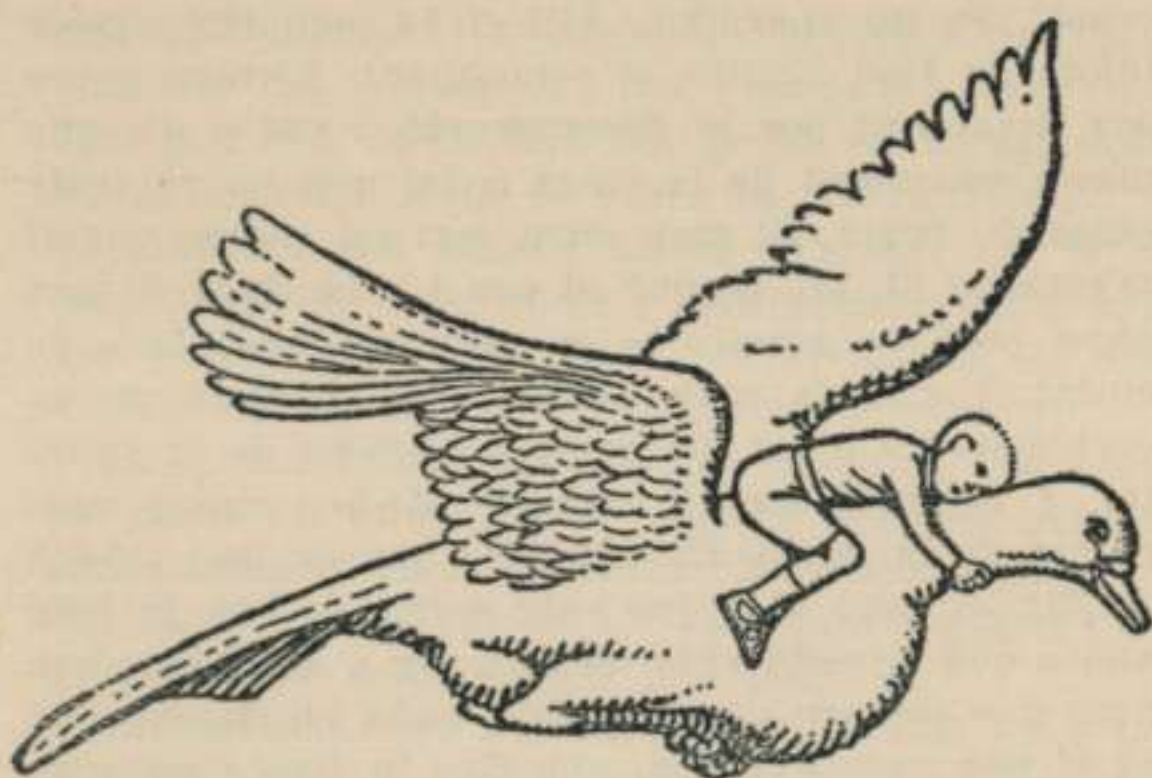
—Passi-ho-bé tingui, Don Emfllo, i per molts anys.

I ell i colom partiren com una sageta cel blau enllà. El comandant, per a qui En Perot era invisible, i per tant es pensà que qui havia parlat era la bèstia, de l'espant caigué assegut a terra. I si no s'ha aixecat, encara hi deu ésser.

Els dos amics seguien ara llur viatge, sense més incident que de tant en tant alguna de les tombarelles aèries que eren especialitat del senyor De Rocatallada. Val a dir que En Perot s'hi divertia tant com ell, perquè no havia conegut els tobogans sinó de sentir-ne parlar. Això sí, des d'una vegada que estigué a punt de precipitar-se més ràpidament i més sense remei que el mateix colom, En Perot exigí d'ésser avisat per endavant a cada capgirell, que si no, baixaria i es desdeia de tot pacte. El senyor De Rocatallada hi accedí, perquè la vanitat de protegir En Perot fins li feia oblidar que la situació estava tota a les seves ales.

Travessaren la ciutat, passaren la carena. Enllà era una gran estesa de terra plana i turons dolçament onejants. Volaren per damunt d'altres viles, de boscos, de masos. En una casa de pagès, el colom, que tenia bona vista, reparà deixalles de vianda posades a la fresca en una finestra. En Perot s'hi va regalar com un príncep, perquè el viatge li havia fet entrar bona gana. Fins arribà a pensar:

—Ara amb la vida lliure menjaré més i creixeré.

Mentrestant el senyor De Rocatallada anava picant d'aquí i d'allí les menges que li convenien. Després tornà a carregar-se En Perot, i seguiren el camí.

Anaven conversant sense parar. Aviat s'obriren l'un i l'altre a la confidència.

—Jo —deia el colom— sóc d'una família distingidíssima. Els De Rocatallada, tothom els coneix. Tenfem el casal a la roca més esquerpa del coll del Bruguerar. ¿No saps on és? Jo tampoc, però ara hi anem. Un avi meu va ésser pres en un mal filat amb tot de companys —val a dir que no pas nobles com ell—. El pobre senyor, amb una muller que li van encolomar, després de mil peripècies que no fan al cas, va anar a raure, oh fortuna

cruel!, en un aparador. Allí el va comprar aquest idiota de Don Emilio, el comandant. El meu pobre avi, aclaparat per la desesperació, i val a dir que massa enamorat de la meva àvia, mai no va tenir esma de fugir. El meu pare, nat en colomar, mal m'està de dir-ho, perquè al cap i a la fi és el meu pare, però va amollir-se en aquestes blandícies de ciutat, i amb la seva conducta afemellada no va correspondre a les glorioses tradicions de la família. I després, mal m'està de dir-ho, massa enamorat de la mare. En canvi jo, potser mal m'està de dir-ho, però així que vaig sortir de l'ou ja vaig veure que aquella vida no feia per a mi. Això d'un amo que sempre t'està espiant cada moviment, que et té per pura avarícia, que fins la femta aprofita de tu, que et dóna les veces quan vol i encara fent-te-les guiar, que un dia va tenir l'acudit de pintar uns quants companys de groc i vermell perquè semblessin uns ocells de "Les mil i una nits" i sobretot, això de fer-te donar aquests tombs al voltant d'una canyota que si bades se't fica a l'ull, què et diré, Perot, això és indigne d'un De Rocatallada. Encara no m'han casat. Per això sóc lliure. Avui he fugit, cansat de tanta esclavitud. Aniré a reconquerir el casal de la meva família, i allí em casaré amb una coloma de la meva ala.

—Té tota la raó —assentí En Perot—. A mi em passava una cosa per l'estil.

I el marrequet contà la seva vida reclosa, els seus enuigs i les seves esperances.

—Així que t'he vist, ho he endevinat —repre-

gué solemnement el colom—. Correrem una sort comuna. Tot lo meu serà teu, i tot lo teu meu. Gent com jo i com tu no som fets per a les mesquineses de la societat. Hem de viure la nostra vida...

En Perot era encara massa innocent per a conèixer que la perspiciàcia i l'entusiasme del senyor De Rocatallada eren pura fanfarroneria. A més, tantes emocions ja el començaven a ensopir.

L'il·lustre colom, també, que comptat i debatut no sabia on anava, cada vegada feia les parades més llargues i més freqüents. Més d'una vegada havia hagut d'esquivar un cop de pedra engegat massa bé i amb massa mala intenció.

Un moment que s'havia aturat en uns soles per berenar, un roc passà fregant-li l'ala. Allò acabà de posar-lo moix. El sol calava. Les ombres s'allargaven melangiosament. En Perot dormia. El senyor De Rocatallada, ple de mals pressentiments, pensava en un besavi seu que diu que havia mort de desgràcia.

Traient-se les últimes forces de les ales volava per sobre unes oliveres cap a una roca, on s'havia decidit a fer nit. En mig de l'oliverar hi havia una masia.

Tot d'una sonà una escopetada. El colom... Però una bona història fa de bon esperar. Espereu-vos, doncs, si us plau.

CAPÍTOL V

PERDUT DINS LA NIT

El senyor De Rocatallada vacilà i exhalà un gemec:

—M'han tocat! Perot, sóc colom mort.

En Perot es despertà amb un ensurt. Entre somnis l'havia sobtat l'espetec i tot de xiulets arran de l'orella; el tràgic lament del senyor De Rocatallada amb prou feines l'havia sentit.

El cor, que li botava com un cadell esverat, se li anava calmant ràpidament. Aviat es tornaria a adormir. Reparà d'una manera vaga que el colom queia; acostumat a les capbussades de l'original volador, anava a no fer-ne cas. Però un altre sospir el sobtà en el punt que el senyor De Rocatallada es posava tot colltort damunt la branca d'una olivera.

—Perot, jo em moro...

El marrequet ara es desensonyà del tot. Veié sang en una ala de l'amic. Saltà llestament a la branca. Baix, venia corrent un home amb una escopeta, seguit d'un bordegàs i d'un gos.

El colom, tentinejant damunt la branca, mormolava:

—Adéu, Perot... ja veus de què m'ha servit... aquest aspecte... de colom... de bosc... Això d'ésser... noble... té els seus... entrebancs... Aquest serà l'últim... jo... jo... et faig, hereu... dels meus... tí... títols...

Davant d'aquest rosari de planys muntat en fil de sospirs, En Perot restà tot perplex. A ell la sang li donava idea d'algun nyanyo extraordinàriament respectable, però la paraula "mort" seguia tanmateix sense significació per a la seva intel·ligència infantívola.

De totes maneres, la cara del senyor De Rocatallada feia pensar que s'esdevenia alguna cosa greu.

L'innocent minyó provà d'ensenyorir-se novament de la seva experiència endormiscada. Però dins el cervell els records li giravoltaven frenèticament, inútilment. Vet aquí que en el primer cas seriós de la seva vida, els llibres no li servien, doncs, de res.

—¿Què li passa, Déu meu, què li passa, que ja començo a estar amb ànsia? —preguntà a la fi En Perot amb un veritable interès.

—Ai... ai... em moro... em moro... —declamà l'infeliç volador.

—Ja ho sé —objectà el nin—, però ¿què és això de morir-se, que l'encaparra tant?

—Morir-se... ai... morir-se és... és... anar a parar... per sempre... a la panxa... d'un senyor...

En Perot es gratà darrera l'orella, esglaiat. Començava a veure-hi clar. Es palpà ràpidament tot el cos. Però trobant-se tanmateix sense cap esvoranc, net de vermellors sinistres, i fort, es tranquil·litjà una mica, i àdhuc féu un esforç per a consolar el seu company:

—No serà res, senyor Rocatallada...

El malaurat colom, sense respondre, provà d'allargar-li una pota, perdé l'equilibri i caigué esbategant a terra. Peonà encara unes quantes passes. De dalt de l'olivera estant, En Perot presencià un drama tristíssim.

Així que el senyor De Rocatallada tocà a terra, el gos se li precipità damunt amb un fort clapit, l'agafà brutalment pel coll i el portà, cuejant, al seu amo. Aquest l'agafà amb un cert mal humor, mentre el gos no se li movia de davant, contemplant-lo amb ulls i guinyolar de cobdícia. El bordegàs l'examinava també amb curiositat.

—Pare, ¿és un colom de bosc?

—Ca, escapat d'algun colomar...

El senyor De Rocatallada s'estremí entre les mans del caçador i redreçà el cap amb un feble ímpetu d'orgull, mormolant alguna cosa que En Perot no pogué sentir bé. L'home de l'escopeta seguí:

—No valia la pena de sortir de casa. Això amb prou feines paga el tret. No serveix ja per al colomar, i si te'l vols menjar a un no li arriba a les dents. Per menys d'un sou el dono al gos...

—No, pare, guardem-lo per a la mare, que li agrada tant el colomí.

L'home continuava escorcollant la seva víctima sense cap consideració. A la fi va fer amb menyspreu:

—Total res. Un perdigó a l'ala. Aqueixes bestioles de seguida i amb poca cosa estan perdudes.

—¿I l'haurem de rematar, pare?

—I és clar, home, no ens el menjarem pas de viu en viu.

I home, xaval i gos s'allunyaren lentament cap a la casa. El senyor De Rocatallada vinga estrebar i debatre's inútilment, increpant el seu botxí amb mots de supèrbia i de dolor. Però és evident que l'home no l'entenia. Ja a les portes de la casa, de les mans d'ell passà a les del minyó. Després tots tres desaparegueren porta endins. Ara ja només se sentia el glatir joiós del ca.

En Perot restà damunt la branca de l'olivera, immòbil d'esglai i encès de desig de revenja. Les ombres de la nit començaven a embolcallar totes les coses. D'allí a la casa hi havia com una cinquantena de passes; una bona passejada per a En Perot. Ara la casa era una massa més blanca darrera les tofes grises de les oliveres.

Solament quan fou nit fosca, una nit ennuvolada, amb un ventijol que movia el fullam fent-lo frisar sinistrament, En Perot es féu ben bé cabal de la seva situació. El seu petit cervell s'avalotà amb mil pensaments enyorosos. Vet-el aquí tan lluny de casa seva, de la seva taula ben proveïda,

amb menjar a gust i a punt, amb el llit segur i calentó, guardat pel pare i la mare que no hi veien per altres ulls que els de l'hereuet. Ell els ho havia pagat amb una fuga indigna. ¿Què devien fer ara el pare i la mare, sinó cercar-lo per tots els recons, amb crits i llàgrimes? I aquella grandesa de la nit, aquell infinit silenci ple de mil petites vides que ell s'imaginava totes enemigues! Sentia de tant en tant el frec de les bestioles que campaven per l'olivera: fins un cop va semblar-li destriar entre les tenebres dos ulls grans, rodons i com lluminosos que el guaitaven fit; després li passà arran d'orelles com una ala flonja i feixuga, i aquells ulls s'allunyaren nit endins amb una mena d'udol que el féu estremir.

Se li acudí el pensament que ja no tornaria mai més a casa seva, que finaria dins la panxa enllaminada d'alguna bèstia del bosc. El míser Perot no pogué més, i esclafí a plorar. Les llàgrimes regalaven olivera avall.

Entre un esquinc de núvols aparegué la mitja lluna, amb una feble claror d'argent.

De sobte, En Perot sentí que el palpaven amb una mena de bastons llepissosos i més aviat tous. Féu un xiscle i un bot enrera. Abans no es tornés a amagar la lluna, tingué encara temps d'albirar una estranya bèstia, força més grossa que ell, llargaruda, que portava sobre l'esquena com una closca tota cargolada, i venia cap a ell arrossegant-se i fent postures amb el caparró, coronat de quatre banyes d'estira i arronça.

—No ploris, criatura. Quina manera d'enganyar la gent! Vet aquí que jo em deia: Té, ja plou; i em posava tot joliu. I eres tu que feies el bot. ¿Què et passa? Explica-m'ho, que sóc un caragol honrat; i vés a saber, qui sap si encara t'ajudaria.

—Ah... ¿ets... un... ca... ra... gol? —barbotegà En Perot, ja més tranquil. Perquè ell, que havia llegit tant, sabia el nom de moltes de coses, baldament no les hagués vistes mai.

—Sí, home, i em dic Banyatrepada; pobre, però bona persona. I tu, ¿qui ets, què et passa?

—Jo... jo... em dic... Pe... Perot... Ma... Marrasquí... I sóc... de... Barcelona... i estic... pe... perdut.

La pobra criatura tornà a esclatar en plor. El bon caragol l'amanyagava tendrament amb les banyes. De mica en mica En Perot s'anà asserenant i explicà tota la seva història a En Banyatrepada, com d'un glop, sense prendre alè.

El bon caragol brandà el cap, tocà l'ase, i va fer:

—Sí, ja és trista la vida, si s'hi pensa. Jo mateix, si bado, em trobaré que m'agafen i em fiquen sota una tapadora amb una colla d'altres infeliços com jo, i m'hi deixen fins que em moriré de fam, per després fer-me a la petarrellada; o bé vindrà una cuca de llum i em xuclarà fins a no deixar de mi més que la closca. I això no obstant, no m'hi desespero pas. Estaríem ben posats. Les coses s'han de prendre tal com són; o si no, vés-te'n del món, que deia aquell. Mira, Perot, jo per ara no puc més que fer-te companyia; demà, et presentaré a un gat amic meu, ja vell, de molta experiència, que em deu algun favor, i ell de segur que sabrà què fer-hi. Es diu Mitjacella, i viu en aquella casa d'allí. Ara qui sap per on corre. Mentrestant et pots ficar dintre la meva closca i dormirem ple-

gats. Estarem un xic justos, però, noi, com a casa ja se sap que enlloc.

El bon caragol s'estrenyé tant com pogué, i En Perot s'entaforà dintre la closca, no massa folgada.

—Només et suplico que estiguis quiet, Perot.

—Faré el que podré, descansa.

Abans de ficar del tot el cap dins, En Perot encara tornà a veure aquells dos ullassos, rodons i lluminosos, i a sentir l'alè d'aquell vol callat. S'amagà tot esporuguit, dient a cau d'orella del seu protector:

—¿Què és allò, Banyatrepada?

—És un gamarús. Pobre de tu que et reparés, que no se'n cantaria més ni gall ni gallina. Però aquí estàs segur, i més a la banda on anirem.

En Banyatrepada davallà pausadament i pausadament s'anà arrossegant fins a un rec. Era un lloc tot humit, ple d'altres caragols. Les presentacions foren breus. En Banyatrepada s'acomodà en un recó:

—Ara, Perot, bona nit, i no em peguis gaires cops de peu.

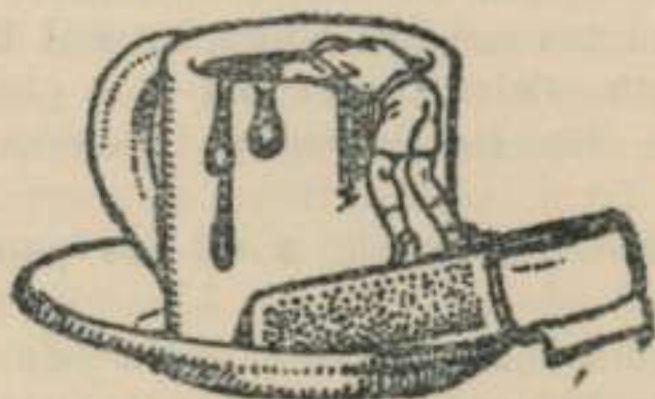
—No tinguis por: tinc molt bona jeia. Bona nit.

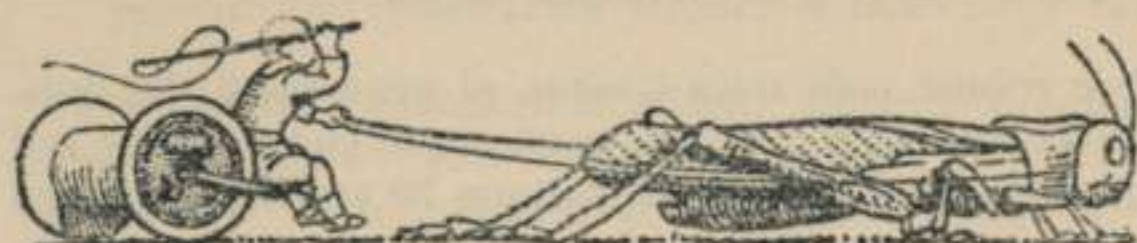
El nostre ninó estava commogut i tranquil d'aquella franquesa de cor d'En Banyatrepada. Provà de dormir. Però vet aquí que la calor, la llefiscor, els records del dia no li deixaven acluclar l'ull. I sobretot, aquell company de llit, que no s'estava quiet un moment i roncava, i parlava alt entre somnis: "Perot... enretira't una mica... que no em deixes respirar... Ja t'adobaré, tu, Closcatorta..."

aquesta fulla és meva... fuig, que si no... puja a la muntanya... vejam si d'un cop de banya et... treu vi... veuràs quines esses faràs..."

En fi, tota la nit així. Mai En Perot no havia passat una nit tan llarga i tan neguitosa. Més d'una vegada provà de despertar En Banyatrepada; el bon caragol barbotejava uns quants mots i s'hi girava de l'altre costat.

Però no hi ha mala nit que no s'acabi. Les primeres clarors... Però si això ja és un altre dia, també pot ésser un altre capítol.

CAPÍTOL VI

LA TORRENTADA

Les primeres clarors del dia, fresquívoles i tendres, s'anaven escampant cel amunt, per reviscolar des d'allí la terra atuída pel son. Les criaturetes matineres de Nostre Senyor ja feien l'ull viu i la volada eixerida. L'alosa amb cant alegre s'enfilava en l'aire a copsar abans que ningú més el daurat present de la llum. La piadosa oreneta passava rabent davant dels porticons tancats, llançant el seu xiscle reptador. La merla sortia de cacera, assajant de tant en tant unes quantes notes en la seva flauta dolcíssima. El pardal ja vinga xerrotejar i pellucar d'aquí i d'allí. De les reconades dels troncs eixien l'àgil estivarola, el raspinell atrafegat, el pica-soques blavenc que no es cansa de resseguir les escorces amunt i avall amb el seu

bec robust com unes tisores, el gran picot del mostatxo escarlata i la cua verda, que encoratja el seu fustejar amb crits ressonadors. El rupit humil, que porta al davantal la sang de Jesús, anava a fer companyia al carboner i al llenyataire del bosc. En canvi el bru gamarús cuitava a amagar-se dins l'ombra del seu forat, de por de perdre's per la claredat del jorn i ésser víctima d'alguna berganteria dels ocells que a la nit s'han esglaiat de les seves urpes.

Darrera l'olivera, la masia blanca somreia al sol novell, plena d'aldarull joiós: l'espinguet dels galls, l'escatainar de les gallines, el bruel profund de les vaques, el bram desconsolat del pollí, el lladruc sorrut i fidel del perdiguer. El masiaire, amb les eines a coll, sortia cap al bocí d'hort que verdejava davant la casa. Aquest bocí d'hort era tot solcat de reguerons, nodrits per un vast safareig.

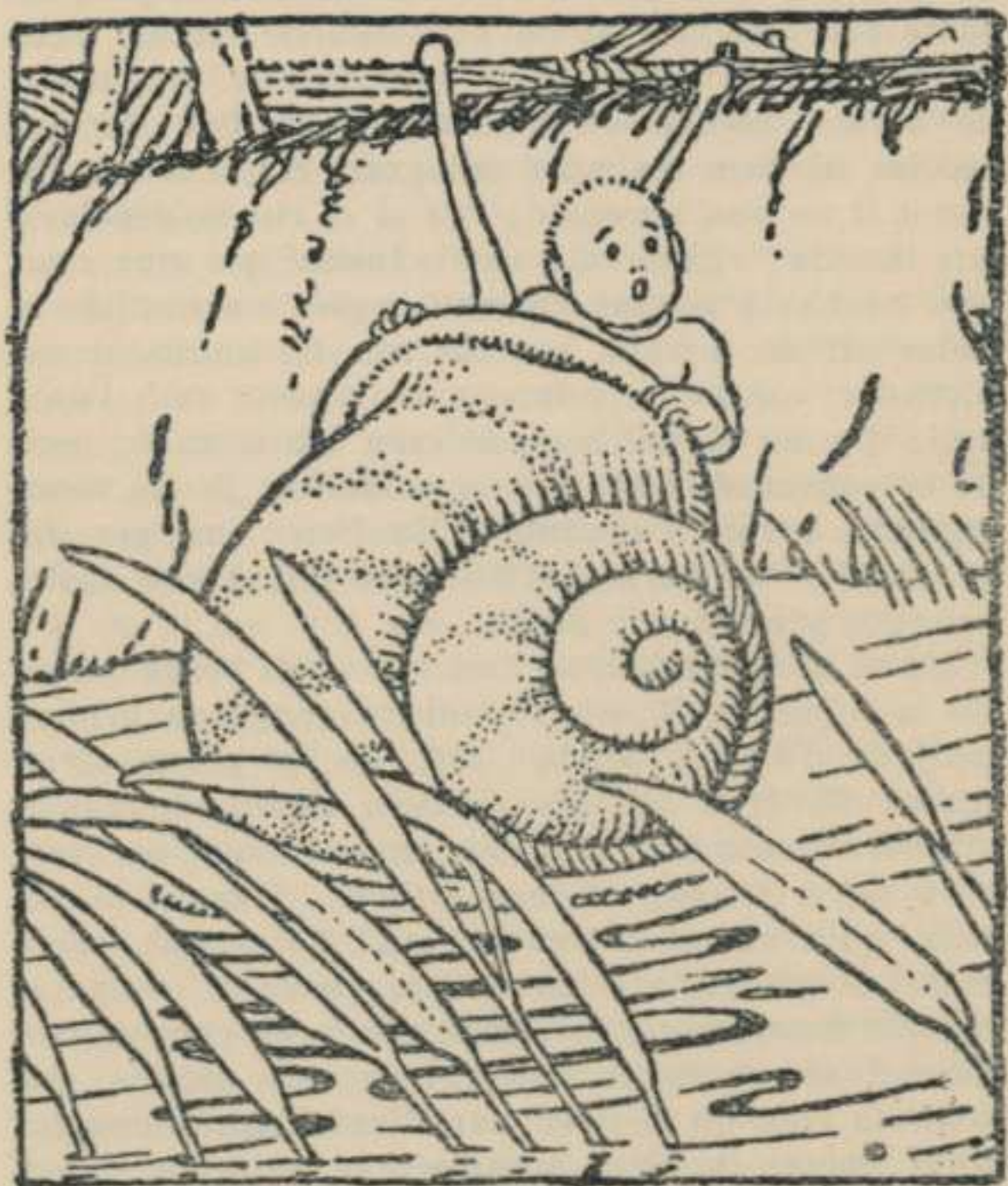
I en el rec que els omplia, bé ho recordeu, el nostre Perot dins la closca del seu amic el caragol Banyatrepada. Passa de vegades, després d'una nit de no poder aclucar l'ull, que a la matinada hom es queda que no està ni adormit ni despert. Les coses que s'esdevenen al voltant d'un, semblen una mena de somni, però més real que els somnis de les nits de son feliç. Així fou com un malson sobtat que En Perot sentí acostar-se una gran fressa d'aigües ràpides, amb borbolleig i xerrics feréstecs. En realitat era que el pagès acabava d'aviar els reguerons de l'hort.

A la primeria el nostre ninó s'havia imaginat en

una terra de l'Àfrica misteriosa, damunt la qual només ell havia posat mai la petja. Anava tot sol amb el seu cavall, i eren, és clar, molt amics. Un capvespre, que havien cavalcant tot el dia al llarg del corrent d'un gran riu, el cavall se li atura de sobte i li fa: "Jo ja no puc més de trotar. Fem nit en aquella cova". I li assenyalava una mena de balma cavada en una roca que feia fer un recolze al curs mansuet del gran riu. Però a En Perot li ve una aprensió: "¿I si el riu es desvia, i ens inunda?" El cavall, rient, insistí que una cosa que no havia passat en cent segles no s'aniria a esdevenir en aquella precisa nit. El minúscul explorador, abans de posar-se malament amb l'únic amic que en aquell recó de món tenia, callà, però no es convencé. I té: ara la calamitat ja els venia damunt. I tota l'angúnia d'En Perot era per dir al cavall: "¿Veus? ja t'ho deia jo". I per molts esforços que feia, no podia...

No es despertà ben bé fins que sentí l'esgarrifera de la humitat. El cor li ballava com una aranya penjada d'un fil. Oh bon Déu de les petites criatures! El gran riu s'emportava desapiadadament el pobre Perot dins la closca, avall, avall, per ventura cap a altres rius, cap al mar... Tragué el cap fora, quin gustot d'aigua bruta! Esternudà, esbufegà, amagà altra volta el cap, s'arraulí contra el pacífic Banyatrepada... Entrellucà el caragol, tot nibat encara de la dolçor dels seus somnis, que somreia com un beat en paradís. Li agafà una ira folla contra aquella indiferència estúpida. Pegà

cop de peu a aquell caragol suïcida, se li aferrà a una banya amb les ungles; En Banyatrepada se'n deseixí senzillament arronçant la banya, sense perdre ni un lluc de la seva delícia. En Perot es que-

dà clavant-se les ungles als palmells de les seves pròpies mans... S'ofegava. Obrí la boca, cridà la mamà desesperadament; un altre glop d'aigua tèrbola l'omplí de ràbia i de fàstic. El riu se'ls emportava avall, avall, vertiginosament. El pobre Perot veié casa seva, la seva taula tranquil·la, la bona senyora Marrasquí, encara sense perruca, portant-li el didalet de llet de l'esmorzar; pensà en Nostre Senyor que així el castigava; aducà els ulls; es conformà a aquella terrible cosa de què el dia abans tingué un entrelluc, però en persona d'altri, i que ara, teixida amb mil nocions disperses dels seus llibres que la memòria li presentava amb una cruel serenitat, apareixia inevitable davant seu: morir-se...

Tot això passà en una estona força més breu que el temps de contar-vos-ho. Uns quants segons; tan pocs, que no hauria tingut temps de negar-se ni una criatura un través de dit més petita que En Perot.

Tot d'una, la força mateixa de l'aigua escopí caragol i companyia damunt el marge del rec. En Perot sentí una batzegada i pensà: "Ja m'he mort". Però vet aquí que no es moria. No esperava que la mort fos una cosa tan senzilla. Ni àngels, ni dimonis, ni res. Continuava sentint el fresseig de la torrentada allí mateix al costat seu; i el seu company de llit que es bellugava i com si sospirés de satisfacció. En Perot anà traient de mica en mica fora de la closca el cap, després el cos fins

a la cintura, però sense gosar desclucar els ulls.

Decididament, En Banyatrepada parlava:

—L'aigua és mitja vida; Déu nos en do.

Un silenci.

—Perot, ¿com has passat la nit? ¿Com t'ha provat el bany? L'aigua era a punt avui, ni massa freda ni massa calenta. Val a dir que aquesta massia té fama per les aigües. Se la mereix, se la mereix. L'altre dia amb En Trencaclosques, que és un caragol que ha corregut molt de món, que ahir te'l vaig presentar, precisament ho dèiem... Però ¿què tens, Perot? Parla, que m'alarmes!...

En Perot acabà de sortir del seu dormitori-vai-xell-fantasma, i es quedà assegut tot moix a terra. Provà d'obrir els ulls; però la mitja becaïna de la matinada, i sobretot l'aigua bruta i la bava del caragol li hi havien teixit una espessa cortina a sobre. Es fregà i refregà els ulls, i fregant i parpellejant anà descloent-los lentament. Les banyes d'En Banyatrepada el palpaven amb vertadera ànsia.

—Perot, ¿que no et trobes bé? Vols que et vagi a cercar una fulleta de marialluïsa, un brot de rebenterola, un bri de valeriana...

En Perot esclafí el plor:

—Vull... vull tornar a casa...

—Plora, Perot; el plorar també fa bé. Sí, home, pla que hi tornaràs, vatua les banyes del veí! Ja t'he dit que jo poca cosa hi puc fer, sinó presentar-te En Mitjacella. ¿D'on ets, Perot, que encara no ho sé?

—De... Bar... ce... lo... na...

—Com si em diguessis Llúcia. Però tant se val. Per això som tanta de gent al món, perquè el que no sap l'un ho sàpiga l'altre. No ploris més, ¿sents? que això no fa home.

En Perot s'asserenà. Mirà a l'entorn; veié les oliveres, els bancals de l'hort gairebé tocant, la blanca masia acompanyada d'uns xiprers esvelts, amb el safareig lluent a l'un costat i, darrera, el puig ardit plantat d'oliveres fins a mig faldar i d'allí en amunt atapeït de verdor salvatge; i amarant totes les coses un sol transparent, daurat, fi, bondadós.

El cor d'En Perot s'obrí de bat a bat a l'optimisme: ara ja no necessitava més que algunes explicacions, i encara per compliment. S'esbravà a preguntes:

—¿On som? ¿Què ha estat aquest bany? Et creia més formal, Banyatrepada. ¿Què faré jo ara amb la roba tan xopa? ¿A qui em presento així? ¿I si em constipo? ¿Què menjaré per esmorzar?

El brau caragol, un bon xic estranyat, però amb una impertorbable paciència, anà responent:

—Home, no ho hauria dit mai que per un bany et possessis així. Jo em creia que els homes éreu com les granotes, que tan bé estàveu a l'aigua com a terra. Sempre se'n saben de noves. ¿Que on som? Mira, ¿veus la casa, davant mateix de nosaltres? ¿Veus aquelles oliveres a l'esquerra? ¿Aquella més alta, d'un sol tronc? (amb una banya la hi signava). Just, aquella. Doncs allí ens vam trobar;

d'allí vam anar al capdamunt del rec, a l'esquerra de l'horta, i hi hem passat la nit; l'aigua del safareig, a la dreta, passa per davant la casa, va omplint tot de reguerons fins que dóna la volta per allí mateix on hem dormit, i baixa fins aquí on som, on torna a tombar: de manera que hem travessat tot l'hort. Ja veus que jo no hi tinc cap culpa, Perot; paraula de caragol formal, que m'he pensat que t'hi adelitaves tant com jo. El millor que pots fer, si tanta por tens de refredar-te, per més que jo no hi crec en refredats, perquè qui sap on ja fóra jo, i començo a ésser vell; doncs el millor que pots fer és llevar-te la roba, torcar-te bé tu, i deixar-la que s'eixugui al sol; mentrestant anirem a veure aquest gat que t'he dit, i sempre pel camí trobarem alguna fulla per rosegar.

—¿Tot despullat? —saltà En Perot, vermell i confús.

—¿I què, home? Tots hi anem, nosaltres; no t'ha de veure pas ningú més...

—¿I aquell pagès?...

—Ni se n'adonará, vatua el vergonyós; cuita, que et pot ésser dolent tanta d'estona mullat...

En Perot, gairebé convençut, es posà a descor-dar-se el vestit.

Del vestit d'En Perot, no n'hem parlat fins ara, perquè fins ara no comença a tenir importància. Com que no li sortia gens car, la senyora Marrasquí sempre el vestia com un príncep. Ara portava una roba, brusa i calces tot d'una peça, de setí

vermell, cordada amb un sol botó, de la grandària d'una lentilla, llampant com un argent.

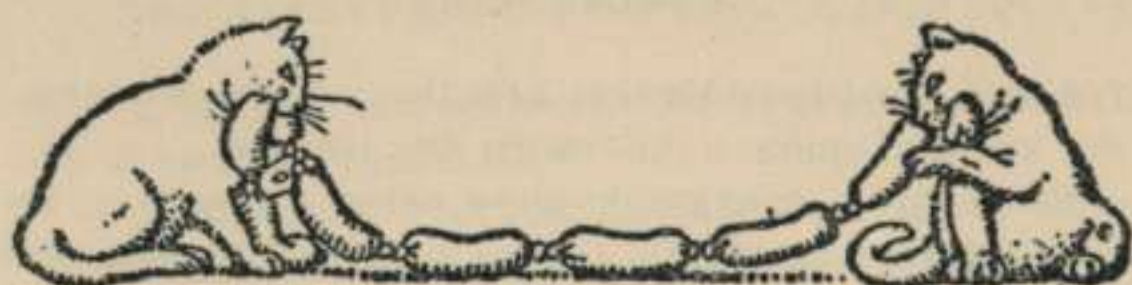
En Perot se l'amollà amb força amanyogament de dits (a casa sempre li ho feia la bona mare) i el deixà ben estès a terra, posant-hi damunt unes quantes pedres (no pas més grosses que pèsols i traçinades amb bé prou escarràs) perquè no volés. Després, ajudant-lo solícitament aquella bona persona de caragol, es torcà amb uns immensos pàmpols, vellutats com un llençol rus, que la bona sort havia fet volar fins per aquells indrets; i acabant de vèncer, gràcies a noves paraules d'En Banyatrepada, la repugnància d'anar nu, i girant-se adesiara

a mirar amb angúnia la bella roba que deixava sota el sol amorós, En Perot, al costat de l'amic, partí en cerca del famós Mitjacella.

¿Qui diria les il·lusions que anaven omplint el cor del nostre Marrasquí? Perquè el caragol, tocant-lo a cada moment del braç, li deia...

Però el que li deia, va massa enllaçat amb el que vindrà al capítol següent.

CAPÍTOL VII

LES INFLUÈNCIES D'EN BANYATREPADA

Deia En Banyatrepada:

—Creu, Perot, que és la bèstia més distingida dels encontorns. Una bellíssima persona. Atent, servicial, enraonat, i al mateix temps valent, que plantaria cara a tres gossos camusos alhora, i de tan bon consell, que si les bèsties ens decidíem a proclamar la república, no trobaríem millor president. Però estem desavinguts; tot són enveges i rancúnies i ambicions, i el temps passa i la Joana balla, i l'home fa de nosaltres el que vol. Paciència, Perot; jo ja començo a ésser vell... En fi, que tots hem estat joves i ens hem fet il·lusions de redimir la classe. Això vosaltres...

—Ei, a poc a poc, Banyatrepada —saltà En Pe-

rot amb un imponderable orgull—; ja us ho fareu, no m'emboliqueu a mi entre les bèsties.

Si el brau caragol hagués estat un senyor De Rocatallada, no hauria deixat passar així com així aquesta indelicadesa d'En Perot. Però En Banyatrepada arronçà de seguida.

—Dispensa, amic, veritablement m'he precipitat massa a parlar. Però ja et pots pensar que jo, un pobre caragol, poca cosa puc guanyar en una revolució. ¿Tu creus que hi hauria cap de les bones breves per a mi? I ca! En fi, que és millor no capficar-s'hi i deixar fer, que, pel temps que ens queda de vida, no val la pena de perdre una banya o que t'esbotzin la closca... total per fer la fortuna de quatre entremaliats, amb més dents que vergonya i més urpa que talent... La política, Perot...

Però no era precisament això que interessava En Perot. A més, anà reparant que En Banyatrepada tenia un vici molt poc gentil: era d'aquella gent que van enraonant i a cada tres passes s'aturen, se't giren de cara i et toquen sobre el braç, t'amoi-xen la solapa, o et compten els botons de l'armilla, i després tornen a caminar tres passes més i a repetir la comèdia. I és clar, el brau caragol ho feia amb la banya dreta de dalt (perquè, això sí, amb tota la deferència, donava la dreta a En Perot), i la púdica criatura se sentia aquell contacte tou i bavós sobre la pell nua i no tenia prou mans per a cobrir-se. Però, comprenent que no li convenia de posar-se malament amb el caragol i força encantat de la il·lustre coneixença que anava

a fer, desvià abruptament la conversa cap a la seva direcció primitiva:

—¿I per què li diuen Mitjacella, a aquest gat?

—Res, aquells motius que vénen de petit i un no se'ls treu mai més de sobre. Aquest gat va néixer qui sap on, potser allí mateix d'on tu dius que ets fill, i de cadell el van portar al mas. I una vegada crec que va anar a olorar no sé si una cua de misto que cremava a terra, la qüestió és que es va quedar només amb la meitat del bigoti i la meitat de la cella. I Mitjacella els uns, Mitjacella els altres, tothom el coneix per Mitjacella. Estic, però, que ell es fa dir un altre nom, i que es posa fet una fúria si el criden pel motiu...

—Doncs vés-hi amb compte —aconsellà En Perot—. ¿I quin és el seu propi nom?

—Té, ve't aquí que no me'n recordo; l'he sentit dir, però d'altres mal-de-closques té un... En fi, que ni que em tallessin les banyes. I com que fa ben bé dos estius que no he tingut ocasió de parlar-li, perquè ja veuràs, Perot, cadascú a casa seva i Déu a la de tots: aquesta ha estat sempre la meva divisa; doncs vull dir que allò que es diu un tracte seguit no existeix entre nosaltres...

Aquí fou En Perot qui s'aturà, amb un cert esverament; però l'optimisme d'En Banyatrepada fou un bàlsam eficaç i prompte.

—Amics, sí, ho som de debò; jo, sempre el saludo, almenys amb les banyes, i ell moltes vegades em contesta; de manera que bastarà que jo li digui: Amic, em convé que feu tal cosa o tal altra

per mi, i serà com si m'ho demanés ell a mi, que més d'un favor em deu...

Això últim fou dit amb una seriosíssima reserva. Tota pregunta hauria estat inconvenientíssima. Sobretot, a l'edat del petit Marrasquí, una il·lusió ofega moltes curiositats.

En aquell moment, a més, En Perot féu un crit d'alegria:

—Allò és un gat, ¿oi? ¿És ell?

—Visca, Perot; com anell a la banya; perquè com t'he dit, com que no ens tractem gaire ara, encara que d'amics tant com vulguis, i aquest senyor gat és un rodaventures d'allò més, potser ens hauria costat una mica d'ensopegar-lo.

Era un gat enorme, tot ell d'un cendrat rossenc i barrat molt regularment de negre, com un petit tigre. Avançava sense pressa, amb la cua mig caiguda en una ondulació graciosa, girant el cap ara a l'una banda, ara a l'altra, amb un mirar malfiat, concentrat i desafiador en els ulls, que eren d'un groc metàl·lic i pregon.

En Perot se sentí envaït d'un respecte mesclat de por. El cor com si se li'n pugés al paladar. Es trobava el coll nuat i la boca eixarreïda. Una vegada més, i més que cap altra vegada, sentí la vergonya d'anar nu. De bona gana s'hauria engiponat almenys un cenyidor amb alguna fulla d'olivera. Però ni era senyor dels seus moviments, ni els esdeveniments li'n deixaren el lleure. El gat s'aturà a gratar-se tot just davant dels dos amics. Unes pròsperes cols els arreceraven; d'allí a la

casa hi devia haver un centenar de passes, o sigui unes cinc o sis milles de les d'En Perot.

En Banyatrepada féu encara al seu protegit:

—Jo et presentaré, i em dispensaràs que em retiri de seguida, perquè el sol comença a picar i a mi no em convenen gaire aqueixes calors.

—I vols dir que...

—Ja ho crec, home; tal com t'he dit. Basta que jo et recomani.

I acompanyà aquestes paraules amb un gest d'absoluta seguretat. Immediatament s'avançà, tot greu i reverenciós, cap al gat, que ara es llepava solemnement l'avantbraç i la pitrera.

—Excel·lentíssim senyor...

En Mitjacella el mirà un segon amb aquells ulls

seus, freds i profunds, i tot seguit continuà llepant-se.

—Eminentíssim amic, tinc el gust de presentar-vos el meu company Perot... —¿Com te dius més, Perot, que no me'n recordo?...

—Perot Marrasquí, per servir-lo.. —barbotejà la minúscula criatura, amb una veu tan escanyada que si hagués portat camisa ni el coll de la camisa no l'hauria sentit.

—Ah, sí, Perot Marrampinya...

—Marrasquí —corregí En Perot, amb veu un xic més forta.

—Marrasquí —seguí aquella brava persona de caragol, impertorbable—. Doncs aquest jove, que és d'una il·lustríssima família de...

—De Barcelona, per servir-lo...

El gat aixecà un instant els ulls, amb sorpresa, però al moment tornà a la seva tibada indiferència.

—...s'ha perdut per una sèrie de circumstàncies que ell us explicarà amb més detalls. Jo espero que vós que sou gat vell i d'influència i de molt de tacte i que sabeu on teniu l'urpa dreta, el podreu guiar i aconsellar i defensar millor que jo. En fi, que és una llàstima que un jove de les qualitats d'En Perot Ma... Marrampinya...

—Marrasquí —corregí En Perot, cada vegada més segur i més estarrufat.

—Marrasquí, en fi, que s'hagi de morfondre en l'obscuritat i... i... sí, vull dir que... que, d'allò, que no arribi allí on ha d'arribar. I ara, excel·lentíssim

senyor, em dispensareu que jo em retiri, i fins a una altra, i a la recíproca sempre, ja ho sabeu; i tu, Perot, també ja ho saps, cantonada de la Morella Ratada, pedra número 3, recó de la dreta.

I el brau caragol Banyatrepada s'acomiadà tot lent i satisfet. Restaren el gat i En Perot l'un enfront de l'altre. Un silenci. Per fi el gat, molt delicadament, però inevitablement, amb una pota de davant, sense treure les ungles, palpà En Perot, el tombà com qui tomba una peça de dòmino, l'examinà de l'un cantó, esperà si bellugava, aleshores l'examinà de l'altre cantó, l'olorà, girà la cara, i es gratà sota l'orella mirant el cel amb una mena d'apel·lació a la paciència divina.

En Perot, que havia sentit les angúnies de la mort, es redreçà groc i trèmul, cobrint desesperadament la seva nuesa amb totes dues mans. Comprenia que era inútil de fugir: estava a la mercè d'aquell magnífic senyor.

Però el magnífic senyor s'havia distret d'ell i seguia amb un cert interès les maniobres innocents d'uns pardals que pellucaven per allí, a una prudent distància de les seves urpes. En Mitjacella anà estirant amb exquisida cura el coll, i els ocells tot d'una pegaren volada. El gat restà un moment embadalit; però de seguida es recordà de qui era i mirà glacialment En Perot.

El pobre ninó esperava tot escorregut. El magnífic senyor badallà i se li conegué un intent de partir. A En Perot llavors se li escapà un gest de súplica. Alguna cosa que li devia fer pessigolles

cap a una cuixa retingué per sort el gran Mitjarella, que es clavà amb fúria les dents sobre la pruija i s'hi llepà enèrgicament. En Perot encara esperava. El gat es redreçà de nou; un estossecc de la mísera criatura li féu girar els ulls cap a ell; la seva cua esbategà fríosa sobre terra.

En Perot tingué l'esma que allò no era gaire bon senyal.

Per fi el magnífic senyor enraonà. Parlava amb la boca torta, a mitja veu, mirant sempre a l'altra banda:

—Jove, el veritable mèrit s'enlaira sol. Tots hem lluitat per ésser qui som i per estar on estem. Treballi, faci's home, no vulgui deure res a ningú. I sobretot —afegí ja aixecant-se, i en un to mig de burla mig d'indignació— sempre he vist que els animals de la seva mena es presenten a les persones d'una manera més convenient...

En Perot, al capdavant de la vergonya i de la decepció, s'anava a excusar: "És que...", però el gat ja havia girat cua i s'allunyava com aquell que no li ha passat res, observant d'aquí i d'allí, sense interessar-se per cap cosa.

El nostre Marrasquet es tornà a veure sol, en país estrany, en un arreament sens dubte impresentable. Ni recordava l'adreça que li havia donat el caragol, ni creia tampoc que, baldament l'hagués recordada, En Banyatrepada li servís de gaire cosa més.

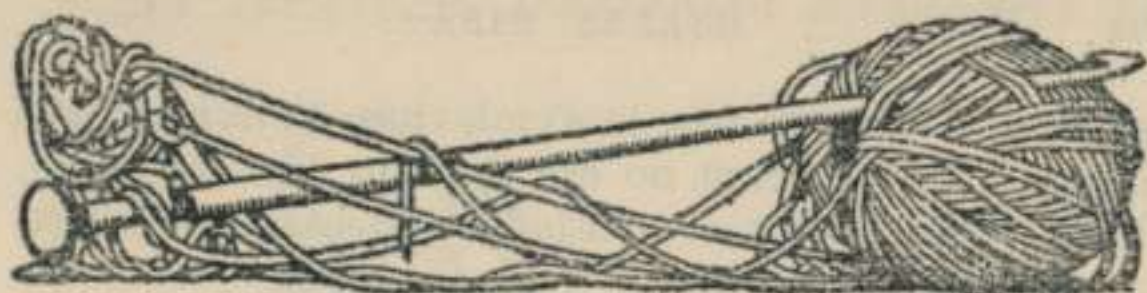
Decidí de vestir-se, fos com fos. Corregué al lloc on havia deixat la seva roba. Però, oh dissort, oh

sorpresa!, el vestit vermell d'En Perot, amb el botó llampant com un argent, oh burla del destí!, no hi era. Escorcollà d'ací i d'allí, reconegué la rogalia: les mateixes pedres, els mateixos brins; vet aquí, en un cantó, les sabates i els mitjonets; però la camisolina ni el vestit, enlloc.

Cansat de cercar, atuït per la seva solitud, s'assegué moix i pensívol en un palet. Pobre Perot, sense amics i tot despullat sinó les sabates, i encara xopes!

Tot d'una, d'enllà de l'hort, arribà un crit d'una dona: "Fora d'aquí, mala bèstia!..." En Perot... Però el que va fer En Perot un altre dia us ho contaré. Ara deixeu-me anar a passeig una estona.

CAPÍTOL VIII

UN PARENTESI, UN NOU AMIC I UNA EXPLICACIO

Lector impacient, he tingut un escrúpol. Acabat d'escriure l'anterior episodi, jo anava passejant i rumiant-me l'aventura següent, quan tot d'una se m'ha acudit que més d'un pare i d'una mare que d'amagat em llegeixen deuen estar amb l'ai al cor quan pensen, respectivament, en el cor de papà del senyor Marrasquí i en el cor de mamà de la senyora Marrasquí.

I m'ha semblat que és de consciència apaivagar, mal no sigui sinó de passada, l'ànsia d'aquesta part tan digna del meu públic.

Doncs vet aquí que en tornar d'aquells funerals malastrucs, el primer pensament de la sollicita

parella Marrasquí fou, ja s'endevina, d'anar a veure l'hereu. Però l'hereu no era damunt la seva taula. Ni sota. Ni en tot el menjador. Ni al corredor. Ni a la cuina.

La senyora Marrasquí somicava i cridava el seu infant; el senyor Marrasquí, que s'havia proposat de no perdre la sang freda, parava tanta d'orella com tenia per si sentís cap feble so del cascavell. Però aquesta esperança fallí, quan una segona inspecció, més minuciosa, de la taula, palesà el cascavell sense En Perot.

—Es tracta, doncs, d'una fugida —proferí el senyor Marrasquí, quadrant-se davant de la seva senyora—. Sempre t'ho havia dit jo que una gàbia...

Però callà en sec, davant el doll de llàgrimes de la pobra mamà. A ell també li espurnejaven els ulls...

Hàbils preguntes fetes pel senyor Pere a la minyona posaren en clar que, contra totes les ordres, la porta de l'escala havia romàs una bella estona oberta.

Llavors tota l'escala fou posada en commoció, començant per la portera. Per les galtes d'En Tano es posà a desfilat una tal corrua de colors diversos, que tothom concebé sospites. Sota la metralla d'interrogacions, amenaces i àdhuc promeses d'indult disparada sense treva pel senyor Marrasquí i deu o dotze veïnes alhora, el valent minyó sucumbí i contà fil per randa les escenes del terrat. Jo no sé quin sant o quina veïna aturà els punys indignats del senyor Pere.

Les veïnes restaren encara discutint si el colom s'havia menjat o no l'infant fugitiu. El senyor Marrasquí se'n pujà a casa, per donar a la seva senyora

lleure de desesperar-se de gust, i tenir-ne ell per a adoptar una resolució. Tota la nit se'l va sentir passejant-se amunt i avall de la cambra.

L'endemà de matí, la resolució era presa. Amb el cor ple d'esperança, el senyor Marrasquí digué a la muller: "Posa't tranquil·la", i volà cap a la delegació de policia més propera.

—Me'n passa una com un cove! —exclamà el bon senyor, sense ni prendre alè.

—Digui, digui —hom li va respondre des de darrera una taula, preparant ploma i paper.

—M'ha fugit l'hereu!

—Coses de joves. Els joves, cal tenir-los subjectes. Expliqui's, expliqui's.

El senyor Marrasquí començà a descabdellar la història. Darrera la taula hom anava prenent notes. Però en arribar al punt de l'estel, hom parà de prendre notes. I en entrar en col·lació la sospita de qui sap si el colom, hom s'aixecà solemnement:

—Però, ¿és que vostè es vol burlar de l'autoritat? —hom vociferà.

El senyor Marrasquí assajà una rèplica. Però hom l'agafà pel braç i l'acompanyà suaument, enèrgicament, fins al carrer.

Fins que no es trobà sol, el pobre pare no s'adonà que tot ho havia dit, llevat d'un detall: l'extraordinària estatura del seu fill. Però tot intent de tornar a entrar a la delegació fou inútil.

En arribar a presència de la seva senyora, el senyor Marrasquí, sense un mot, s'abaté sobre una

cadira. Marit i muller es miraren amb un ulls com dues taronges...

Aquell era el moment que En Perot era sobtat en la seva solitud per una veu femenina que deia: "Fuig d'aquí, mala bèstia!"

El ninó, en sentir aquell crit humà, i encara de dona, es reviscolà i prengué una decisió súbita: confiar-se a la gent del mas. Ja estava escarmentat de fiar-se de bèsties. S'aixecà del palet, encoratjat, però malmirros d'haver d'escometre aquella caminada dejú.

Bé sabeu com és de ràpid el pensament. Tant com un llampec s'acudí tot això a En Perot. Encara no havia començat a fer la primera passa, que ja en veié venir, a llarg galop i amb la cua dreta, un gat. I encara no l'havia acabada de fer, que el gat li pegava trepitjada i empenta i ja me'n teniu el pobre Perot altra vegada assegut, però ara a terra i amb una macadura fresca al seient.

El gat s'havia quedat mirant cap a la casa, amb una seriositat contrariada i mofeta alhora, i mormolava:

—Malviatge de senyora Tuies, no s'hi pot viure a la vora d'ella!

Però en sentir el gemec d'En Perot trabucat, es girà tot sorprès, i féu, de pura fórmula, amb una polidesa un bon xic eixebrada:

—Ai, dispensi.

Era un gat adolescent, esprimatxat, d'un color si fa no fa com els d'En Mitjacella, però sense

la lluïssor rossenca damunt del fons cendra, també barrat de negre, i amb uns ulls blaus una mica encantats, molt francs, oberts i a llucs somrients i tot. Es contemplava En Perot amb una curiositat tranquil·la, gens impertinent.

—Perdona —continuà el gat—, no t'ho volia fer. La mestressa del mas, la senyora Tuies, m'ha ventat un cop d'escombria. Sempre diu que sóc massa llarg d'ungles. Manies. Tot per una llenca de cansalada. Jo no entenc com són tan rancis la gent. A mi em sembla que si en tingués com ella dues de penjades al rebost, que ni el dimoni no hi arriba, no em vindria tant d'aquí com això. Jo sóc així, tant ne tinc, tant ne dono.

En Perot estava encisat d'aquest parlament. Ben altra cosa que la xerrameca de vell xaruc d'En Banyatrepada, que sempre li sortia amb qüestions que tant se li'n donaven. En les paraules del gató hi havia un do d'interessar, una finor, una cordialitat juvençana que corprenien. En Perot ja només conservava la desconfiança i la rancúnia al seient. Sense gairebé ni adonar-se'n, s'hi fregà amb una mà. El gató se li acostà repetint excuses:

—¿T'he fet mal? T'ho prego, dispensa'm. T'asseguro que no ho volia fer...

Aquesta humilitat enardí En Perot, el qual tingué una frase cèlebre:

—Encara que no ho volguessis fer, no m'havies de macar amb aquesta fúria!

—En fi, minyó, no sé què dir-te més —replicà el gat, amb una certa indiferència desdenyosa; i

al mateix temps s'estiregassà traient un bé de Déu d'ungles que a En Perot li tornaren a caure aquella intenció d'ales que ja li havien començat a créixer al cor.

—Veuràs, senyor gat —adobà amatent En Perot—, no t'ho deia per renyir, de cap manera; només em queixava, perquè m'esperen uns quants dies de no poder seure de gust...

—¿Només per això? —saltà el gató esclafint la rialla—; ja et cercaré jo cada coixinada de vellut que et passaran totes les coïssors. A part de tot, m'agrades. ¿Com te dius?

—Perot Marrasquí,

—Xoca-la, noi; una mica més som *tocayos*, que diuen a Barcelona. Jo em dic Barrusquí.

—Tant de gust —respongué En Perot, a qui el senyor Marrasquí havia instruït perfectament en totes les finors del tracte social—. ¿A Barcelona dius? Jo en sóc...

—¿Sí? Jo hi tinc una tia. Jo, no; jo sóc d'aquest mas. Però quan era petit havia sentit contar moltes coses de Barcelona a un gat que em penso que n'era fill.

—¿Un gat de Barcelona? —saltà En Perot, tornant-se vermell.

—Sí, un tal Mitjacella. ¿Que el coneixes?

La minúscula criatura, assaltada pel mal record, tornà a sentir l'absència de la seva roba. Però es reféu de seguida: aquell gat Barrusquí no semblava fixar-s'hi. A més, l'estrenyien un eixam d'angúnies; altra vegada es decidí per obrir el seu cor

de bat a bat. Al cap i la fi, amb la confiança no podia perdre més del que fins ara havia perdut. Un nyanyo, no l'esverava tant com això; i la idea que bé podia morir entre els ullals d'algun d'aquells amics, no era pròpia per a fer una estada gaire llarga en el seu pensament de set anys.

En Barrusquí l'escoltava amb els ulls mig clucs, amb una gravetat que En Perot no hauria esperat gaire: es veia que no en perdia ni un bri. El nostre Marrasquinet anava descabdellant el fil de les seves aventures, descuidant-se, és clar, de força detalls, encastant en la relació molts "no me'n recordo"; però En Barrusquí, sobretot en arribar als esdeveniments del regueró i a l'encontre amb En Mitjacella, li adreçà tot de preguntes, que En Perot no entengué ben bé on anaven a parar.

A la fi el gat s'aixecà:

—Cal posar-nos a l'obra, amic. Fia't de mi; m'interessa el teu cas. Jo fins a l'hora de dinar no tinc res a fer.

—¿I l'esmorzar? —insinuà En Perot, que de mal de cor no s'hi veia.

En Barrusquí es gratà sota l'orella.

—Per un tall de meló un general va perdre una batalla, Marrasquí. Primer que tot, cal trobar la pista del teu vestit.

I veient que a En Perot se li posava una cara llarga d'un centímetre, va seguir, per consolar-lo:

—A dinar, menjarem com uns prínceps; però m'has d'ajudar. En aquest mas hi ha una tal senyora Tuies que em té l'ull a sobre; molt sovint

també m'hi posa la punta de la sabata. No hi vulguis cap tracte. Sempre ha estat el meu principi que, allò que tu et puguis prendre, no ho vulguis esperar de l'humor de ningú.

En Marrasquí i En Barrusquí escorcollaren l'indret on havia desaparegut la roba.

Mentrestant, el finíssim gat anava explicant a En Perot el perquè de la conducta del magnífic senyor Mitjacella. Diu que tot just era cadellet, quan els senyors de Barcelona havien vingut en aquell mas a passar-hi uns quants mesos amb una criatura malaltissa. En Mitjacella era la joguina indispensable de la criatura. Però d'altres coses l'anaren distraient; a més es posà bona, i en ésser hora de tornar a ciutat el gat ja era un destorb. El deixaren al mas. Allí anà creixent com tots els

gats del mas. Fins ara feia cosa d'un mes, que ell, En Barrusquí i un altre gat jove del mas, estant-se acabat de dinar sota la taula, sentiren una conversa d'uns caçadors amb el noi del masiaire. Parlaven d'una bestiassa fera que viu a l'altra banda de món, que s'assembla a un gat com aquest —i assenyalaven En Mitjacella—, però vint vegades més gros i que es diu "Tigre". Allò capgirà el cervell d'En Mitjacella; i començà que ell pla s'havia vist a l'aigua clara del safareig, que ell no era un gat, que ell, si havia viscut al mas fins aleshores, era per condescendència, que no s'havia cruspit tota criatura vivent de la casa per pura misericòrdia, que ell no es deia Mitjacella, sinó Urpaferéstega, que ell se'n tornava a la selva i què sé jo quantes atrocitats prometia.

—En fi —acabà En Barrusquí—, ara viu dalt del puig; només baixa per aquí a la rapinya: crec que ja se n'ha emportat dos o tres pollets i la hi tenen jurada. Perquè val a dir que ara ens fa cada rebuf, i ens mira amb una tal supèrbia, i gira cua amb un tal aire de perdonar-nos la vida, que qui com nosaltres ens hem partit sempre amb ell el plat i mai no ens ha vingut allò que es diu d'una llepada, no ho perdona.

—Sí, com a ml., —comentà En Perot tocant l'ase, i creient-se amb aquell gat-tigre tan ofès almenys com En Barrusquí.

—Val a dir, però —afegí aquest, mirant-se En Perot amb un ull garneu—, que si En Mitjacella és un tigre de per riure, la senyora Tuies és una

pantera de debò. Vull dir que no esperis res de la gent d'aquesta casa. A més que, en el teu cas, tractant-se d'un fenomen, sempre es perilla més...

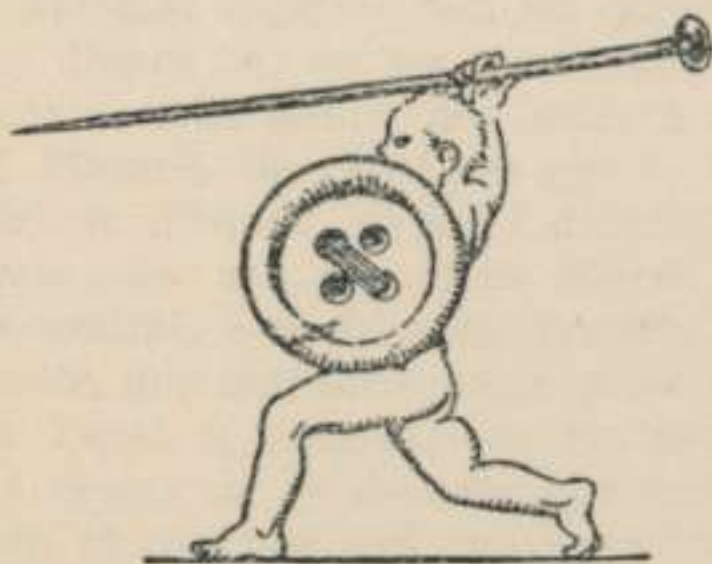
—¿Que vols dir que sóc alguna cosa estranya?
—saltà En Perot, al capdamunt de l'esbalaïment.

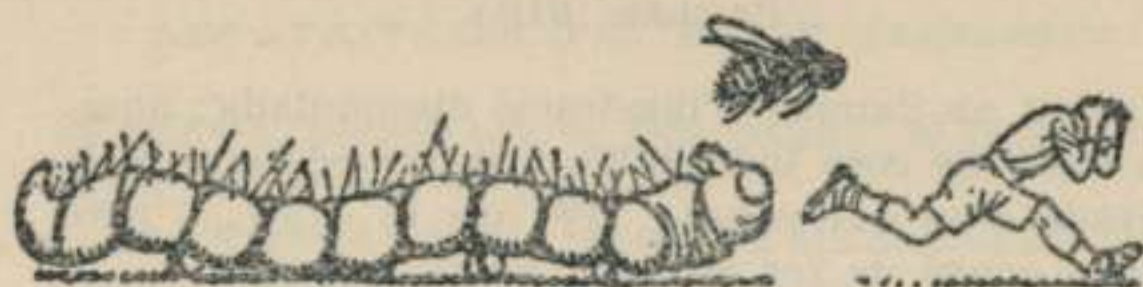
—No, però s'ha de confessar que no en corren gaires... T'ho dic —afegí immediatament— no per mortificar-te, sinó per fer-te veure que dels homes, ara per ara, no convé que te'n fiïs.

—Joestic amb tu en tot i per tot —saltà En Perot, una mica abstret.

Els dos amics s'estrenyeren la dreta, silenciosament.

En les paraules d'En Barrusquí... però jo jaestic cansat d'escriure i ben segur que també vosaltres de llegir. Fins a una altra estona, si a Déu plau.

CAPÍTOL IX

BARRUSQUI, DETECTIU

Recordo textualment els mots suggestius amb què cloguérem l'anterior capítol: "En les paraules d'En Barrusquí..." Doncs bé: en les paraules d'En Barrusquí hi havia, sens dubte, una sincera amistat; però també l'interès de captar-se per a les seves empreses l'ajuda d'aquell cervell i d'aquelles mans humanes, mogudes ara per dues forces omnípotents: la necessitat, i el deler de revenja.

La veritat és, que qualsevol observador més aversat que En Perot a penetrar en els múltiples i enganyadors recers de la malícia humana (i això d'humana, en el cas que ara ens apassiona, prou es veu que és una manera de dir), hauria pogut caçar d'allò més bé en els ulls d'aquest extraordi-

nari gat un llampec d'inspiració dissimulada; aquella mena de cosa indefinible i inequívoca que fa la mirada d'un que pensa: "Té, ara hi caic!...", però que li convé de fer com qui no en sap res.

En Barrusquí, amb un aire metòdic, responsable i fred, escorcollà encara ràpidament la rodalia, apamà, escarbà, sospesà, flairà i àdhuc llepà detalls diversos; i acabada la detectivesca informació, digué a En Perot, hermèticament:

—Tu espera'm un moment aquí. Jo vaig a inspeccionar l'hort. Convé anar de pressa, i potser tu et cansaries de seguir el meu pas. I sobretot —afegí allunyant-se— prudència i enteniment...

Però el nostre Marrasquí restà tot moix, abstret i un si és no és enfellonit. "¿Ell era així una cosa que no en corren gaires?" I recordava el mot precís del gat, dit amb una franquesa tan graciosa que no se'n sabia ofendre del tot: "Un fenomen."

El misteri mateix d'aquest mot, que el senyor Marrasquí havia evitat sempre de pronunciar davant del seu fill, contribuïa força a augmentar la sorpresa d'En Perot.

Entrellucava ara la raó de moltes amargors de la seva vida: l'estar reclòs a casa quan el món era tan gran i bell, les visites que disposaven d'ell com de cosa pròpia, aquelles evasives del senyor Marrasquí quan li demanava per viatjar i veure terres, les rialles d'aquells nois que l'havien enlairat amb l'estel, i sobretot, el record que més

el punyia, perquè era el més recent: el menyspreu d'En Mitjacella, el gat-tigre.

Si En Perot hagués conegut d'altres infants, baldament fossin dos o tres pams més alts que ell, hauria vist que tots havien patit si fa no fa coses iguals. I això al món sempre és un consol. Si hagués estat un filòsof, com potser ho serà a vint-i-cinc anys, com més fenomen es trobaria, més raons imaginaria per a creure's un gran home.

Però ara com ara, val a dir que el nostre Perot podia sentir alguna tristesa de les paraules del gat; però aquestes reflexions, i tres pàgines més que n'ompliríem si no ens haguéssim d'enfastijar tots plegats, al cap i a la fi qui les fa sóc jo, i no ell.

Ell es passejava d'ací i d'allí, amb les mans a l'esquena, moix com us he dit, però sense pensar res de determinat. En Barrusquí trigava. I mentre tant En Perot passà per una tal aventura, que una mica més es trenca l'enfilall de la seva vida, i per tant el dels nostres contes. Però tot és bo quan acaba bé; i la fi del perill fou, que En Perot ja no es recordà més de si era o no era un fenomen.

Doncs vet aquí que el nostre amic, despulladet com anava feia unes quantes hores, començava a sentir esgarrifances de fred. Pensà que alguna fulla folgada i flonja l'abrigaria com un llençol. Cercant d'aquí i d'allí, me n'arriba entre les arrels gruixudes d'una olivera centenària. Oh espant! Per darrera el tronc apareixen uns mostatxos trèmuls, un musell rosat, uns ulls blaus, metàl·lics, profunds

i cruels: la cara malastruga d'En Mitjacella! I després de la cara el coll tibat endavant, les desapiadades urpes, el cos llargarut i botador, la cua expressiva. El terrible gat passa sense fixar-s'hi. Però a En Perot, el món se li esborra de davant dels ulls. No veu sinó aquella fera que l'odia, no pensa sinó a amagar-se i fugir. Albira un forat, recobert d'herbei esgrogueït; i oblidós de l'experiència de les seves lectures, oblidós de les sàvies recomanacions d'En Barrusquí, se n'hi entra sense rumiar-s'ho gens, com en un port de salut.

No havia fet deu passes de les seves, quan vet aquí que de dins de tot de la terra surt una veu pregona, esquerdada, allargassada, de vella de mal geni:

—¿Qui demana?

—Ave Maria! —respongué En Perot, una mica encongít.

—Passi, passi —tornà la veueta llagotera.

En Perot vacilà un moment. Féu una altra passa; però el cor, de tan fort que li batia, li feia nosa per caminar. I vet aquí la veu, ara més prop:

—¿Que no troba la porta? Avall i a mà dreta. Ara vinc.

En Perot féu una passa enrera. Al cap i a la fi allò era molt fosc. Tot d'una sentí contra la seva pell un alè calent, i aquella veu que remugava baix baix, tocant a la seva mateixa orella:

—Renoí, i quins palpissos té aquesta cuca!

L'expressió de llamineria donà a En Perot temps per a un pensament (i és sabut que és en els instants

de greu perill que es pensen les coses més absurdes); i el pensament fou una frase cara al senyor Marrasquí, i mil voltes explicada a En Perot: vet aquí que fugint d'Escilla havia anat a ensopegar amb Caribdis. Sobretot —i això és força més important— li donà temps per a no pensar res més i pegar mitja volta i ventar a córrer cap a la llum del dia, amb tant d'aire, que els talons li timbalejaven sobre el clatell. Al seu encalç corria i esbufegava també alguna cosa.

Però, oh destí aferrissat! Al llindar mateix de la llum sotjava el musell impacient de... d'En Mit-

jacella! En Perot se sentí perdut. Dues morts per a escollir. S'anava a decidir per la mort, almenys desconeguda, que li oferia la tenebra subterrània, quan de la gola tigrisca sortí una veu familiar:

—Corre, Perot, que la talpa se't cruspiria!

Era En Barrusquí. L'esverament li l'havia fet confondre amb En Mitjacella.

En Perot acabà d'eixir del forat fatídic, i s'arrecerà, panteixant i segur, darrera el seu company. De dins la fosca veié emergir un musell punxegut, unes dents esmolades, un front llustrós i uns ulls petits, enlluernats, decebuts.

En Barrusquí tocà En Perot del braç i se l'endugué. Li explicà breument com havia anat a raure a la lludriguera d'aquella vellarda de talpa, que no es veu mai tipa; el reptà pel seu eixelebrament i rigué com un beat l'al·lucinació de la pobra criatura:

—Realment ens assemblem. Només que jo tinc els ulls blaus i ell els té grocs. Deixant de banda que ell en fa un i mig com jo, i sobretot, que jo sóc més bona persona...

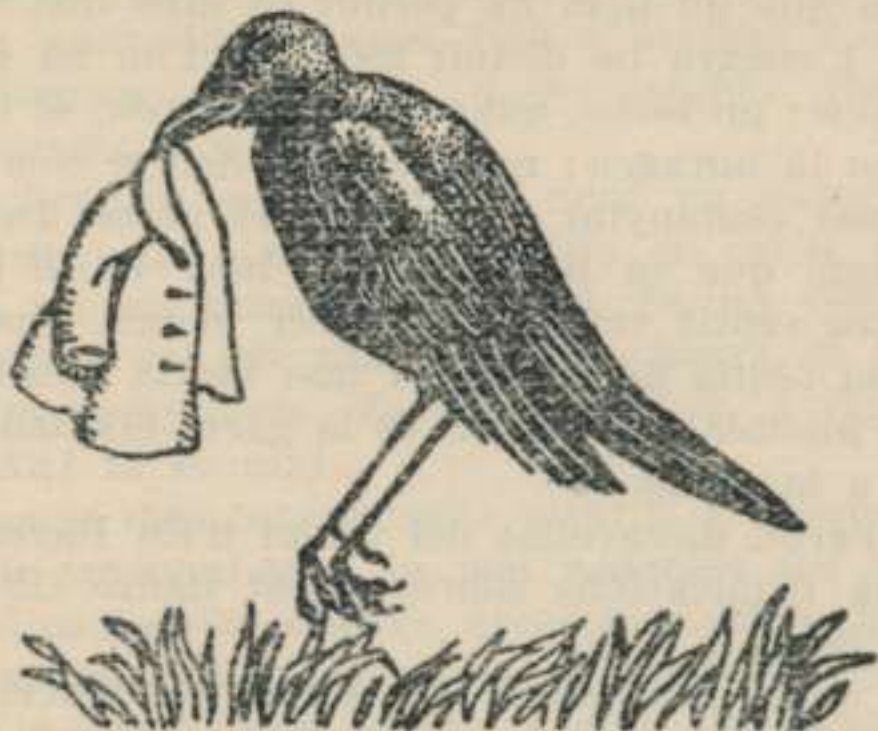
L'esglai s'anà apaivagant dins el cor del nostre Marrasquinet. Demanà a En Barrusquí noves de les reves recerques.

—Excel·lents —respongué el bell gató—. Tinc una pista. Vejam si coneixes això que t'ensenyaré.

I corrent a l'indret on En Perot havia estat assegut (on En Barrusquí esperava trobar-lo, i per això, ple d'ansia de no veure-l'hi, ho havia deixat allí per cercar-lo amb més desembaràs) tornà amb

unes minúscules peces de roba blanca entre les dents.

—La meva camisa! Els meus calçotets! Vatua!
—exclamà En Perot, picant de mans com en un teatre i botant com un cabrit. I sense com va ni com costa, s'ho posà, baldament fos encara moll.

—¿I el vestit de sobre? —continuà, posant-se seriós de sobte.

—De mica en mica, Perot. Des de l'indret on tu havies deixat la roba he anat inspeccionant el terreny urpada per urpada. A la fi he trobat la camisolina sota una col. Al cap d'una certa distància més, he llucat els calçotets darrera una bleda. Jo aleshores m'he fet les meves deduccions: el punt on tu ho havies deixat tot i el lloc on he trobat aquestes dues peces estan en línia recta.

I la línia recta, ¿saps on mena? Just a la porta de la casa. Doncs a la casa hi ha el teu vestit vermell.

—¿I què? —interrompé En Perot, en to d'escepticisme.

—¿Et sembla poc —continuà En Barrusquí, impertorbable— quan el món és tan gran, saber que la cosa que un hom ha perdut és dins uns límits certs? I encara he deduït més. No t'ho ha furtat cap home: un home, quan furta una cosa, se l'amaga dins la butxaca; no s'explica, doncs, com se li han anat esmunyint aquestes dues peces. Deixant de banda que tu no eres pas lluny i, un home, l'hauries sentit venir. Ha d'ésser, doncs, una bèstia, una bèstia de la casa, i una bèstia més baixa que el planter. I vet aquí: és la garsa eixalada que tenen a la masia.

En Perot, meravellat del talent d'En Barrusquí, demanà explicacions sobre aquest lladre. El gató les hi donà.

—I ara —conclugué, no sense petulància— el nostre camp d'operacions serà dins la masia. I com que està vist que no se't pot deixar sol, i a més et necessito, he ideat un mitjà eficacíssim per a transportar-te: la meva orella.

—Visca! —exclamà En Perot. I anà per cavalcar.

Però un dubte súbit l'aturà amb un peu en l'aire.

—¿Vols dir, vols dir, Barrusquí —preguntà el ninó amb una certa impertinència, però amb unes visibles ganes de deixar-se convèncer—, vols dir que aquesta pista és ben segura?

—I tant —saltà En Barrusquí, desconcertat per

la sortida d'En Perot—; si jo mateix he vist la garsa...

I parà en sec, adonant-se de la seva indiscreció. La veritat era que En Barrusquí, abans del seu encontre amb En Perot, havia vist passar la garsa amb una cosa vermella al bec, però no s'hi havia enfondit. Només en explicar-li En Perot el cas, havia anat lligant caps, fins a arribar a les brillantíssimes deduccions detectivesques fidelment transcrites més amunt.

El bergant de Barrusquí temé un moment que tots els seus plans se n'anessin en orris, però el ninó, tot ell innocència i bona fe, no veié en la relliscada del gat sinó una nova prova de la seva sublim perspicàcia. Es limità, doncs, a fer:

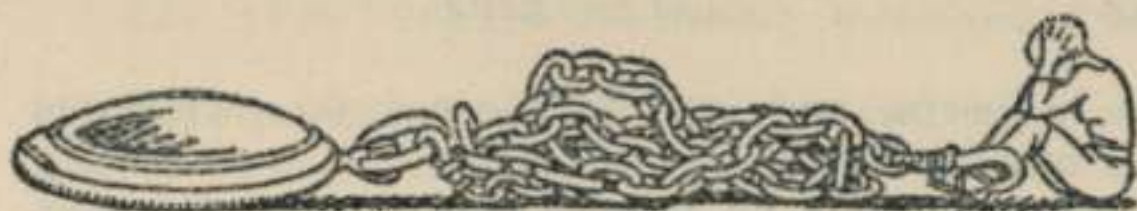
—Ah! Si és així...

I sense més compliments, s'enfilà a l'esquena del gat i, arrapant-se a la pell generosa del coll, es ficà dins l'orella còncava, arrecerada, molsuda, d'En Barrusquí. S'hi estava força més en comoditat que dins la closca d'En Banyatrepada. Un entrellat de borriçol llarg i finíssim hi feia de paravent, dissimulant-lo a tota mirada exterior.

—Només tingues compte de no tapar-me el forat —aconsellà En Barrusquí—. Agafa't fort.

I al mateix temps, pegà bot i corregué cap a la casa.

Allí s'esdevingueren coses que encara sobrepassen la meravella de les que fins ara he contat. Tant, que val la pena de posar-s'hi de nou un altre dia.

CAPÍTOL X

UN APAT SUCULENT

A galop remès, En Barrusquí travessà l'hort i arribà a la porta de la casa. Estenallat al sol hi jeia el perdiguer. El gató cregué imprescindible d'aturar-se, pontar l'esquena, eriçar tots els pèls de la cua i fer un estufit de provocació ensenyant la blanca rastellera de les dents. El gos, ensopit i poltró, mogué un xic les orelles (potser no pas per res més que per espolsar-se una mosca), rondinà, es mig redreçà mirant amb uns ulls de poca cosa, com si supliqués. En Barrusquí mig aixecà una urpa, presta a garfir. El gos féu un petit lladruc sentimental, com volent dir que ell no hi tenia cap culpa. En Barrusquí bufà novament, accentuà el gep i després de mica en mica l'anà humiliant i passà lent, recelós, arrambat al muntant

de la porta, amb una amenaça i un menyspreu als ulls.

En Perot, des de la seva llotja de guaita, contemplà l'escena amb un ai al cor. En cas de lluita, aquell estatge semblava tanmateix força primparat. Estava decidit a pegar bot a terra. Però no passà res. I En Perot sospirà.

—¿Què sospires, Perot? —xiuxiuejà En Barrusquí, no sense ironia.

—Home, vull dir gat; no guanyaré prou per a espants...

—No ha estat res. Una demostració de forces. Cal fer-se respectar. Si vols pau, que se sàpiga que saps fer la guerra. Oi més —afegí— no sé de què et planys: ¿vols dir que sense els ensurts que has tingut aquest matí, hauries arribat dejú fins a les onze sense adonar-te'n?

—¿Ja són les onze? —saltà meravellat En Perot.

—I quatre minuts.

—¿Que també coneixes el rellotge, tu? —preguntà una mica destarotat En Perot, que es creia únic en aquesta ciència.

—No, ni em cal: sóc tan sensible jo al pas de les hores com tu ho puguis ésser al pas de la llum o de la calor o del fred. I això, amb l'exactesa d'una màquina.

En Perot no acabà de capir ben bé la frase, bona cosa inflada, del gató.

—Deus haver llegit molt tu, Barrusquí, perquè parles com un llibre.

—No sé de llegir ni em cal.

—Així tot el que saps digues que deu ésser allò que el papà (i amb el tendre record els ulls del Marrasquinet s'entelaren de llàgrimes) anomena "ciència infusa".

—Pse; experiència de la vida i moltes hores d'observar i rumiar.

En Perot observà el lloc on es trobaven. Una entrada gran, fresca i ombrívola; cap a un recó, la llar, amb una cassola borbollejant; cap a l'altre cantó, els fogons, nimbats d'efluvis succulents. Vora els fogons trafiquejava una dona; En Perot no li veia sinó l'esquena ampla i massissa. A mà esquerra de la porta hi havia el peu de l'escala per a anar al pis de dalt. Un rellotge de caixa, bru, llargut i panxut, hi feia de sentinella. En Perot es quedà encantat amb l'enorme pèndola, que brandava sense cap mena de pressa, sempre amb aquell tic-tac igual, sec i pregon.

La dona entregirà el cap per mirar l'hora; En Perot entrellucà uns ulls petits i plens d'ansia. Al cap d'un moment es tornà a girar: era ben de veure que l'hora la tenia enquimerada. En Perot ara veié unes galtes rodones, vermelles i llents, un braç com un garrots, unes mans colrades, untades una mica de tot que, oh meravella!, agafaven, ¿què era allò? Ah, sí, una escombria i... no veié res més. En Barrusquí ventà a córrer tan rabent, i acalà tan de cop les orelles, que En Perot necessità tota la seva habilitat d'equilibrista per a no caure.

L'angúnia de la correguda el privà d'entendre ben bé els crits i els ahucs que acompanyaren aque-

lla acció inequívoca de la dona: només li semblà que eren uns renecs molt gruixuts.

En Barrusquí se n'havia entrat per una porta al costat del peu de l'escala. Darrera d'ell entrà un altre gatet, negre com una móra, amb la punta de la cua blanca, els ulls blaus i una cara una mica de taujà.

—Hola, Piteu! —saludà alegrement En Barrusquí—. Ah, espereu, que us presentaré.

En Perot descavalcà.

—El meu amic el senyor Perot Marrasquí, de Barcelona. En Piteu, favorit de la senyora Tuies.

—Tant de gust de conèixer-lo —digué En Perot, reverint amb el cap.

En Piteu provà de fer algun compliment; però no li va sortir. Aleshores es gratà l'orella, i es quedà esperant que En Barrusquí parlés.

Aquest va fer a En Perot, a part:

—És un pagès...

I fort, a En Piteu:

—I què, nigrícia, ¿què hi ha avui per dinar?

—Per als masovers, arròs amb colomí. Per als mossos...

—Prou, ja he triat. I a propòsit: ¿on és la garsa?

—Ara corria pels xiprers...

—Bé, vigila-la... Ja et cridaré. Dos miols llargs i un de curt.

En Piteu sortí lentament.

En Barrusquí esclafí la rialla.

—És un bon xicot...

—Se li veu, se li veu —assentí En Perot—. ¿I què hem de fer amb la garsa?...

—Primer que tot pensem en el dinar. No hi ha res pitjor que anar a esgarrapades amb el ventre buit.

—És veritat que estic dejú. ¿Quina hora és?

—Dos quarts de dotze menys sis minuts..

En Perot tocà l'ase amb amargor i es posà a fer un tomb per la sala. Era evidentment un menjador: una taula rústica al mig amb una lira d'acetilè penjada al sostre, molt baixa sobre la taula, cadires de boga, armaris reconers, tot dins una penombra fresca, a causa del moscam.

En Barrusquí li explicà com En Nasi, el masover, d'ençà que els senyors de Barcelona s'havien acostumat a passar els tres mesos d'estiu a la masia, diu que era tot un altre: ja no volia menjar sinó al menjador dels amos (que era justament allí on ara eren ells dos), i en canvi feia dinar els dos mossos a la cuina, i de tant en tant llegia el diari, i sobretot, tot ho volia a l'hora en punt: dinar a les dotze, sopar a les set, colgar-se a les vuit... Una veritable monomania, que, si no la hi atendien, era causa d'espaventosos terrabastalls amb la senyora Tuies.

—I això —conclugué En Barrusquí— tu no saps com afavorirà els nostres plans.

En un angle obac del menjador, sota una cadira, En Marrasquí i En Barrusquí deliberaren llargament i tan baix, tan baix, que el col·lotge roman un secret de la història.

A la fi s'aixecaren, i En Perot es ficà dins l'orella del gat. Eren les dotze menys cinc minuts. Se sentiren unes passes adelerades, i la senyora Tuies entrà tota remugant i brusca, obrí un porticó, llançà un formidable udol de "Nasi, a dinar!", i començà a treure atuells dels armaris.

En Barrusquí, al mateix temps, s'havia esmunyit cap a fora. Tot això que ara us diré, es va esdevenir tan ràpidament, va ésser fet amb una tal llestesa, en un tal silenci, que no se n'adonà ningú. Ja era una obra consumada, que encara la senyora Tuies no havia acabat de parar taula.

En Barrusquí es posà davant del rellotge, i amb un bot ben calculat es penjà de potes a la finestrella rodona darrera la qual branda la pèndola. De l'orella del gat, En Perot s'aferrà tot eixerit a una de les cadenes dels pesos, i cadena amunt, amunt, com un mico, arribà a la maquinària, d'on enfilant-se per les innúmeres rodes còmodament esglanades, passà al capdamunt de tot de la tapa. Saltar d'allí a l'esfera i asseure's a cavall de l'agulla fou un joc senzill. Eren les dotze menys un minut. Arrepenjant-s'hi amb tota la seva força, l'agulla anà davallant fins als dos quarts. Tot seguit En Perot desfèu el camí; i prou és cosa palesa que davallar acostuma a ésser més fàcil que pujar. Entrà novament a l'orella d'En Barrusquí, el qual saltà a terra i es posà a dissimular en un recó.

En aquell moment entraven el Nasi amb el noi, tots entendrits amb la sentoreta de l'arròs; darrera d'ells, els dos mossos amb una cara llarga com el

dejuni d'En Perot; perquè ells no havien de tenir part en la saborosa menja.

Tot s'esdevingué com els nostres minúsculs amics devien tenir calculat. La senyora Tuies entrà al menjador la triomfal cassola, cenyida de confortadors encensos. Però En Nasi, metòdic i fred, mirà el rellotge. Només eren dos quarts! Crit a la Tuies. La Tuies, tranquil·la, fa:

—Sí, ara tocaran les dotze.

—Mentida, que manca mitja hora!

—Que no!

—Mira-ho tu mateixa.

Esverament; patacada; guinyols de la senyora Tuies; reptes, picament de peus. Per fi En Nasi, per no interrompre el ritme de la seva vida, se'n torna amb els mossos a la feina. La senyora Tuies, perplexa, se'n puja escales amunt i es tanca a la cambra per esbravar la billis.

La cassola, ben tapada, això sí, romanía sobre la taula deserta.

En Barrusquí fa veure que es desensonya i modula a En Piteu els tres miols convinguts. En Piteu, que en comptes de vigilar la garsa dormia beatíficament, acudeix com tot un gat. Tots tres se n'entren al menjador. En Barrusquí —ja sense massa pressa, perquè els restava mitja horeta de coll— cerca i recerca i furga i torna amb un tros de cordill. Després es posa tan dret com pot damunt la taula; En Perot, amb bon aire i destra punteria, engega l'un cap de cordill per dins la corba que fa el braç del llum. Aleshores estira

avall, lliga l'altre cap a la nansa de la tapadora, i ja me'n teniu la corriola més senzilla i eficaç que hi hagi en cap aljub de la terra. Després d'això, ja gairebé ni val la pena de contar com la tapadora s'aixecà en l'aire dolçament, i com els dos gats, en uns quants viatges, deixaren l'arròs buit de colomí. I tornant-ho a jaquir tot com abans, no hauria dit ningú que allí els follets havien fet feina bona.

En un recer solitari darrera la casa, els dos gats i el nostre Perot Marresquí començaren a fer els honors de les exquisides menges. De sobte En Perot, que clavava les dents en un tendre palpís de cuixa, el deixà caure amb esgarrifament:

—Ara caic que aquest colomí era... era el meu... el meu amic... senyor... Rocatallada!

—¿I què? —objectà filosòficament En Barrusquí—. ¿No és llei de la vida que mig món es mengi l'altre mig món?

En Perot vacilà encara; però la gana vencé, i enterrà dins el seu ventre minúscul un bon tall de la memòria de l'il·lustre senyor De Rocatallada.

Havent dinat, En Barrusquí gronxà una estona En Perot damunt la seva cua; després tots tres feren la pilota.

Encara abans de perdre en el son tota consciència, sentiren les dotze batallades del migdia —d'aquell migdia retardat de mitja hora— i tot seguit, de dins la casa, uns grans crits de sorpresa, renecs, injúries, plats trencats, cops, somicons,

excuses, la veu d'En Nasí, per un moment un xic més clara:

—Prou que ho veus que els gats no han pogut ésser: ¿quin gat aixeca una tapadora i torna a tapar? Golafre! Llépola! Gurmanda!

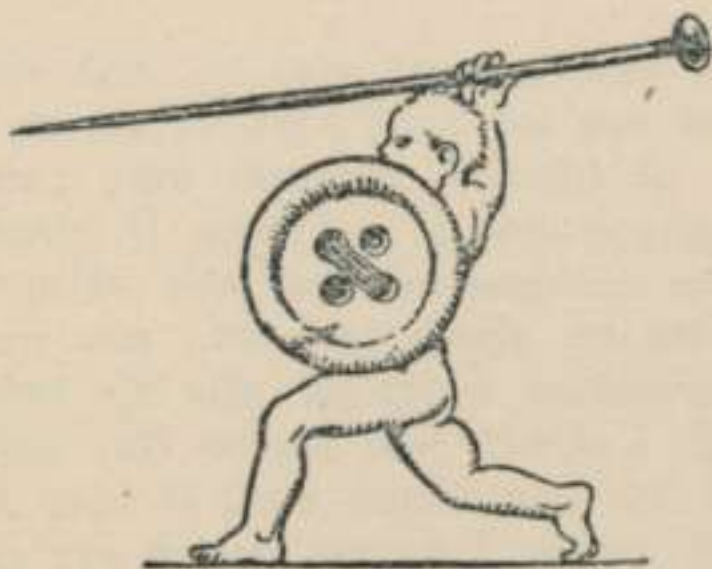
I la senyora Tuies:

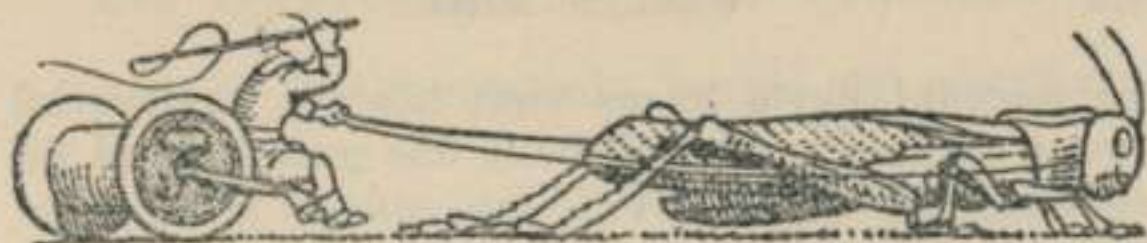
—Això són les bruixes! Jo me n'aniré d'aquesta casa...

I encara més patacades i rebombori indefinible.

En Piteu, En Barrusquí i En Perot dormien com uns santets.

Deixem-los-hi estar i bon son fins que es despertaran.

CAPÍTOL XI

DINS LA GOLA DE LA MORT

En Perot fou, de tots tres, el més amatent a despertar-se. La primera part del son havia estat una delícia; però després —també hi devia fer que el ventre li pesava— li començaren a venir males fantasies, sobretot una angúnia com si estigués dintre una olla i el fessin en estofat. Ofegant-se, obrí els ulls. Es trobà submergit al fons de tot d'una vall de pèl tebi, flonjo i embullat, a través del qual la llum moribunda del dia es filtrava a faixes grises, negres i rosses. Per amunt de tot, aixecant molt els ulls, albirà una llenca de cel, melangiosament blau. A la fi acabà de revènr-li l'esma. Ara ho entenia: estava entre els dos gats amics, En Barrusquí i En Piteu; i es veia que

tot dormint devia haver anat lliscant avall avall fins a quedar-se entre aquells dos panxons tan succulentament atapeïts. Vet aquí doncs la xafogor, l'ofec i els mals somnis.

S'estirà tant com la seva bona educació i l'exigüitat de l'espai li permeteren, i després s'anà enfilant amunt, no sense dificultats. Insegur encara per l'ensonyament, li calia arrapar-se amb braó, perquè aquelles muntanyes peludes pujaven i baixaven en un bleixar fort i molt repetit.

Arribà a la carena d'En Barrusquí. La bestiola entreobrí una escletxa d'ulls, estiregassà una pota i, bo i refermant amb impaciència el cap en la seva positura de repòs, barbotejà uns mots incomprensibles. A En Perot li semblà, tanmateix, endevinar alguna de les paraules amb què En Nasi, a l'hora del famós dinar, havia fet fugir escruixida la senyora Tuies, que ja és molt. Això, la veritat, ho trobà molt poc propi d'una bèstia tan gentil com En Barrusquí. I com que tenia temps, fins hi va fer alguna reflexió i tot: "De porc i de senyor se n'ha de venir de mena". "Ja és bo que quan un està despert enraoni polít com una patena; però si voleu saber si una persona és fina de debò, feu-li pessigolles quan està de cap al coixí".

En Barrusquí senzillament s'hi havia tornat a tombar, com el gran senyor que pot dormir descansat perquè ja té mentrestant qui li fa la feina. En Piteu, taujà i bonastre, aclaparat per la ventura del seu ventre, amb el musell encara greixós

del senyor De Rocatallada, servia de matalàs a En Barrusquí.

En Perot saltà a terra, amb ganes d'esbargir-se. Anà per ficar-se les mans a les butxaques, postura característica seva. Però, oh el mal record! El seu vestit vermell no existia. I els calçotets no tenien butxaques. Això devia ésser un inexplicable des-

cuit de la senyora Marrasquí. Pensà de fer-li'n adonar tan bon punt tornés a Barcelona.

Del vestit, anà a pensar, bo i passejant passejant, en la garsa. El nom no li vingué així com així a la memòria, tanmateix. Amb les mans plegades a l'esquena —recurs segur per a donar importància als pensaments— En Perot tot era rumiar plans de batalla contra el lladre de la seva roba. Quan el passeig l'acostava cap a En Barrusquí, se sentia escometedor i abrivat com un lleó; quan el passeig el n'allunyava, el nostre petit heroi

comprenia la necessitat d'ésser pacient i astut com un detectiu.

Mentrestant, els dos gats dormien...

Tot d'una, un moment que En Perot aixecà els ulls per donar l'arreveure al sol, que ja només ensenyava mitja cara enllà de les oliveres, veié dins la mitja llum acostar-se un ocell més aviat gros que petit, que volava fins gairebé a tocar a terra.

El nostre Marrasquí s'aturà a observar-lo, preguntant-se: "¿Deu ésser la garsa?" I basquejava per recordar els detalls que li havia donat En Barrusquí.

L'ocell passà, rabent, pel costat mateix d'En Perot. Aquest sentí l'aire del vol, callat i decidit; entrellucà un plomatge gris i bru, que semblava molt dolç i lleuger.

L'ocell s'allunyà, tocà a terra i tornà a venir. Ara En Perot diria que havia destriat una bocassa enormement badada, amb una mena de bigoti escàs, eriçat i èrtic; i darrera la boca, uns ulls immensos, rodons i botits. I sobretot, confirmà que aquella gola a punt de fer àpat, produïa un zumzum sord i seguit, com una roda que giravoltés molt de pressa.

Mentrestant, els dos gats no desclucaven l'ull... I En Perot cop de preguntar-se, perplex: "¿Deu ésser la garsa?"

Per un sentiment mig de curiositat, mig de fanfarroneria, En Perot es plantà a contemplar aquell ocell que bé podia ésser el seu enemic. Ni mai que ho hagués fet.

Igual que qui veiés venir un llamp, vet aquí la bocassa enfilada de dret cap a ell, que s'acosta, s'acosta... En Perot té amb prou feines temps de reparar l'abisme roig, agafatós, insondable... Esfereït, dóna la volta per fugir; però se sent inevitablement atrapat, xuclat, emportat aire amunt.

El crit que fa es perd dins aquella bonior, que ara li omple les orelles i l'eixorda desesperadament.

I quin corrent d'aire! Allò és l'huracà que passa i brunz i l'atabala i l'arrossegaria avall de l'avenc si no fos...

Si no fos que En Perot, com tothom que cau, havia perdut el món de vista, però no l'esma d'aferrar-se a qualsevol cosa, i s'havia arrapat amb mans i ungles a la llengua de l'ocell engolidor.

Cosa, era vist, que a aquest no devia plaure gaire. Perquè tot era donar cops de gola com aquell que se li ha entravessat un mos, i estrebar la llengua, i sobretot —baldament sigui una mica lleig de dir-ho— d'ensalivar-lo per fer-se més amorós aquell tall tan eixarreït i de mal empassar. Però En Perot s'hi aferrava amb tota l'ànima; i com que ja no dubtava que s'hi feia la vida (i quina mort tan llepissosa!) s'escarrassà per recobrar la sang freda i evadir-se, com fos, de l'abisme.

I la ventada brunzent no cessava d'entrar; i dins d'ella, fregant la testa esbalaïda del nostre Marrasquí, passaven diverses bestioles, malastrugues! que la mort xuclava sense pietat: ara un mosquit, ara una arna, ara una falena, ara, quin fàstig! un borinot...

L'ocell no podia engolir; el borinot es debatia en el vesc contra la nostra petita criatura humana. En Perot, ja del tot retornat gràcies a l'enèrgic repicar d'ales del seu company de dissort, decidí d'acabar. Puntada de peu cap aquí, puntada de peu cap allà, bona unglada i ferma apuntalada, aconseguí d'arrossegar-se fins a treure els ulls fora.

Un moment es veié planant a poca distància de terra —prou, però, per a esberlar-s'hi el cap— en un vol irregular, neguitós, oliverars endins. Al lluny del lluny albirà els seus gats amics com es despertaven, s'estiraven, feien un parell de tombarelles plegats, s'escuraven les urpes, es rentaven la cara i partien tan tranquils com si mai no hagués existit un Perot al món.

En una altra ocasió, aquesta indiferència li hauria fet sagnar el cor; però ara el nostre Marrasquet no estava per filosofies. Ni tan sols havia tornat a pensar si l'ocell que tan bellament se'l volia cruspí era la garsa o no.

En realitat —i ja deu ésser hora d'assabentar-vos-ho, encara que sigui entre parèntesis— aquest era l'ocell que en unes bandes ne diuen xiboc, i en altres indrets l'anomenen enganyapastors, que té una mica la figura del falcillot, el plomall del musol i la cara del gripau, i que cada vespre surt amb la boca badada i es manté de tot allò que li hi fa entrar el vent.

Doncs bé; En Perot, decidit a campar, arborat d'ira, féu un crit al seu ocell-presó:

—Vatua el desdentegat, rellamp, que si no bai-

xes de seguida a terra i no em deixes anar, et tallo la llengua abans de cinc minuts.

Jo no sé si és que la veu d'En Perot retrunyí molt espantosament dins la boca de l'enganyapastors, o si és que aquest entengué realment les irades paraules, o si és que la bestiola ja no podia més de basqueig i d'angúnia, o tot plegat; la qüestió és que en un moment fou de potes a terra. En Perot, llest com un mico, tragué els braços fora, es

penjà del bigoti trist que decorava el bec, pegà salt i vet-el aquí dret i fet una llàstima.

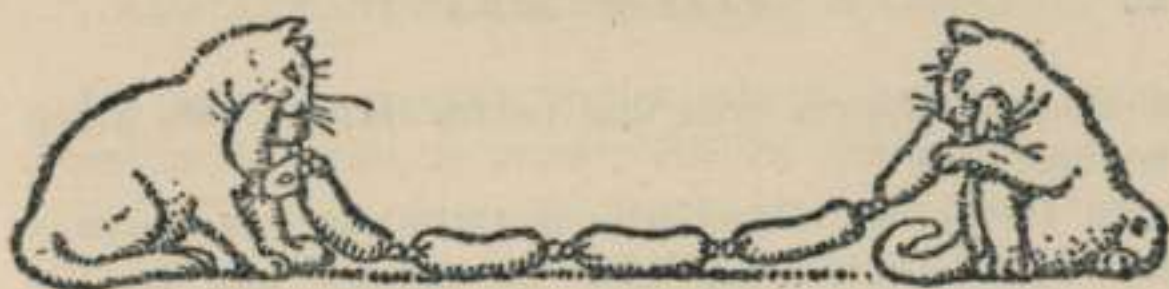
Respirem. Jo ja començava a témer que l'emoció no em deixés acabar la contalla.

En Marrasquí i l'enganyapastors restaren mirant-se; i l'ocell, amb aquells ulls rodons i botits, feia una tal mirada de babau i de burleta alhora, que En Perot esclatà. Vermell, barbotejant, de puntetes, engegà —oh meravelles de la ira!— un autèntic reneç, i ventà al xiboc una bufetada que el va fer trontollar.

L'ocell, conscient potser de la seva culpa, marejat encara d'aquell mos malastruc, solament trobà esma per a exclamar, amb un suprem menyspreu: —Malparlat!

I... i no tota la vida ha d'ésser pas donada a les històries; ni la vostra ni la meva. Reposem, doncs, vosaltres i jo, que un altre dia tornarem a parlar d'En Perot i les seves aventures.

CAPÍTOL XII

UNA BONA FAMÍLIA

En Perot Marrasquí —sembla que érem aquí, ¿oi?— ennuegat per la fúria, incapaç de formular un pensament que tingués cap ni peus, senzillament s'hi tornà a apuntalar i amb l'altra mà ventà una altra bufetada a l'altra galta de l'enganyapastors. I al mateix temps engegà una altra paraulota, no diré pitjor que la primera perquè tots els renecs són prou lleigs.

El xiboc es balandrejà, però no perdé la calma. Amidà En Perot amb la mirada dels seus ulls rodons i botits, i proferí tranquil·lament:

—Mala llengua! Ja he fet bé de no empassar-te'm; deus ésser més coent que una cantàrida.

I girant cua es llançà a volar, sempre amb aque-

lla bocassa oberta com una petita balena dels aires crepusculars.

En Perot restà frenètic, deambulant tres passes cap aquí, quatre cap allí, no sabent què fer de les mans, adés plegant-se-les a l'esquena, adés cercant d'endinsar-les dins les butxaques que no existien, adés estrenyent-se les temples amb un gest tràgic, adés torcant-se —baldament no sigui massa polít de contar-ho— algun regalim de la saliva de l'enganyapastors que s'escorria de la samarreta cap aquells calçotets, ai!, feia només dos dies gairebé tan blancs i fins com unes tovalles d'altar de monges. En suma, que qualsevol que en aquests moments hagués vist el nostre Perot, hauria dit: "Igual, igual que el seu pare..."

¿Misterioses lleis d'herència? ¿Perniciosos efectes de l'exemple? Oh pares que teniu fills, per menuts que siguin! No renegueu, no us abandoneu a la ira davant d'ells! Un infant, per pocs centímetres que pugi del sòl, reté cadascun dels vostres gestos i de les vostres paraules com una cinematografia fidel; i mireu si ha d'ésser vergonya per a tot un pare de família, d'ésser desacreditat d'aquesta manera davant d'un vulgaríssim enganyapastors o xiboc, digueu-ne com vulgueu.

En Perot s'anà asserenant de mica en mica. Les circumstàncies eren realment greus. El sol qui sap on parava; de claror de dia encara n'hi havia prou, però cada moment més feble i més trista. Corria una bistor que feia arrupir, sobretot qui com En Perot anés més aviat prim de roba.

I a més, i sobretot, impossible de saber a quins llocs havia anat a parar. Ell bé estiregassava el coll i s'hi alçava de puntetes: no albirava res a tres pams del nas. Per primera volta s'adonà que això d'ésser tan menut té almenys un gran inconvenient: i és que un grumoll de terra ja tapa tota una perspectiva.

Pel que els ulls assolien, el paisatge havia canviat: en comptes dels xiprers discrets i de les oliveres pacífiques, hi havia d'altres arbres més feréstecs, entre matolls atapeïts i cantals feixucs. Era palès que s'havia acabat el conreu i era en ple bosc.

En Perot no sabia què resoldre. Com el cel després de la tempesta, després de la ira el seu enteniment era més clar. En tot veia prou perills. ¿Tor-

nar a la casa? Encara que li hagués estat conegut el camí, la nit sobrevindria abans d'arribar-hi. I posat que hi pervingués, ¿qui hi tenia, d'amics? ¿La senyora Tuies, boca-sutza i geniüda? (Cal saber que En Perot, si durant la ira no pensava res, passada la ira detestava amb tota l'ànima les maneres de carreter.) ¿En Barrusquí, que així l'havia perdut sense ni intentar una recerca? ¿Aquell peuterrós de Piteu? ¿En Nasi, que un dia o altre s'assabentaria de qui li havia endarrerit el relotge?

¿Romandre al bosc, doncs? El nostre Marrasquinet pertot arreu veia passar ombres sinistres: en l'aire, per entre les soques, per dins el fullam. Amb tot, no hi havia altre remei.

En Perot no s'encongí. Un dia i mig d'aventures li havia trempat el cor com un acer. El jorn novell portaria d'altres solucions. Ara com ara el millor parer era de cercar un forat, atrinxerar-s'hi i passar-hi la nit. Com a darrera seguretat, En Perot es resseguí la figura, i després pegà un tomb amb la mirada en l'aire: el bosc era tanmateix ben gran comparat amb ell. I és allò que diuen: aneu a trobar una agulla en un paller; com qui diu: aneu a ensopegar un Perot dins una selva. (El mot "selva" no correspon a l'exacta realitat, sinó a les fantàstiques lectures d'En Perot. Ell, en el fons de tot del seu cor, encara hi afegia l'adjectiu "verge").

Pensat i fet. És decidí per una alzina, tota clivellada i bonyeguda. S'hi enfilà, no amb la seva agilitat característica, perquè la panxeta, rublerta

de senyor Rocatallada, no se li havia acabat de desatimbalar del tot. Arribà en un forcat, a l'altura d'un home de grandària natural. Des d'allí atalaià: el terrenys descendia suaument; però de la casa, ni lluc.

Passava que els arbres no li deixaven veure ni el bosc, ni enllà del bosc. A més, l'enganyapastors havia en realitat tombat una mica el puig; talment que sense ésser allò que es diu, ni molt menys, lluny de la casa, semblava ja que estigués a l'altra banda de món.

Després inspeccionà l'arbre. Però, ¿què era allò, allí tocant Una mena de botja de cuc de seda, enorme, filosa, inflada i buida; no calia ésser extraordinàriament savi per a encertar de seguida que era un niu. I jo afegiré, pel meu compte, perquè la deductiva d'En Perot no arribava a tant, un niu de mallerengues de cua llarga.

A l'un costat badava una embocadura. En Perot, encuriós, hi ficà el cap. Oh dolça meravella: deu, quinze, vint caparronets blancs, bellugadissos, arranats dins l'estretor del niu amb la polidesa dels grans d'una magrana. A la vista d'En Perot, aquells quaranta ullons d'agulla s'il·luminaren; tota la nierada s'estremí i en brollà una piuladissa alegre, mesclada de petits xerricaments i de mitjos mots embarbussats que només una mare entendria. Al primer cop d'ull havien pres, dins la grisor del crepuscle, l'emalum d'En Perot pel de la mare. Error que durà un sol moment! Però En Perot, confiat i decidit, ja s'havia fet lloc, i en primer

terme, pensant: "Allí on n'hi caben vint, n'hi caben vint-i-un."

Els ocellons, que iniciaven la protesta, es distragueren per l'arribada de la veritable mare. La senyora Mallerenga venia, jo no us diré suada i esbufegant perquè seria impropí, però imagineu-vos una cosa així en una ocella.

Portava alguna cosa al bec; vint becs es badaren per copsar-ho; vint veuerrines grinyolaren ben clar: "A mi! A mi! Mare, a mi!" En Perot, per esperit de batxilleria, per imitació, i una mica per gana, obrí també la boca. Com que estava en primer terme, i per força en un niu tan ben ordenat el primer terme devia correspondre al més gran, la presa li va escaure a ell. Però així que En Perot se sentí a la boca el mal gust de l'oruga, l'escopí com una escopetada a la cara de la senyora Mallerenga. Aquesta esclatà: "Fill desnaturalitzat! ¿Així pagues els escarrassos de ta mare? ¿Què vol dir aquest rebuf? Després que ets el preferit entre vint o vint-i-cinc, que ja n'he perdut el compte! De cap a cap de dia enfilant-me i fent equilibris, tombal·lonant i furetejant, pellucant i basquejant-me per péixer-vos i encara m'ho escopiu al nas. Demaneu fills; desentranyeu-vos pels fills; crieu fills, crieu porcs. Oh, ¿i per què tant de cridar que us portés encara una oruga? Sobretot tu, el més gran; jo pla us deia que ja era hora de dormir... I ara prou: s'ha acabat; quan vindrà el pare li ho contaré tot; ja sabeu que el pare..."

La cosa anava amb empenta; la senyora Malle-

renga, remenant la llarga cua i estarrufant les ales, en tindria per estona. En Perot, molt segur, decidí d'acabar; i així, fingint la veu, somicà:

—Mare, ha estat un esternut!...

La senyora Mallerenga, amb un cert esbalaïment, ficà el cap per la boca del niu. Però ja no s'hi veia. Mormolà:

—Aqueixa veu... aqueixa veu... em sembla que no és de cap dels meus fills. Però, ves, recorda't de vint fills un per un... Quina creu, vint fills per a una mare...

En aquell moment arribà el compare Mallerenga, regalà el més petit amb una bestiola i anà per entrar a casa. La muller el deturà, i començà d'explicar-li el cas i els seus dubtes, sollicità renys, un acte enèrgic, un correctiu.

Però el pare, tot greu i amorós, respongué:

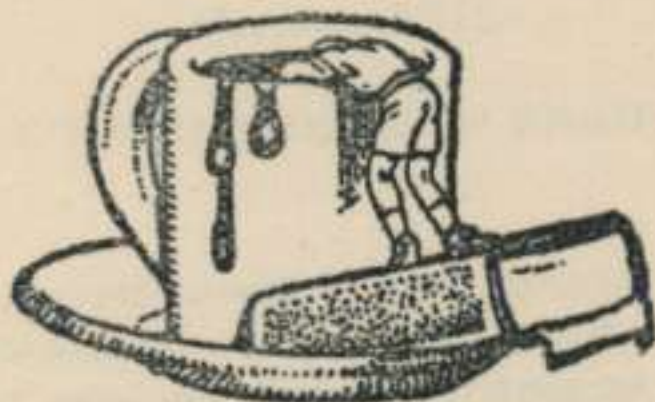
—Noia, per això sou femelles, per portar els comptes dels fills que teniu. ¿Què en trauré de moure un terrabastall, de macar-los el carpó? Què vols que et digui, noia: quan torno al niu, vull disfrutar de la pau de la família.

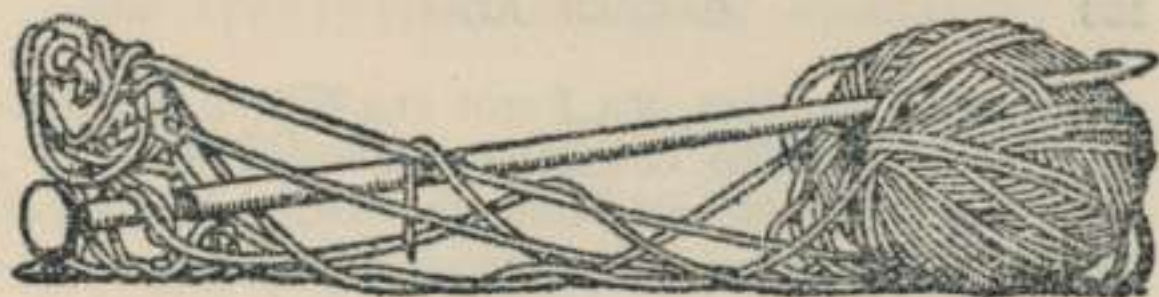
I sense dir res més, s'ajocà tranquil·lament. La senyora Mallerenga brandà encara dues o tres vegades la cua, féu uns quants escarafalls més i s'ajocà al costat del marit.

En Perot pensà: "Són una bona família..." I se sentí tot segur sobre el jaç de ploma fina, covat per una bona mare... Aclucà els ulls, li semblà sentir l'escalforeta de la senyora Marrasquí...

Dins el niu s'anà fent un gran silenci, una gran quietud. Fora ja era fosc.

En Perot dormia... Déu li doni somnis de rosa, a ell i a tota la nierada de mallerengues. Santa nit.

CAPÍTOL XIII

L'HEROISME D'EN PEROT

En Perot veia desfilar per davant del seu cor adormit un seguici d'imatges meravelloses: una illa d'Orient, poblada d'arbres, d'aromes i ocells amb grans plumalls daurats i llargues cues de púrpura. Ell s'hi passejava, únic estadant humà; damunt l'una mà li seia un lloro especialíssim, de totes les colors de l'iris, amb el qual sostenia interessants converses; a l'altra mà portava un para-sol fet amb la pell d'una cabra d'Angora. Els lleons i els pumes, en passar, el saludaven amb tot el respecte i li oferien llurs serveis: gràcies a ells, tenia sempre caça fresca per a la seva taula. En una minúscula badia, lluent i diàfana com un safir, es gronxolava una canoa, tallada en una escorça

de canyella benolent. En Perot era feliç. ¿Qui pensava en el carreró obscur de Barcelona?...

De sobte es despertà amb un ensurt. La claror del dia era més aviat una esperança que una realitat. Tot el niu estava en commoció. D'altres arbres del bosc arribaven uns pst! grinyoladissos i enèrgics; senyor i senyora Mallerenga eren a l'embocadura de llur casa, amb la ploma esborrifada i el bec a punt de colpir. Tot l'estol de caganius tremolava, mirant-se els uns als altres, perquè quan pare i mare s'estufaven d'aquella manera, alguna se'n devia esdevenir. Però no se'n movia cap ni una mica; altrament, si tot plegat resultava que no era res, s'hauria perdut aquell bell ordre, i ni per al cap de família més expert, no era pas cosa d'un moment de reorganitzar-lo.

En Perot tragué fora un ull, després l'altre; guaità entorn dins la mitja llum indecisa, que no se'n podia dir ben bé punta d'alba. D'antuvi no destrià res; a la fi, darrera una soca veïna, dos parells d'ulls rodons, fits, fosforescents... En Perot intensificà la seva mirada, escorcollà dins la seva memòria abaltida: ell coneixia aquells ulls.

Unes vagues sospites creuaren el seu magí en vol esmunyedís. ¿Era possible? No ho gosava creure.

Tot d'una aquells ulls es mogueren, avançaren arran de terra, suaument, decididament, l'un parell seguint l'altre.

L'excitació de marit i muller mallerengues s'accentuà paralelament; En Perot sentí uns quants

retalls d'un angoixós diàleg que es tingueren a cau d'orella :

—La porten de cap fa més d'una nit; però mai no s'havien atrevit tant com avui...

—Espera't encara; vulgui Déu que...

—És aquest tigtrot que el desbarata...

—I el fa anar davant...

—És clar, és jovenet, i oferint-li allò que en diuen el lloc d'honor, li farà rebre les picossades més dures.

—¿Es que encara penses defensar-te?

—Sí; massa sé que és inútil: pobres fills del meu cor!...

I aquí la mamà Mallerenga exhalà un sospir tan

trist, que a En Perot li va fer l'efecte que li amanyogaven el cor com un tros de paper.

Havia conjecturat bé, doncs: aquells dos parells d'ulls fatídics no eren sinó, per dir-ho així, l'avantguarda d'En Mitjacella, el gat tigre, i, oh cosa esbalaïdora!, del seu amic Barrusquí. ¿Anaven de cacera? Així ho semblava. ¿I en companyia amical? És això que el tenia més perplex.

Ara els dos gats s'havien estirat, a l'aguait, darrera un minso matoll. De tant en tant interrompien l'aguait i conferenciaven breument.

En Perot sentí unes fortes punyides al ventre: evidentment el senyor De Rocatallada protestava contra la llei tan fredament enunciada per En Barrusquí: que mig món es menja l'altre mig món. El nostre Marrasquinet pensà encara en la dolça nit tot just passada d'hoste en aquell nieró confortable; es recordà de la seva mare; en l'esbart dels mallerenguins imaginà els germanets que no havia tingut; veié el sacrifici d'aquell pare i d'aquella mare, resolts a perdre una vida que podien salvar, tot per no abandonar la fillada; i les llàgrimes li ompliren els ulls de pessigolles.

Però es reféu tot seguit; al reblaniment succeí un heroisme generós. Se sentí home i rei de l'univers. Ell salvaria el niu.

Sense pensar-s'hi més, però tampoc sense precipitar-s'hi massa, agafa per una ala compare Mallerenga i diu, ràpidament:

—No tingueu por; deixeu-ho per mi. Torneu al niu i espereu-me.

Marit i muller, sobtats per aquella presència imprevista, es giraren amb esverament; però la sinceritat, la bona fe, l'energia que traspuava tot aquell homenet, els infongueren de seguida un profund respecte. Sabien l'home capaç de totes les crueltats, però també de totes les nobleses; i aquell home minúscul, que ara ignoraven d'on sortia, era evidentment dels nobles. No s'aturaren a fer preguntes inoportunes; giraren la llarga i graciosa cua i entraren dins el niu.

En Perot, llest com una mallerenga, s'esmunyí tronc avall, i en un puríssim silenci, sense ni fer cruixir una fulla morta ni ensopegar amb una pedra, s'arrossegà fins al matoll darrera el qual aguaitaven les carnisseres bèsties.

Bellament arreceerat, parà l'orella: els dos gats, sense bellugar ni un pèl del bigoti, sostenien conversa durant l'aguait. Però tan baix ho feien, que En Perot només n'arreplegava adés una filagarsa, adés un parrac, però interessantíssims:

—¿Aquell esquitx de minyó? —deia En Mitjacella—. Per a establir definitivament la meva fama de tigre, em convé menjar-me un home; però quan un tigre es menja un home, n'ha de deixar almenys pelleringues com a comprovants. I ara tu digues: ¿com és possible de deixar ni una pelleringa d'una cosa tan menuda?

En Perot sentí un gran desig d'escometre a patacades aquell insolent pretensions. Fins ara, en certa manera, havia tingut En Mitjacella com un ésser inabordable per a tothom, i això al cap i a

la fi consolava la seva vanitat ferida: i vet-el aquí sostenint un diàleg, fins donant explicacions. Això sobretot l'irritava; però tota una família ara confiava en ell, i es contingué. A més, es delia per sentir la resposta d'En Barrusquí, per fixar d'un cop amb aquest inexplicable amic les seves relacions.

La resposta li arribà rompuda i vaga. En Barrusquí, clarament, afalagava el babau d'En Mitjacella; a la fi li proposà —es veu que interessadament— el niu de les mallerengues com un bon desdejuni en espera de dinades millors.

—Mallerenguins! —contestà En Mitjacella amb menyspreu—. A un tigre com jo, que necessita per a esmorzar almenys un niu d'estrucos...

En Barrusquí insistia, diplomàticament; l'altre feia mil escarafalls, però de mica en mica, com aquell que fa un favor, s'anava entendant. En Perot, veient imminent l'escomesa, es tornà a arrossegar cap al seu arbre.

Mil projectes li bullien dins la ment; a la fi n'aferrà un, el més senzill de posar en pràctica.

S'enfilà calladament alzina amunt; pare i mare Mallerenga l'interrogaren amb els ulls. Ell, amb gest solemniat, es posà un índex al nas reclamant silenci; amb l'índex de l'altra mà assenyalà les dues salvatgines, que avançaven inequívocament cap a l'arbre, En Mitjacella davant, a reraguarda En Barrusquí.

I en el just moment que En Mitjacella prenia les mides per al seu salt tigresc (perquè havia posat com a precisa condició de l'aventura procedir

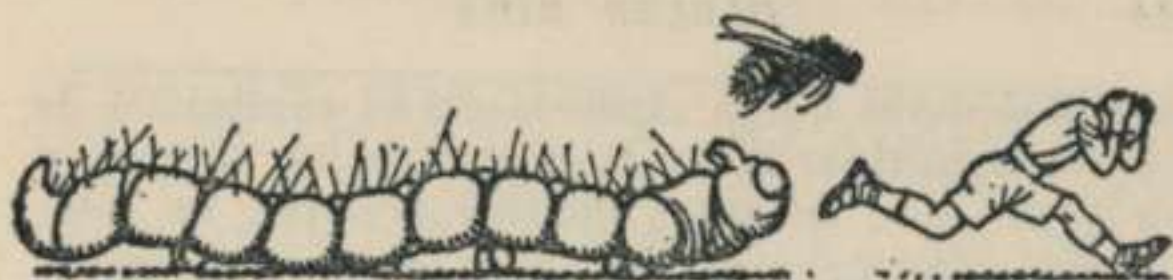
com a tigre i no com a gat), En Perot, inflant la veu i formant botzina amb totes dues mans, féu retronyar els ecos del bosc amb un clam terrible:

—Fora d'aquí, males bèsties!...

A aquell inesperadíssim repte humà, els instints de gat domèstic venceren tot delit de feréstega correria; i els dos gats s'esquitllaren igual que si fugissin de l'escombria de la senyora Tuies.

Ara que tenim salvat el dolcíssim niu de les mallerengues, jo seria del parer que descanséssim tots plegats de l'angúnia. Acomiadem-nos, doncs, fins a una altra assentada.

CAPÍTOL XIV

EN MANS DELS HOMES

Qui diria l'agraïment de mare Mallerenga en veure la seva niera fora de perill, els batements d'ala, els xerrics expressius, les fregadetes de bec, el devessall d'eloqüència! Només una mare de vint fills, sense comptar la colla que en tenia de dispersos pel bosc, ja amullerats i amainadats, se'n podria formar idea.

En Perot no sabia què dir-hi, ni com estarrufar-s'hi. Se sentia l'amo del bosc: a la sola veu seva els enemics s'esvaïen.

El senyor Mallerenga, amb un piular de baríton, afegia les seves felicitacions. Lloava la sang freda, l'agilitat, la inventiva, la decisió, el cop d'ull, les cordes vocals d'En Perot. Com a ocell de món, con-

tava anècdotes i feia cites de grans capitans i de subtils detectius. A la fi, s'oferí a En Perot en tot i per tot; encantat del favor rebut, hi volia correspondre d'una manera o altra: servei, consell, àpat o do. Oferia tal com la gent senzilla fa, que l'oferiment és una exigència i és una ofensa el refús.

En Perot no sabia què demanar. Gratant-se la closca tot perplex, s'adonà dels vint caparronets dels mallerenguins, tendrament blancs amb una diadema negra; pensà en les gracioses cues, ocultes al fons del niu, però que es podien suposar semblants a les dels pares; i li vingué un fantàstic acudit. Signant la nierada, que sense entendre el que s'esdevenia començava a despacientar-se amb el rosec del païdor, mormolà, tímidament:

—¿I... si me'n donaven un per a tenir-lo... dins una gàbia?

Mamà Mallerenga féu un bot, estufà les ales i, tremolant-li el bec, devia anar a dir algun exabrupte. Sort de la intervenció prudent del papà, que amb molt bones raons, encara que no sense energia, provà de fer comprendre a En Perot que la seva demanda era desproporcionada, inoportuna i fins i tot de poca consciència.

Com se sol esdevenir, la calma del refús atirà el desig del demanant; i allò que havia començat com una fantasia fugívola, s'obstinà com un capritx sense remei.

—No els vindrà pas d'un... —insistí el minúscul minyó.

Mamà Mallerenga esclatà:

—Poc saps tu el cor d'una mare...

Però papà Mallerenga interrompé, contenint-se amb prou feines, això sí, però encara senyor dels seus nervis; i enfilà un nou reguitzell de reflexions coronades per una negativa neta.

I aquí esclatà En Perot. Es posà a picar de peus, a batre's de cap contra el niu, a plorar sense llàgrimes (cosa que vol dir senzillament bruelar), a descordar-se la poca roba que li restava damunt.

Ja la indisciplina, abrandada pel mal exemple, es calava entre l'estol dels caganius. Oh terrible perspectiva del desordre! Papà i mamà es consultaven, destrets, amb els ulls.

Tot d'una, papà Mallerenga tingué una salvadora inspiració, gairebé d'humorista. Tocà persuasivament En Perot amb la punta de l'ala, i com aquell que cedeix, va fer-li:

—Està bé: ¿ja tens la gàbia? Perquè, si no, se t'escaparia.

En Perot, caçat i meravellat, interrogà, amb un ulls com unes taronges, i arrossegant molt la pregunta:

—¿Se m'escaparia?...

—Sí, home, portant-lo a la mà se t'escaparia.

—I... quan tindrè la gàbia... ¿me'l donarà?

—Sí, aleshores... te'l prometo.

—¿Me'l promet?...

—Paraula de Mallerenga.

El petit minyó restà serè, convençut, i fins agraït. Mentrestant, mamà Mallerenga ja havia iniciat les seves excursions llestes i atrafegades, i tornava adés amb una oruga, adés amb un parell de pugons. Amollava la presa dintre d'un dels vint becs i se'n tornava de cacera. Per a ella En Perot com si ja no existís.

Papà Mallerenga, una mica impacient, perquè ha-

via de sortir, entretenia el minyó. Aquest li contava la seva història, així per alt per alt. A la fi el bon ocell, sempre fecund en recursos, com a experimentat pare de família, aconsellà:

—A tu, ara allò que més et convé és dormir...

En Perot s'encantà davant d'aquesta avinentesa: al cap i a la fi, de dos dies ençà que no havia pogut tenir els ulls aclucats quatre hores seguides. I és sabut que en aquesta edat les criatures necessiten dormir-ne ben bé nou o deu. A més, la recent rebequeria l'havia aclaparat força.

Amb un gran contentament, doncs, sentí com el bon senyor li oferia per dormitori el fons del niu. Els ocellons s'enretiraren en perfecte ordre, escoltaren reverents la invitació al silenci que el féu el pare; i En Perot, amb un gran badall, s'ajocà sobre el jaç estret, calentó, acotxat de dolça tenebra.

No trigà a reprendre el somni de la seva illa daurada. Fora, a les clarianes, lluïa el sol novell...

Així s'escolà una hora, dues hores, i tres i més, fins a mitjan matí: les mallerengues, molt sovint sense recordar-se de no fer renou, vinga péixer llurs petits; En Perot vinga dormir i fantasiejar.

I vet aquí que al mas havien arribat els senyors de Barcelona, per passar-hi les dues festes que hi havia seguides. I tal com s'acostuma, hi havien anat un dia abans per tornar-se'n un dia després: tot plegat fa quatre festes. En Nasi i la Tuies sabien l'arribada; per això havien tingut una certa pressa a cruspír-se el colomí. En Barrusquí, és

molt probable que en tingués esment, però sigui com sigui no n'havia resat res a En Perot; perquè un gat que s'ho valgui, sempre es guarda un secret, com qui diu una poma per a la set.

Doncs el fill dels amos era un minyó si fa no fa dels anys del masoveret que ja coneixem, i del nostre Marrasquí petit. Ben entès, de grandària natural. Com és just, En Badó (això és, el masiaire), féu a En Paquitu (no cal dir-ho, el barceloní) els honors de l'heretat.

Tombant d'aquí i girant d'allí, badant per aquest cantó i fent malesa per aquella banda, els dos bergantells arribaren a l'indret on s'esqueia l'alzina de la nostra història.

Tot és En Badó aixecar els ulls i exclamar:

—Upa, quin niu!

L'altre s'atura en sec, embriac de curiositat:

—¿I hi deu haver ocells?

—I és clar, espera't, que amb un no res el tenim.

L'àgil camperol s'enfilà alzina amunt. En Paquitu se'l guaitava fet un badoc.

Abastar-lo era cosa fàcil, perquè no estava gaire més alt que el cap d'un home. En Badó, agafat, i no massa segur, de l'una mà a una branca, amb l'altra mà, oh imperdonable malifeta!, pegà estrebada al niu. Però mentre sacsejava per desprendre'l del forcat, vet aquí que acudeixen els pares, amb la ploma estufada, llançant uns xerries sinistres, planyívols i furiosos alhora.

La mallerenga té el bec robust, i són comptats els enemics que li facin por. En Badó se sentí una

cruel picossada als dits; la coïssor li féu llançar un xiscle, amollar la presa i deixar-se anar alzina avall.

Que aquest càstig, i cent vegades més dur, aflixeixi qui afolla el niu dels ocells innocents!

Doncs el niu restà mig penjat i brandant, amb l'embocadura cap avall; dos o tres mallerenguins, pobrissons, caigueren tristament a terra. En Perot, al qual les batzegades del niu havien fet somniar que estava mar endins en gran tempesta, enfilà també, bo i adormit, l'obertura. I ja me'l teniu rodolant daltabaix fins a terra, on es quedà estirat, groc, estemordit.

En Paqutu havia estat amatent a la caiguda dels ocellics; i en el moment en què els anava a plantar grapada, s'adonà de l'infeliç Perot. El qual, per a millor dormir, s'havia desempallegat de roba: vull dir que anava nu com les bestioles de Nostre Senyor.

Quina sorpresa en veure'l! En Badó s'hi ajupí també, xuclant-se el dit.

—Vatua, quin ocell més estrany: sembla una persona.

—¿Una persona dins un niu? —preguntà En Paqutu, que com a ciutadà tenia els seus dubtes.

—Doncs potser és una cuca...

—¿I no té pas verí?...

—Massa no me'n fio; ¿i has vist com queia del niu?

—Com aquests altres ocells.

—Doncs poc s'hi assembla...

—¿I si l'esclafàvem?...

—Espera't, mirem-lo bé abans.

Els dos marrecs examinaven En Perot de tots costats, sense cap escrúpol.

—Jo —féu el barceloní, tímid i irresolut— ho ensenyaria a casa.

—Ca! no pas jo. El pare, d'ençà que llegeix el diari, diu que els nius no s'han de tocar...

—Doncs, ¿ho vols deixar aquí?...

—Veuràs, ¿i si té verí i fa cria?...

—Ja ho hauries de saber tu que ets de fora.

—¿I tu, que vas a estudi?

—Hi ha moltes coses al món —replicà filosòficament En Paquitu— que no les ensenyen a col·legi...

—Doncs..., doncs, vatua, ja ho sé! ¿I si ho donàvem al gos?...

—Justa! Ben pensat! ¿I si li agafa mal de ventre...

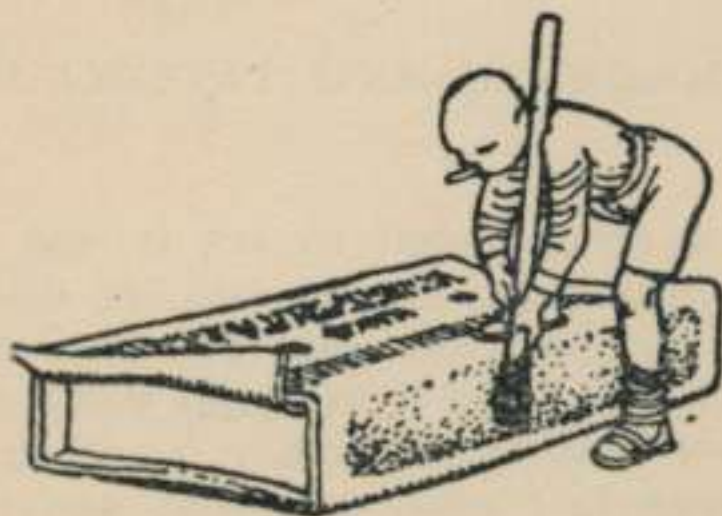
—Upa, que riurem.

I agafant En Perot, encara sense esma, per una cama, les perverses criatures corregueren en cerca del perdiguer. Però a les poques passes ensopeguen En Barrusquí, que, fos com fos, no havia volgut perdre de vista el seu niu de mallerengues. Així que atalaia el mos, el gat miola, redreça la cua, es posa dret, dóna voltes fregant-se contra les cames del minyó, amb els ulls cobejosos i ostentant les dents. El minyó, cop de fer amb En Perot la figueta a En Barrusquí. A la fi, l'amollà. Per un voler de Déu, que sempre vetlla per les seves criatures, el gat no l'atrapà al vol entre els seus

terribles ullals; i En Perot caigué sobre una herba, flonja per bona ventura.

El gat s'hi llançà, l'olorà i...

... i l'emoció em fa tremolar la ploma. Només tinc l'esperança que el cor d'un gat, baldament bèstia, sigui més sensible que el dels bordegassos afo-llanians.

CAPÍTOL XV

L'AMISTAT D'EN BARRUSQUI

Dèiem que el gat es llançà sobre En Perot, i l'olorà amb un cert interès. Aleshores aixecà els ulls a la cara dels dos minyons, com estranyat. S'assegué sobre les potes, i amb una urpa de darrera es gratà al costat de l'orella. Després s'hi tornà a posar de quatre potes i el resseguí novament de flaire. En Perot continuava nu, inanimat, bocaterros, i no pas net com una patena, val a dir. Tot ell plegat oferia un color de pols que explicava, si no excusava, la crueltat dels dos marrecs.

A l'últim el gat es va decidir, agafà En Perot, molt delicadament, entre les dents, mirà de reüll, i ventà a córrer amb un desmarxat galop de pollí. Els dos bordegassos, força divertits, provaren de

seguir-lo; però el gat ja no s'albirava enlloc. Alguna cosa els distragué i tots dos s'allunyaren cap a noves entremaliadures, sense la idea més lleu de llur crim.

En Barrusquí s'havia emportat el seu mos, o sigui En Perot, cap a una reconada del safareig, entre unes morelles i un munt on s'anaven abocant diverses brosses i immundícies de la casa. Per a dir-ho en un sol mot, un femer. Allí esperava estar arreberat de competidors.

Deixà la pobra criatura gentilment a terra, i es tornà a gratar sota l'orella amb una indiferència absoluta. Després se'l quedà mirant, amb el cap graciosament decantat.

En Perot obrí una escletxa d'ulls, féu un gemec i arrufà el nas. Realment, la vida no el tornava a rebre amb una sentor que la fes desitjar gaire. Però no era encara gens senyor de la seva esma; provà de tombar-se de cara amunt. No se sentia allò que es diu baldat ni li feia mal precisament cap indret del cos: només era que, tal com estava, estava bé.

En Barrusquí començà a llepar-lo afectuosament (es pot creure que també amb una certa llami-neria continguda). En Perot s'estremí sota aquell raspall tebi, humit i raspós; però com que no podia alegar, per exemple, que l'encetés, va deixar fer, no sense una mena de delícia. En ésser que el tingué ben resseguit de l'esquena, En Barrusquí, amb la seva urpa encoixinada, el tombà i el polí una mica de davant.

Aquesta cura acabà de reviscolar En Perot. No era com a casa, però no es podia demanar res més, a fora, i vora d'un femer.

Ja tot net i nuet, com si sortís de la capsa, En Perot es recolzà i s'assegué, abraçant-se els genolls amb les mans. Es contemplava En Barrusquí, ple del dubte de si somniava encara o no. El gat esperava, amb senyorívola paciència, que el minyó parlés.

A la fi En Perot obrí la boca i barbotejà :

—Tinc set; tinc fred...

Romput el silenci, En Barrusquí, com si En Perot no s'hagués planyut de res, assegurà amb una perfecta elegància :

—No t'estranyi que no te m'hagi cruspit: la nostra amistat ho veda.

L'infeliç amiguèt nostre, que ja se sentia ben castigat per la seva escapada, mormolà amb el cor eixamplat d'agraïment:

—Gràcies...

—¿Que et puc servir en res? —continuà la polida bèstia.

—Tinc set; tinc fred; vull tornar a casa —es lamentà novament En Perot.

—¿Tornar a casa, abandonar la verdor de l'hort, la serenor del cel, la llibertat sagrada de l'aire, la meva amistat? —declamà En Barrusquí amb una vehemència ben mesurada. I s'hi assegúé.

En Perot s'aixecà. El primer glop de vida que se sentia inflar-li el cor, l'adollà impetuosament, en una rancuniosa invectiva:

—¿La teva amistat? I ho dius tu, que m'has deixat perdre enmig del bosc, sense preocupar-te gens de cercar-me, tu, el detectiu que no sap reparar una persona dalt d'una alzina! Em parles d'amistat tu, que vas públicament de cacera amb els meus enemics, tu que a l'esquena en dius mal i a la cara...

Però allò només era un glop de vida, com hem dit, i aviat va ésser escorregut. Al mateix temps el gat, que d'antuvi havia dissimulat la seva torbació llepant-se un flanc, s'ensenyorí dels seus nervis i, estirant una pota fins a tocar En Perot amb la punta d'una unglia, escandí molt distintament aquestes paraules:

—Doncs si et consideres deslligat de tot nexa d'amistat amb mi, te'm puc engorjar sense indecadesa.

En Perot compregué millor el gest que les paraules i reculà.

—A mi, una bèstia no se m'empassa així com així.

En dir això, pensava en la seva aventura amb el xiboc; però En Barrusquí li passà delicadament una urpa per darrera l'esquena, amb les ungles tretes de manera de fer-les-hi sentir sense clavar-les-hi: és a dir; un gest equívoc, que tant podia ésser amical com devorador. En Perot, que les trifulgues tornaven cada vegada més optimista, pensà: "Ara em donarà explicacions". I una mica més endins de la seva pensa, hauria pogut afegir: "I jo me'n declararé satisfet".

Però res d'explicacions. El gat, sense retirar la seva urpa de l'esquena del macip, digué, com aquell que honora un inferior amb la seva confiança:

—No sé si t'han dit pel bosc, que els amos del mas són aquí. Cosa que per a tu significa quatre dies de bons àpats i l'avinentesa de tornar a Barcelona.

En comptes d'explicacions, doncs, una notícia interessada. Un llampec de claredat travessà l'entement d'En Perot: En Barrusquí el necessitava. Així, per a fer-se respectar, calia fer-se valer. Però poc polític encara, imaginà que el millor camí era enraonar dret i de front.

—És que tu —digué En Perot, massa vanitós,

a més, per a prescindir de fer el viu— és que tu... em necessites.

En Barrusquí no s'immutà; amb les dents se cercà alguna cosa cap a l'anca i després respongué fredament:

—Veuràs, si et tinc, et puc fer servir; en canvi, tu tens la meva ajuda: almenys un vehicle. I si no et tenia, me'n passaria com me'n passava abans de conèixer-te. Deixant sempre de banda la qüestió de cruspir-te'm o no, que és absolutament diferent.

I bo i dient això, pegà uns tustets a l'esquena del minúscul macip, el qual s'adonà que les ungles del gat eren prou nombroses i punxegudes.

En Perot se sentia tan a mercè d'aquell despòtic amic, tan humiliat per una bèstia, ell que suara havia exultat en el seu prestigi de rei de la creació, que els ulls se li ompliren de llàgrimes.

En Barrusquí se'l contemplava, mig amb afecte mig amb malignitat.

—Alguna altra vegada —va fer admirativament— he reparat que els homes, quan us en passa alguna, feu ulls de constipat.

—És que... és que ploro, imbècil —saltà En Perot, com una fúria.

—Ah, ja —conclugué el gat— fenòmens de la vostra fisiologia...

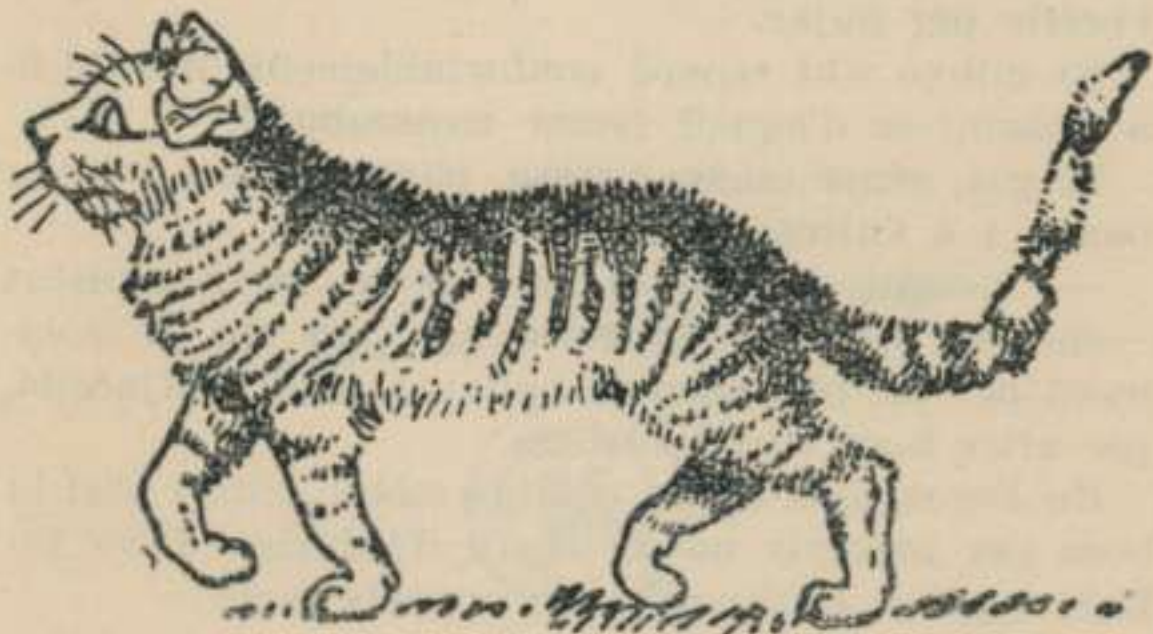
En Perot no entengué aquestes estranyes paraules. Però el moment que intentà d'escorcollar-ne la intenció, el distraigué un xic de la seva ira. No la

trobà, però; i aleshores, ingènuament, decidí de sortir de dubtes.

—Bé —proferí, mirant d'asserenar-se— ¿som amics o no som amics?

—Fins a la mort —respongué emfàticament el gató.

—¿Puc comptar amb la teva ajuda?

—A canvi de la teva.

—Però ¿hi puc comptar de debò?

—¿I per què no? —somrigué el gat—; ¿per què t'he de fer notar el meu dret a la llibertat? ¿No el tens tu igualment?

En Perot reflexionà una breu estona; els darrers mots d'En Barrusquí l'havien tranquil·litzat i afaïgat ensems. A la fi digué, amb una gran energia:

—La meva condició per a la nostra aliança és

que, la primera cosa a fer, i no t'ajudaré per cap altra abans, és de recuperar els meus vestits.

El gat restà un moment suspès; ell ja no pensava sinó en l'àpat de migdia, en la temptadora taula de senyors que passen les festes fora. Però, vista la decisió incommovible del seu aliat, s'hi avingué:

—D'acord —va fer. I al mateix temps li oferí l'orella per pujar.

El minyó s'hi repapà confortablement, instant-lo a apartar-se d'aquell femer nauseabund.

El gat, sense massa pressa, partí, mirant a l'una banda i a l'altra.

—I perquè no dubtis més de la meva amistat —encara digué— sàpigues que per tu, i solament per tu, m'he captat l'aliança d'En Mitjacella, per altre nom Urpaferéstega.

En Perot, dins el seu estatge mòbil, botà i obrí la boca per proferir un de vessall d'injúries. Però En Barrusquí el contingué amb aquests mots:

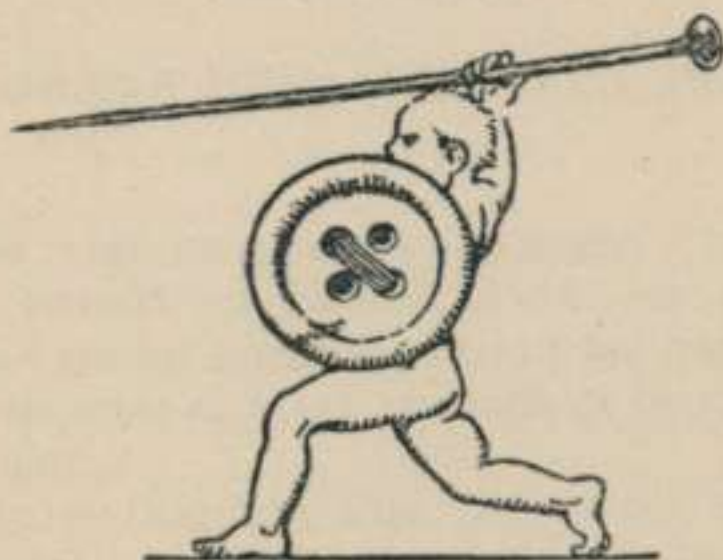
—Ets massa criatura per a ésser polític. M'ha bastat de presentar-me com a aprenent de tigre perquè ell em prengués, diguem-ho així, sota la seva protecció. Ara a mi em toca de fer servir aquesta protecció d'aliança. I ha bastat de dir-li que tu, en tornar a Barcelona, escamparàs la nova d'haver vist un tigre autèntic, que es deia Urpaferéstega, perquè s'obligués a ajudar-te amb les seves urpes fins a la mort.

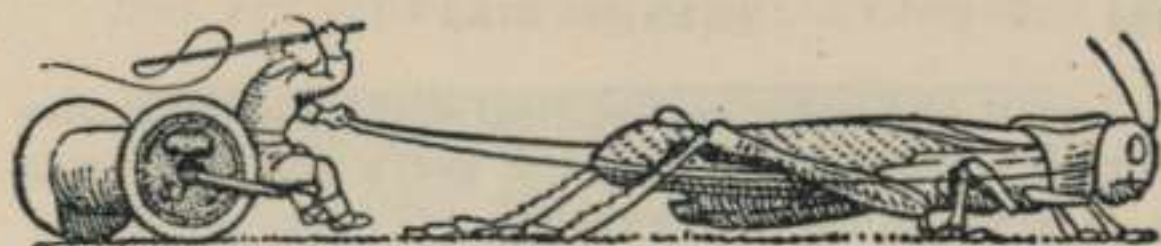
—¿La mort de qui? —interrompé el minyó, esverat.

—La d'ell —aclarí el gat, ben segur que somrient per dins.

En aquell moment En Perot, de dins la seva casetta de guaita, aixecà els ulls i...

I és vist que les aventures del nostre minúscul amic per ara no s'acaben. Caldrà doncs explicar per ordre, i capítol per capítol, com fins ara hem fet.

CAPÍTOL XVI

LES GRANS PENSADES D'EN PEROT

En Perot veié un gran ocell, negre i blanc, que corria de bancal en bancal, d'erol en erol, fent petits bots i curtes parades, durant les quals picava d'ací i d'allí amb el bec i rumbejava la llarga cua, drete i lluent.

En Perot de seguida s'ho va pensar. I digué a En Barrusquí, amb veu ennuegada per l'emoció:

—¿És la...?

—Oi, la garsa —assentí el gat, mirant de reüll cap a la seva orella. Però és clar, no li fou possible d'albirar el nostre petit amic, que, dret dins l'orella, i aferrant-se amb totes dues mans a la generosa pelussa, s'abocava tant com podia per veure a pler amb qui se les havia de tenir.

Aquell bec llarg, robust i tallant, aquelles ungles corbes i punxegudes, no eren per a fer gaire goig a la seva minúscula persona.

En Perot es fixà immediatament en la cosa que el senyor Marrasquí havia predicat sempre com a indicati infalible del caràcter de la gent: la mirada. I com es pot pensar, l'aprensió el convencé que la garsa tenia molt mala mirada.

En Barrusquí sentí un tremolor dins la seva orella. ¿Era En Perot que tenia por? S'hi hauria jugat mitja dotzena de ratolins que sí. I què no hauria donat a més per veure-li la cara! Força que provava d'arribar-s'hi amb els ulls. Però per bé que diguin, no hi ha ningú tan espavilat que s'arribi mai a veure les orelles.

Mentrestant, En Perot reconquerí la seva sang freda. Passà mentalment llista dels seus aliats: En Barrusquí, l'Urpaferéstega, En Piteu si convenia: quatre contra un. ¿Qui és que havia tremolat? Ni es recordà més que havia vist fugir, esporuguits d'un simple crit, dos d'aquests companys d'armes; només veia —després d'un càlcul un bon xic enfarfegador— que eren cinquanta-quatre ungles (sense comptar-s'hi ell) contra vuit; deixant de banda aquelles tres rastelleres de dents, contra un bec sol.

La garsa no semblava fer gens de cas d'En Barrusquí, el qual s'havia assegut sobre les potes i l'espiava de darrera una tomaquera estant.

En Perot posà en ordre els seus pensaments. L'única cosa important era haver el vestit: la resta,

o siguin les batusses, podia interessar aquells gats amb pretensions de feres, però a ell, no. Ara ho veia clar: ells no imaginaven altre mitjà de fer una conquesta, sinó les urpes. Això era de bèsties; però no era digne d'un home com En Perot, que ultra ésser home intel·ligent, era home menudíssim; és a dir, que no tenia més arma que l'astúcia.

Se li acudí tot seguit un pla, i en parlà al gat:

—Escolta, Barrusquí: i la garsa, quan arreplega una cosa, ¿què en fa?

—Si és bona per a menjar, se la menja; si no, se la desa.

—¿I les desa totes al mateix amagatall?

—Sambla.

—Doncs així, sabent aquest lloc, trobaríem el meu vestit. ¿El coneixes tu?

—No m'hi he fixat mal, Perot; altra feina tinc.

—Brava cosa! Només cal no perdre d'ull la garsa, i esperar que rapinyi alguna cosa, i aleshores... la seguim i vet aquí.

—Esperar! —exclamà En Barrusquí, tocant a la seva manera l'ase. Perquè l'hora de dinar s'apropava, i era sens dubte molt més convenient, almenys per a ell, de farcir-se el païdor, que no pas de cobrir les carns insignificants d'En Perot.

—Aleshores —reprengué aquest endevinant la impaciència del seu aliat —es pot—, com t'ho diré jo —i cercava el mot— es pot... provocar, sí, provocar la troballa.

—Això ja m'agrada més. Rumia-t'ho —afegí pe-

resosament. I féu unes quantes passes més, perquè no se li escapés la garsa.

En Perot guaità, guaità entorn, un bon xic perplex. Però la bona fortuna, i també que les aventures li anaven esmolant l'enginy, li oferí ben aviat una arriscada i per tant bellíssima ocasió.

Vet aquí que l'amo del mas, allò que passa, amb aquella por d'avorrir-se durant l'horeta que els tocava fer de tren, havia comprat una pila de diaris. Ara, això també sol passar, amb prou feines n'havia llegit quatre ratlles. Entre pregunta d'En Paquitu i que la senyora a cada moment necessitava coses del maletí, i que sempre hi ha passatgers amb ganes de xerrameca i hom és feble i també té coses per a contar, el trajecte havia transcorregut fugívolament. Ell pensava: "Prou que em vagarà de llegir al mas". Perquè no desesperava tampoc d'ensopir-s'hi. Però en arribant, tot seguit el Nasi l'havia pres pel seu compte: que si la pluja, que si l'oliva, que si la roja, que si el pugó, que si aquella vaca, que si les tomaqueres això i les patates allò, que si el mercat, que si el senyor Tal, en fi, que s'havia escolat tot el matí fent d'amo.

Però com que el senyor Puntí (aquest era el seu nom, segons que va tenir entès més endavant En Perot) no comprava els diaris per fer-ne papers per al rebost, aprofità aquella mitja horeta d'abans de dinar. Per fer-se ben bé l'efecte que era fora, i també per estar més tranquil, cercà una figuera ben atapeïda i una mica apartada, s'assegué a terra

ben estirat de cames, prengué el primer diari de la pila, es calà les ulleres i començà a llegir, com aquell que ho entén tot.

En Perot l'havia llucat així; i sobretot havia reparat a mig nas del bon senyor la lluentor de les ulleres, que per a ell haurien fet una magnífica bicicleta de grandària natural, i tota d'or. Però ara no l'interessaven com a vehicle, sinó com a cimbell per a la garsa.

La qüestió era haver-les lliurement. El mitjà se li acudí com en un llampec diabòlic.

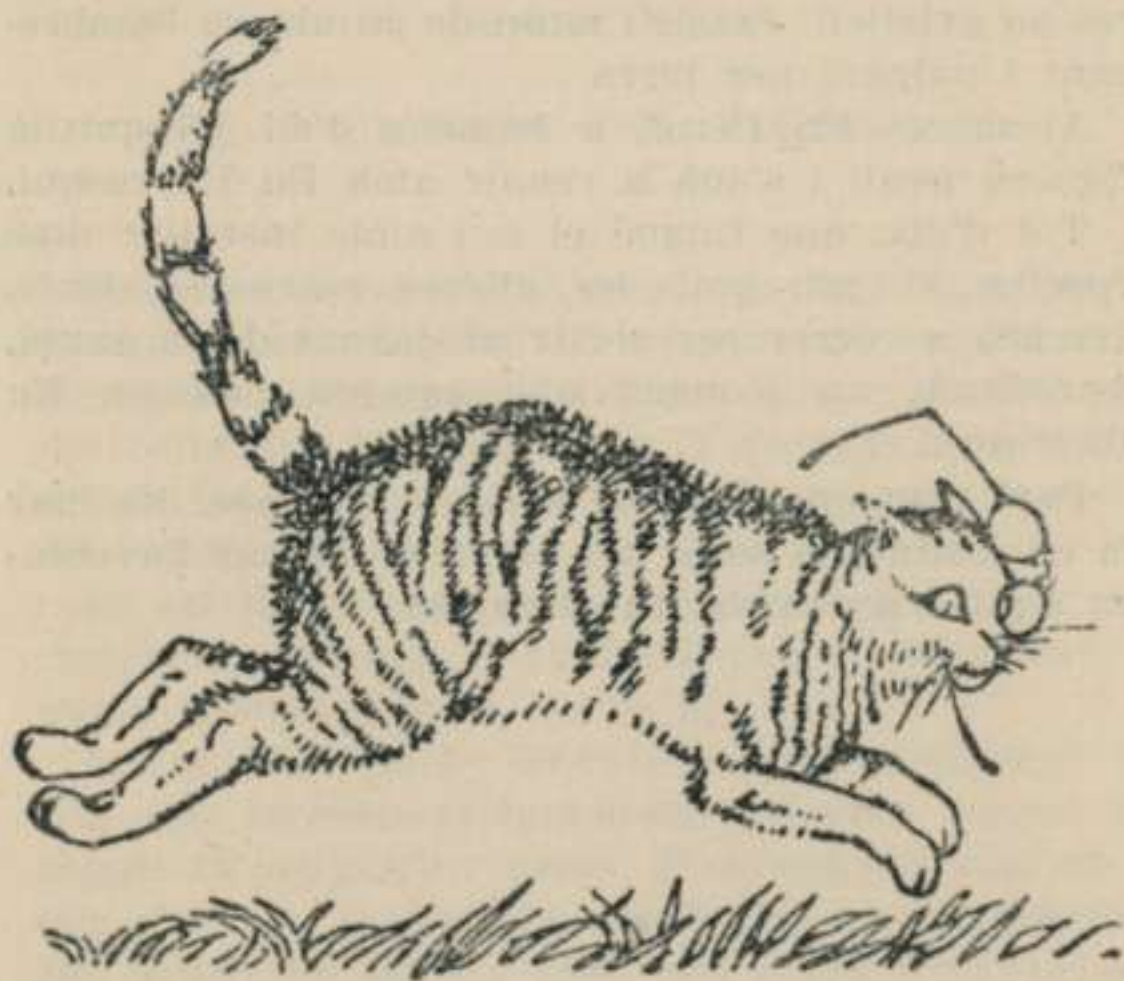
Donà ràpidament instruccions, més ben dit, ordres al seu gat, el qual, per darrera el senyor Puntí, el carregà fins al peu de la soca.

En Perot s'enfilà tronc amunt. Mentrestant el gat, bellament arreberat, sotjava el bon senyor, i de cua d'ull seguia, al lluny, els moviments de la garsa.

I vet aquí que En Perot —les criatures totes se les pensen!— es posà darrera un pàmpol com qui diu darrera un paravent, s'apuntalà i amollà avall de primer un rajolí, després un raig, de seguida un doll desfet que de mica en mica es va anar aprimant fins a esdevenir un gotellim, un espurneig i a la fi no res.

L'aigua (diguem-ho així) matemàticament dirigida, caigué amb dolça fressa al bell mig del diari estès, hi relliscà, i anà a mullar l'arrodonida panxeta del senyor Puntí. Aquest, és clar, tingué un irrecontable espant, es tirà enrera i aixecà el cap per veure d'on era que plovia. Però ja és sabut que

amb les ulleres de llegir de prop un hom no s'hi veu de lluny; el bon senyor se les llevà d'una revolada. En aquell moment just li semblà com si el ruixat li perseguís molt particularment els ulls. L'home, d'instint, es va aclucar ensems que es redreçava, cosa no massa fàcil, deixant les ulleres sobre la pila dels diaris per tenir les mans més lliures. En un moment el bon senyor havia calculat que la regada no podia provenir de cap ocell, sinó que devia ésser alguna malifeta d'En Paquitu o més segur d'aquell dimoniet de Badó. Però en

obrir els ulls, albirà els dos culpables presumptes a una distància impossible. I dalt de l'arbre, res.

El senyor Puntí restà esbalaït, extàtic, amb el cap enlaire i els braços fent nansa, contenint la seva sorpresa i la seva ira alhora.

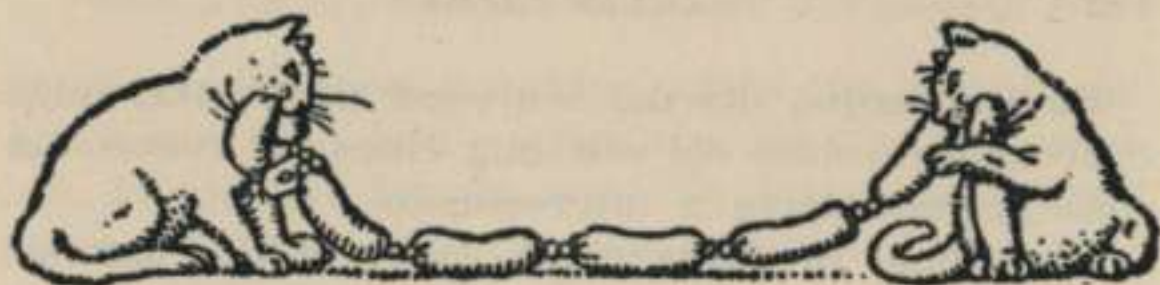
Mentresant a esquena d'ell En Barrusquí, en un perfecte silenci, agafà les ulleres entre les dents i s'esmunyí cap a darrera una bleada.

No sabent què pensar-ne i ja incapaç de seguir la lectura, el pobre senyor s'espolsà la panxeta, i anà a arregar les ulleres i els diaris per tornar-se'n a casa. Però, oh nova meravella! les ulleres no existien. Ja me'l teniu de gatameus llambregant i palpant per terra.

Aleshores En Perot, a esquena d'ell, s'esquitllà figuera avall i s'anà a reunir amb En Barrusquí.

Tot d'una que tingué el seu amic instal·lat dins l'orella, el gat, amb les ulleres entre les dents, arrencà a córrer per sortir al davant de la garsa. Aprofitant un moment que aquesta badava, En Barrusquí...

Però com que és bona cosa de saber-se dominar la curiositat, jo seria del parer de deixar l'aventura aquí i acabar-la un altre dia.

CAPÍTOL XVII

EL SALT DEL TIGRE

Estàvem, si no m'erro, que la garsa badava. Aprofitant aquest moment, i sempre per consell d'En Perot, En Barrusquí deixà les ulleres al bell mig del camí que la garsa duïa. I s'amagà, tan enfondit en la seva funció detectivesca, que ni una rata no l'hauria fet moure.

El sol batia damunt els cristalls i l'or, amb una resplendor blanca i daurada per a enamorar la garsa més indiferent del món.

La nostra comare Badabec, que aquest nom tenia dins la societat irracional del mas, reparà tot seguit la magnífica presa. Desplegà en ventall la cua de bells tornassols, estufà les ales retallades, féu sentir un poc la seva veu aspra i xafardera.

En Barrusquí, des del seu recer de guaita, se la contemplava, amb els ulls mig clucs pel ressol. La cosa ja començava a interessar-lo.

Tot d'una, la garsa deixà caure el bec damunt les ulleres, les aferrà fortament i ventà a córrer amb alegres bots.

El gat trescà darrera d'ella. A cada tres passes s'aplanava llarg a terra, arronçant tan brusquement les orelles, que En Perot necessitava tota la seva atenció per a no ésser-ne engegat fora. I més quan En Barrusquí dues o tres vegades s'espolsà el cap, brandà l'orella, i àdhuc s'hi gratà i tot, fins a recordar-se que precisament era per aquell amic que se li bellugava dins l'orella, que es feia la festa.

Comare Badabec se n'entrà pel portal. En aquell moment era, per fortuna, desert. La Tuies i la senyora Puntí rodaven per fora escatint si pararien taula sota l'emparrat o sota un arbre. En aquest segon cas, això de taula és un dir: perquè resultés més camperol, bastava amb uns tovallons estesos a terra i asseure's entorn de la cassola a tall de moro.

Mentrestant a la cuina les menges estaven en aquell dolç punt que ja es couen soles. I quins perfums tan prometedors, valga'm Déu!

Enllà d'enllà, En Perot entrellucà encara el senyor Puntí que donava tombs a la famosa figuera, mirant adés en l'aire, adés pel sòl, amb una cara d'embarblescament per a fer pietat a qual-sevulla.

En Barrusquí, arrambat contra el muntant de la

porta, proferí tres o quatre miols que prou es coneixia que eren cosa convinguda. De dins la penombra de sota els fogons, sortí En Piteu, tot negre i taujà. En Barrusquí, rapidíssimament, li assenyala un lloc estratègic, dient-li ensems:

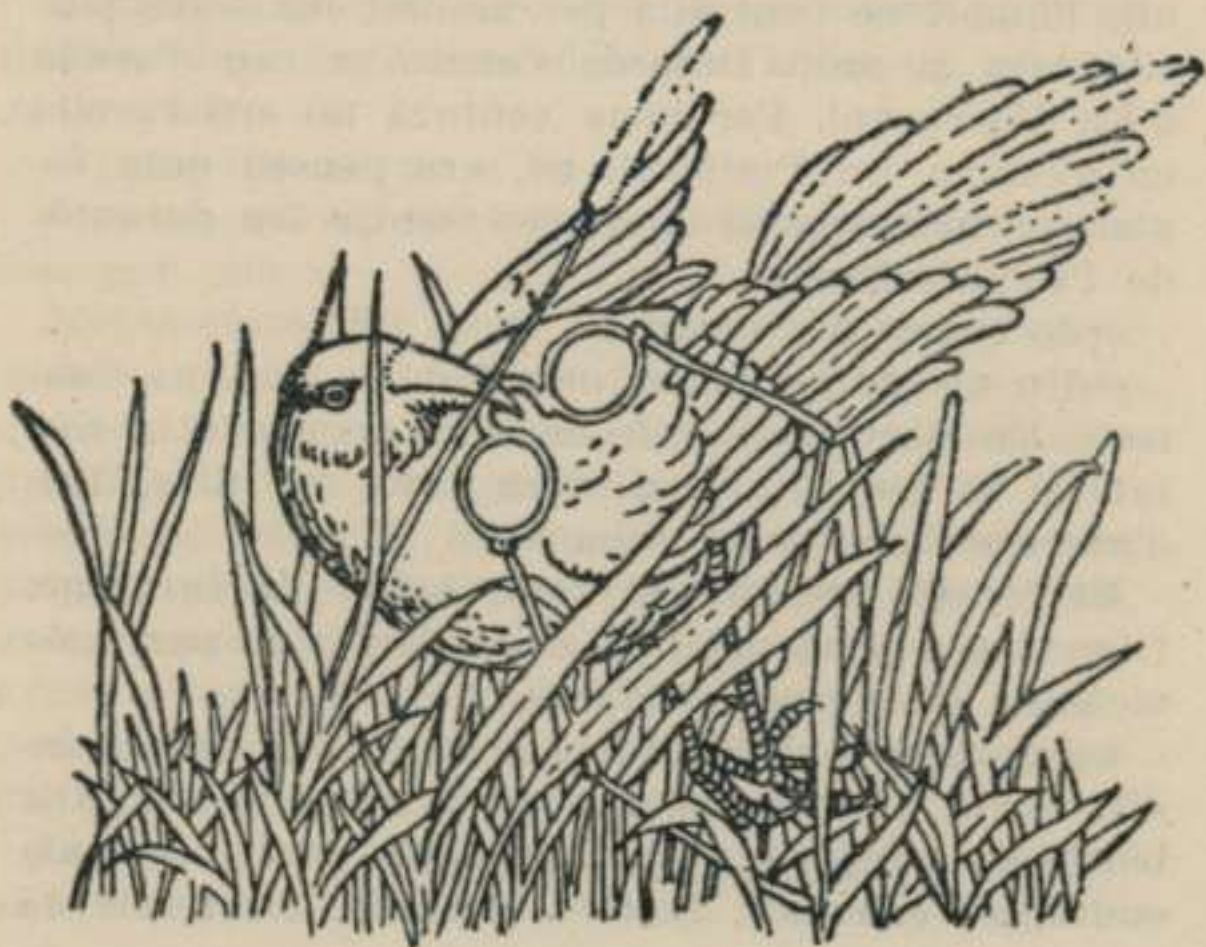
—Esmola't les urpes i, en fer jo senyal...

En Piteu, amb una certa mala gana, partí a col·locar-se. En Barrusquí encara tingué temps de sospirar-li baixet baixet:

—¿Què tenim per dinar?

L'altre començà a enumerar plats; però En Barrusquí saltà, impacient:

—Al gra, al gra: vinga el plat de resistència.

—Un conill amb tomàquet que els àngels hi refilen.

En Barrusquí no es pogué estar de llepar-se el musell, que ressegüia l'aire flairós tremolant com el d'un conill.

En aquell moment En Mitjacella (Urpaferéstega d'ençà que era tigre), tragué dins l'entrada no diré precisament el nas, sinó uns ulls i un bigoti i uns ullals encesos d'afany d'acreditar-se.

En Perot, que no llevava l'esguard de sobre comare Badabec, no se n'adonà d'antuvi. Si no, ben segur que s'hauria decandit de l'espant.

El tigre avançà tot gronxadís, recurrent amb els ulls l'àmbit de l'entrada per amidar les seves possibilitats de salt. Després s'acostà a cau d'orella d'En Barrusquí. Per bona ventura no era l'orella on s'estava En Perot. Si no, ara penseu quin esglai, el nostre petit amic, en sentir les paraules de l'Urpaferéstega:

—Jo començo a matar...

—Un xic de paciència, oh rei de la selva! —contestà En Barrusquí—. Jo de tu m'apostaria al costat de la porta: un ull fora i un ull dins. Des d'allí ets l'amo de la situació.

El consell encantà la fera, àvida de carnatge. Dins el seu pensament ja s'adjudicava la part més molsuda de comare Badabec.

La qual durant totes aquestes maniobres que he dit, havia anat avançant cap a un recó a l'altra banda dels fogons, on hi havia una estiba de mals endreços: cabassos, fustots, garbells, tot teixit de

teranyines. S'hi enfonsà fins a mig cos, i en tornà a sortir, ja sense les ulleres.

En Perot picà de peus i de mans dins l'orella d'En Barrusquí: el seu pla es complia com una cosa escrita. I sobretot, sense batalla. Sentia una ardent pruïja de córrer a regirar la calaixera, per dir-ho així, de comare Badabec.

Aquesta passà per davant d'En Barrusquí. Es miraren com dos que es coneixen, però que no se saluden, i res més. Passà a frec del taboll d'En Piteu, el qual amb el cap va fer signe a En Barrusquí, com aquell que diu: —¿Què he de fer? Però En Barrusquí romangué impassible.

Comare Badabec, trobant inconvenient aquella manera de mirar, sense decantar el cap ni aturar-se proferí:

—¿Que tinc micos a la cara?

I passà avant, tota remenadora. En Piteu, confós, girà cua.

Mentrestant, En Perot ja se n'havia entrat amagatall endins. Allò era a casa un drapaire. Com que era fosc, a cada passa ensopegava. Alguna cosa a la fi se li entortolligà als peus i caigué de melic sobre una rotllana dura amb revora. En refer-se, palpà... ¿Era el seu vestit? Ho tragué cap a fora, que sempre s'hi veia més. El cop no l'havia enganxat: el setí vermell, el botó lluent com un argent... Un bon xic desplanxat, però encara es podia portar.

Se'l posà com pogué, i sospirà amb una immensa satisfacció.

Cercà En Barrusquí, però no hi era. Tot d'una, cap a la porta, sentí un gran aldarull. Aleshores fou testimoni d'un drama tristíssim.

Vet aquí que l'Urpaferéstega, a l'aguait des de part de fora la porta, deixà passar la comare Badabec. En ésser que ella fou un bon tros lluny, el gatàs mesurà la distància, la trobà digna d'ell, i se li llançà d'un salt. Però el fatxada, en comptes de fer-ho en silenci, acompanyà l'arremesa amb un gran crit:

—Sóc el tigre!

Es clar, entre el crit i la caiguda, la bona comare Badabec tingué lleure d'esquivar-se, i el terrible gat anà a batre no d'ungles, sinó de nas, perquè el salt ja no li arribava, contra el perdiguer. Aquest, que jeia estenallat al sol, es redreçà amb un lla-druc de contrarietat. I me'n voleu aleshores d'esgarrapades i mossos i cops de musell i miols i clapits!

La garsa qui sap on parava; En Barrusquí s'ho contemplava amb delícia, sense cap voluntat d'intervenir.

Un moment, els dos adversaris restaren separats.

El perdiguer es planyia, invocant cel i terra per testimonis de la seva innocència; el gat ja se sentia damunt del cap el llorer de tigre vencedor. I tan abstret estava calculant el bot definitiu, mortal, sobre el seu enemic, que no s'adonà d'En Nasi fins que la grapa li caigué inevitable, irremissible, al voltant del bescoll.

Amorrat contra terra, entrellucà tothom del mas

fent rotllo: mossos i amos, homes i dones i criatures. Ell mormolà pensant si els esveraria:

—Sóc un tigre!...

Però ningú no en féu cas. Al contrari, tot eren opinions per a exterminar-lo ràpidament. Ell prov es debatia, estrebava: En Nasi tenia molta més força.

A la fi algú portà un sac; tot de manasses l'aferaren pertot arreu del cos: la gola del sac s'obrí i es tornà a cloure damunt d'ell, ben fermada amb una corda. Després penjaren el sac en una branca i allí el deixaren fet una fúria per a havent dinat.

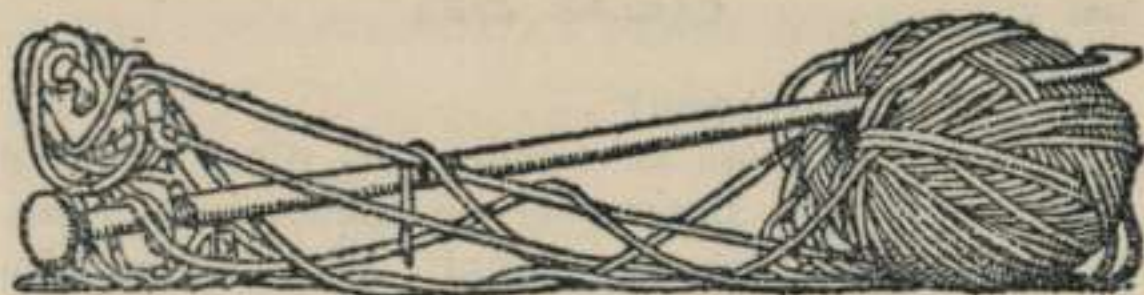
La gent anava entrant, amb comentaris sinistres. En Perot se sentí altra vegada desconfiat i sol, arraulit contra el munt dels mals endreços.

Però En Barrusquí no trigà dos minuts a ésser-hi. I per primer salut va fer a En Perot:

—Cal pensar en el dinar, amic.

Sembla, doncs, petits lectors meus, que se'n va a preparar una de nova. Així potser valdrà més que jo m'hi posi de bell nou també.

CAPÍTOL XVIII

PER A MENJAR SOPES CAL PENSAR-SE-LES TOTES

La companyia d'En Barrusquí revifà immediatament el bon humor d'En Perot. La temuda batalla no havia estat res, almenys per a ell: tenia el preciós vestit, l'amic, i un dinar a punt: al diable doncs l'encongiment de cor.

En dos bots fou dins l'orella d'En Barrusquí i s'hi assegué amb les cames penjant.

—Pobre Mitjacella! —féu; però no és que ho sentís gaire endins.

En Barrusquí brandà filosòficament la testa i respongué amb una banalitat: que si la vida, que si la sort, en fi, aqueixes coses que diu tothom.

En Perot insistí:

—¿I si el salvàvem?

Però el gat oposà la urgència del dinar: amb el ventrell buit és impossible de tenir grans idees. Això no vol dir que tot seguit no sollicités d'En Perot, molt frescament, que se'n pensés una perquè no s'haguessin d'acontentar amb els rosegalls del senyor Puntí.

En Perot recordà aleshores que també a ell l'havia abandonat dins la gola del perill, i trobà clarament l'explicació que no li havia estat donada: En Barrusquí era un egoïsta perfecte. Si algun favor n'havia rebut, era sempre en interès d'ell. Però com que al cap i a la fi feia de bon tractar, i sobretot el païdor era una pessigolla contínua, decidí de servir-se'n ell per la seva banda; i en acabat ja veuria.

A cavall d'En Barrusquí, En Perot examinà la rodalia; En Piteu completà la informació.

En Nasí i els mossos ja dinaven; com que els amos hi eren, el masover feia ostentació d'humilitat i menjaven tots plegats a l'escó de l'entrada. La Tuies servia els senyors: comptant amb ella no se n'havien dut minyona.

Després de molt considerar-ho, s'havien resolt per l'emparrat. Hi transportaren la taula del menjador. Hi estengueren les tovalles, que feien una certa fortor de bugada, d'espígol i de romàtic alhora.

Hi disposaren els plats, en tres piletetes prometedores de gran diversitat de menges. La senyora Puntí s'indignà, com deia ella, en el seu fur intern, perquè la vaixella estava molt escrostonada, i això

era indicatiu que en absència d'ells la masovera la feia servir a dojo.

El senyor Puntí es passejava amunt i avall, enfastijat sense els seus diaris i amb una fam que el caragolava, perquè a Barcelona ja faria un quart

que hauria començat a dinar. En la seva impaciència arribà a ajudar les dones i tot.

Mentrestant, i en vista d'aquestes dades, En Perot i En Barrusquí celebraren sessió secreta. El nostre petit amic degué tenir un acudit famós, perquè En Barrusquí se'l quedà mirant, li pegà un tust a l'esquena i àdhuc li llepà la cara amb la llengua;

i un gat, perquè s'abandoni a tals expansions, ha d'estar posseït d'un extraordinari entusiasme.

En Piteu, sense tenir cap part en el consell, restà conjurat a córrer a la crida: "fins a risc de cops d'escombria; fins amb perill de la vida" afegí sinistrament En Barrusquí, assenyalant tot solemne el sac on es debatia en va l'infeliç Urpaferéstega.

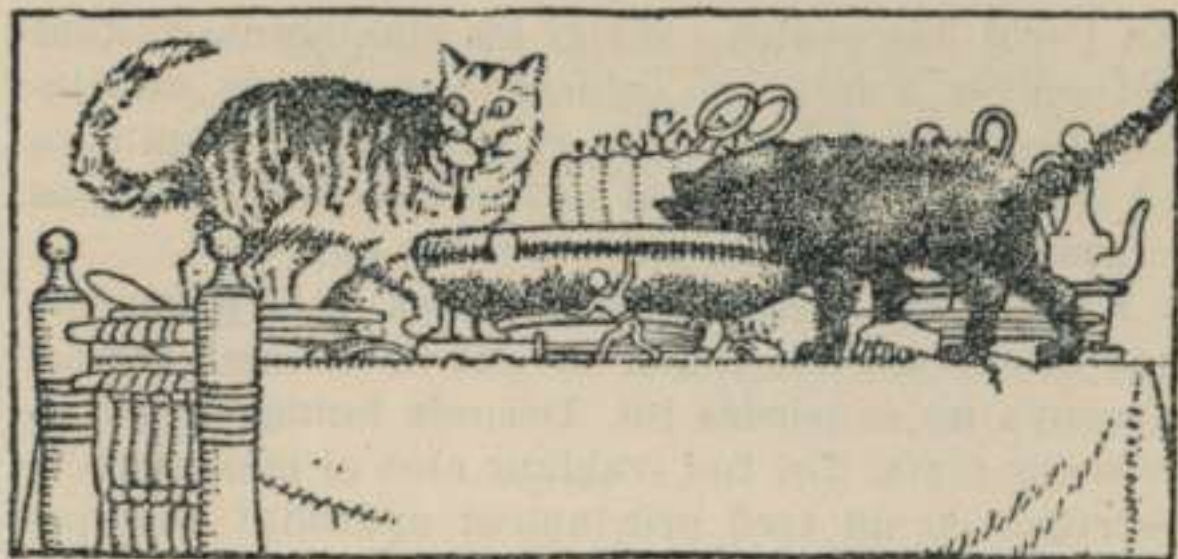
Tot arriba en aquest món; i també arribà l'hora del senyor Puntí. Els tres de la família s'entaularen; la Tuies corria de la parra a la cuina i de la cuina a la parra; En Nasi i la resta dels masiares, mig drets, mig asseguts, amenitzaven el dinar dels senyors.

Passà l'arròs, passà l'esqueixada, passaren les croquetes comprades fetes a Barcelona. En Barrusquí n'acceptà —per dissimular segons ell— algun retallet; des d'un recó, En Perot s'ho mirava amb una certa salivera. Per fi s'anuncià l'entrant meravellós: el conill amb tomàquet.

La Tuies ja era camí de la cuina; En Barrusquí, amb el pretext d'anar-se a cruspir un mos púdicament en un recer, recollí En Perot, i amb ell dins l'orella desaparegué sense que se n'adonés ningú.

Tombà la cantonada i a llarg galop anà a aturar-se a l'altra banda del gran safareig. Un cop allí, En Perot tragué el cap i, fent botzina amb totes dues mans, començà a llançar crits d'auxili, a la primeria penetrants, després planyívols, a la fi tots febles, com d'una criatura que es negués a l'aigua.

L'efecte fou com us podeu imaginar, si no heu

oblidat que la veu d'En Perot era tan forta com si el seu cos tingués la grandària comuna.

Tothom s'aixecà de taula i corregué cap a l'indret d'on venien els clams. Les dones corrien fent escarafalls de llàstima; el senyor Puntí, donant consells; En Nasi, fent càbales si devia ésser la criatura de tal mas o de tal altre; En Paqutu i En Badó, els afollanús, els movia més que res la curiositat i la bellugadissa general; l'un dels mossos, que era nedador, ja es descordava per passar la mà per la cara a tothom.

Al mateix temps, per l'altre costat, tornava, sempre rabent, el nostre Barrusquí. En Piteu, peuterrós i perplex, ja hi era a punt de rebre ordres.

Valga'm Déu, i quins plats tan ben servits! Quin baf flairós, quina abundància i quin bon aspecte! En Barrusquí, si el temps no hagués urgít tant, s'hauria entretingut una bona estona a resseguir-ho de nas i de pota, el gran sibarita.

Però cada segon valla ben bé una unça de conill.

En Perot descavalcà i dirigí les maniobres. El plat del senyor Puntí era evidentment el més desitjable. Com que ell portava el pes de la família, a ell corresponia sempre el tall més molsut: les dues cuixes i un parell de palpissos del mig.

Els dos gats l'escometeren, doncs, a la primeria: que si la cosa tot d'una es girava de mal borràs, almenys no es perdés tot. Després buidaren els altres dos plats. Tot fou traginat amb el més perfecte escrúpol en un recó prèviament aparellat amb papiers i pàmpols ben nets; perquè En Perot havia declarat que menjar a terra li feia fàstic.

Del safareig arribava el traït dels qui cercaven el negat sense trobar-lo. Els gats es decidiren a llepar la salsa dels plats deserts; però el nostre Marrasquinet, prudent i calculador, els ho prohibí amb tota l'energia. En Barrusquí es picà i apressà En Perot que se li enfilés a l'orella.

Però el nostre ninó, ja com aquell qui diu amb el peu a l'estrep, els féu adonar que, deixant-ho així, qui de seguida seria objecte de sospites eren ells.

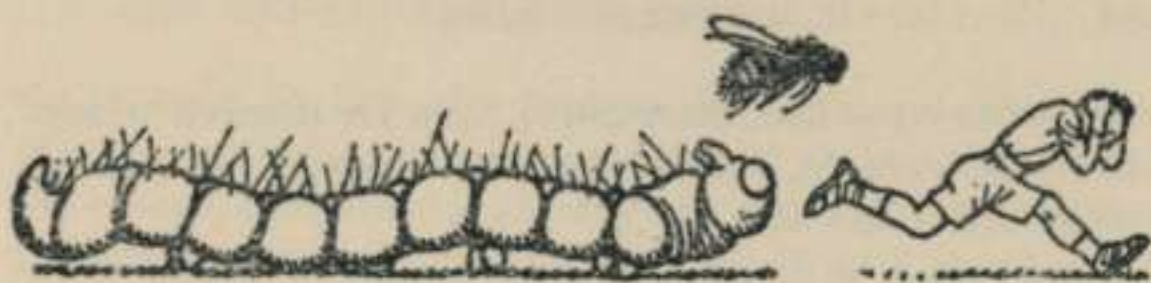
Aleshores, a indicació seva, sobre la salsa desemparada dels plats, anaren transportant els rebuigs que restaven a la cassola: el coll, les costelles, el cap...

I romangueren tots dos asseguts a cada banda de la taula, fent el desentès i com qui espera la continuació de l'àpat.

Jo ara per al meu descans us proposaria a vosaltres d'esperar la continuació de la història. La

teniu tan segura com els nostres herois llur dinada; i a ésser pacients tindreu més mèrit, perquè una bona història val força més que un tall de conill.

CAPÍTOL XIX

LA TRAYCIÓ

El nostre Perot seguia dins l'orella d'En Barrusquí. Però allò d'esperar el desenllaç de l'aventura a la cara de les mateixes víctimes, essent així que el botí ja no era fàcil que ningú els el tornés a prendre, li semblà divertit, molt despistador, però per a ell massa arriscat. La seva roba vermella feia de bastant bon albirar damunt la grisor d'En Barrusquí.

Així suplicà a aquest que el deixés entaforat en un recó, per exemple al mateix amagatall del menjar, que alhora el guardaria. Però En Barrusquí, jo no sé si per malfiança, insistí en la conveniència de no moure's per aleshores i tant. En Perot, cada vegada més anguniós per la malifeta, s'obstinà i,

mig picat amb En Barrusquí, que es negava a servir-li de vehicle, digué que ell l'esperava allí on havia dit, i davallà.

Però cap a la meitat del camí, sentí la fressa de la gent que tornava del safareig famós; i esporuguit, s'amagà dins el primer recer que se li oferí. Des d'allí ho veia tot; però només que tragués el nas fora, restava absolutament al descobert. Es decidí a prendre paciència i mirà.

Vet aquí que tothom tornava a poc a poc i escorregut, però encès d'ira. El senyor Puntí assegurava que, baldament les muntanyes s'ensorressin damunt la humanitat, ell no es bellugaria mai més de taula; En Nasi llançava mil conjectures sobre l'autor de la burla; les dones feien escarafalls sobre quina terrible cosa ha d'ésser això de negar-se: i contra l'íntim parer dels homes, deien que més valia que hagués estat una broma que no pas de veres; En Badó i en Paqitu reien per sota el nas i envejaven en certa manera l'enginy del bromista; el mosso nedador tornava xop com un peix, sense haver avançat ni un pam en la consideració de ningú.

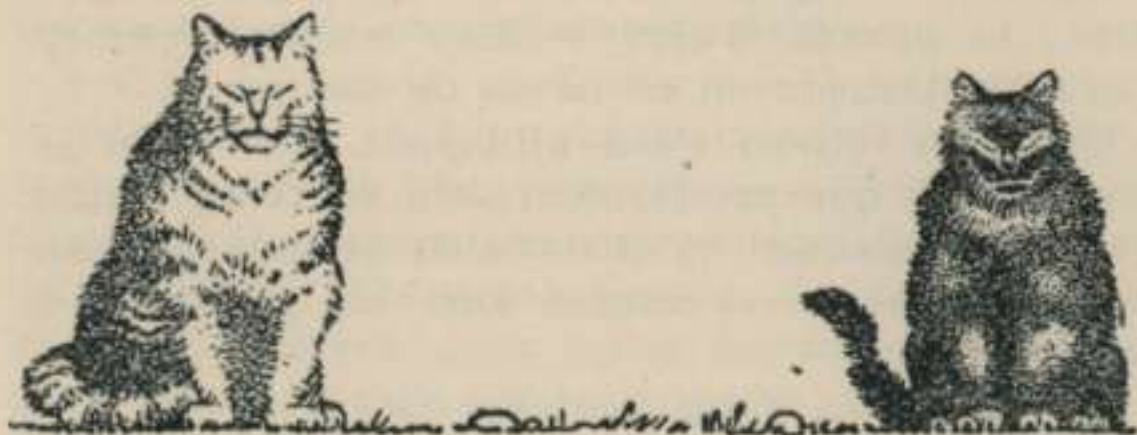
Només el conill amb tomàquet hauria desarmat el senyor Puntí. Però ara digueu-me quin alleujament per a un home irat, de trobar-se, en comptes de les dues cuixes i els dos palpissos del mig, un rengle de costelletes, justet folrades d'un tel de carn!

Jo renuncio a pintar la sorpresa, l'embarblescament, el dubte, la ira, el desmai del senyor Puntí,

de la seva muller, del mateix Paqutu i àdhuc dels circumstants. Amb el cap abissat entre les mans, de colzes damunt la taula, fits els ulls en aquells pellingots de rebuig, la família Puntí romangué immòbil i en silenci ben bé dos o tres minuts.

A la fi la mamà tingué un raig d'inspiració:

—Això han degut ésser els gats...

El senyor Puntí aixecà l'ample front i exclamà, lapidàriament:

—Capsigrany! Un gat escura un plat, però no fa una substitució de talls.

Tothom hi assentí. L'esperança d'entendre-ho restà esvaïda. En Nasi col·locà la història de l'arròs del dia abans; En Paqutu, a qui el seu pare permetia d'opinar de tant en tant, observà que l'autor dels crims i el del furt devien ésser la mateixa persona; la Tuies objectà que persona no podia ésser, sinó bruixa; el mossò xop, melangiosament, ho corroborà amb dos o tres feréstecs casos de bruixeria.

El senyor Puntí provà de clavar la dent al conill

que li restava; però, en confirmar tanta de misèria, ho donà als gats, que tot això es trobaren de més a més. La senyora i En Paquitu, per respecte, l'imitaren. I ell, llòbregament, rancuniosament, desesperadament, coronà el cas amb la frase:

—Ja hem dinat.

I així acabà la cosa.

En Perot no pensava sinó a fugir; però, impossible: la mirada d'algú o altre sempre s'esqueia cap a l'indret per on ell havia de sortir.

Un a un tothom s'anà allunyant, llevat del senyor Puntí, que precisament seia en front mateix d'ell. Segons el seu hàbit d'acabat de dinar, començà a escurar-se les ungles amb un ganivetet de butxaca.

De la branca fatal penjava encara el sac amb l'infeliç Urpaferéstega dintre. La recent aventura havia llevat a tothom l'humor d'anar-lo a negar al safareig.

La bestiola espeternegava, miolava, pregava i maleïa; invocava els seus amics, sense resposta ni pietat de ningú. Es veia que ell mateix ja començava a oblidar que fos tigre.

En Perot, des del seu amagatall, veié passar En Barrusquí i En Piteu, tots xirois, en una direcció que era, inequívocament, la del recó del conill. No en feren gens de cas quan ell els cridà amb un pst! angunlós. En Perot concebé fosques sospites; però cada vegada tenia més por d'ésser descobert.

El senyor Puntí, sempre a la taula, acabà la seva operació de condícia, es desà l'eina en una butxaca

de l'armilla, plegà les mans sobre la respectable panxeta, s'aclofà millor damunt la cadira, mirà de biaix aquell sac remorós que no massa lluny d'ell penjava, i aclucà els ulls per trencar un son.

El nostre amic no se'n deixà perdre ni un petit moviment. Del nas i de la boca entrebadada del senyor Puntí, començà a eixir una rítmica remor... En Perot sí que pensa: Ara és la meva! i s'esquitlla, rabent com una minúscula daina.

Arribà a l'indret on l'esperava l'àpat conquerit gràcies al seu enginy: En Barrusquí i En Piteu ja en sortien, tan lents, tan ufanosos de ventre, amb tals llepades entorn del musell, que ja no dubtà de la traïció. Els deixà passar, arrambat contra la paret, darrera unes fulles errívoles, i cuità a assabentar-se'n pels seus propis ulls.

Ben cert és que no hi ha amic per a l'amic: En Perot trobà només unes quantes romanalles per terra, ossos, pellingots, retalls...

Amb el cor ple d'amargor, amb uns tenallaments de païdor que li feien perdre el món de vista, el nostre pobre heroi s'assegué i plorà llargament.

Tot d'una els seus ulls vagarosos s'aturaren al lluny sobre el sac penjat. Sense voler-ho reflexionar gens, prengué una decisió súbita: salvaria En Mitjacella. Tots dos tenien greuges a revenjar en els mateixos individus: ell, aquella golafreria oblidosa de tots els deures de l'amistat; el gat (prou que se n'exclamava de dins la seva presó estant) aquella manca d'esperit de sacrifici, aquell egoisme envers el company condemnat a mort.

No serien amics: l'amistat és un somni va; serien aliats, defensarien plegats llur vida amenaçada o moririen plegats. En Perot es redreçà gallardament; invocà la memòria dels seus herois, que n'havien passades almenys de tan dures; i per assegurar la seva resistència, es dominà el fàstic com tot un home i menjà ràpidament les deixalles més presentables del conill.

Urgia de posar-se a l'obra. Els detalls que suara havia observat, li suggeriren tot seguit un pla que semblava l'únic apte a reeixir.

A pas viu, silencios i arrecerat, anà fins als peus del senyor Puntí, abandonat a una dolça becaina; i amb una gentilesa exquisida se li enfilà pel generós camal del pantalon amunt.

En Perot sabia que hi arriscava la vida; un moment el senyor Puntí es bellugà i féu un mig gest com per espolsar-se aquella bestiola de sobre; En Perot no tremolà.

Arribà a la butxaca de l'armilla. El petit trem-paplomes cobejat, tenia a l'un cap una anella, la qual sortia una mica, el tros suficient perquè En Perot s'hi aferrés. Dret damunt d'un sacsó, apuntant-se bravament i enretirant-se de mica en mica, estirà, estirà: el ganivetet va anar relliscant per damunt la revora de la butxaca; al cap de mil esforços restà que només s'hi recolzava en un punt; amb una última estrebada sortí del tot. De poc l'eina, fidel a la llei de la gravetat, arrossega En Perot fins a terra; però el nostre macip, per als seus anys, era molt fort i la retingué.

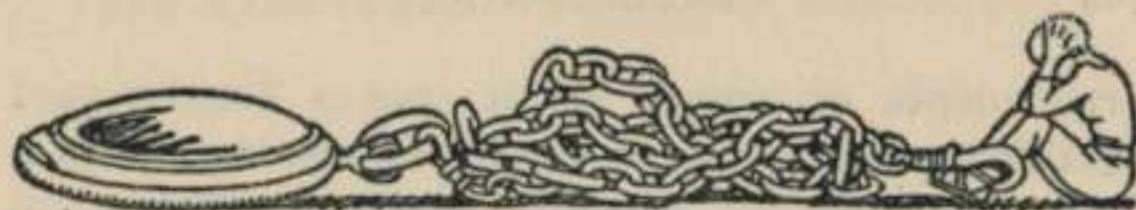
Passà el braç per dins l'anella, i amb l'estri penjant es deixà anar avall, potser una mica més de pressa que no hauria volgut. En passar-li per damunt del peu, el senyor Puntí, sensible a les pessigolles, tornà a bellugar-se, però no es despertà. El

bon senyor dormia mitja hora cada dia acabat de dinar, ni minut més ni minut menys: però entretant ni una canonada no l'hauria arrencat del son.

En Perot, ja en terra, esbufegà, però...

... però ara se m'acudeix que si el senyor Puntí es posa a dormir cada tarda, millor dret dec tenir jo a dormir cada nit. Deixem aquí, doncs, la con-talla, i demà serà un altre dia, si Déu vol.

CAPÍTOL XX

L'ALLIBERAMENT

En Perot, sembla que dèiem, ja en terra esbufegà ; però tingué compte de no manifestar-se massa sorollosament (tal com hauria fet a casa) no fos que el senyor Puntí es despertés. El ganivetet pesava prou ; però aleshores En Perot recordà un fòtil que el senyor Marrasquí portava sempre a sobre, i que en forma de ganivet de butxaca i el pes d'una biga, contenia, tal com En Perot s'havia fet explicar mil vegades : trempaplomes, coltell de taula, tisores, barrina, tornavís, punxó, arrencaqueixals, obrellaunes, tirataps, escuraungles i burxaorelles. I En Perot beneí la Providència, que havia vetllat perquè el senyor Puntí no fes la descoberta d'una eina, millor dit, collecció d'eines, altrament tan útil.

Pensà si obriria el ganivet baix o dalt de l'ar-

bre; adoptà el primer partit: per a fer forces i equilibris alhora, no estava encara massa preparat.

Rumià un minut a veure com se'n sortiria: un mitjà se li acudí que, encara que ell no ho sabés, era de mecànica rudimentària.

Arrossegà el ganivet fins al peu d'una pedra enorme, i l'ajagué pla a terra, fent que recolzés a la cantonada del roc per un punt cap a l'extrem de la llargària total. Ell se situà a la banda d'ençà, a l'altre extrem, que era el de la fulla petita.

Vet aquí que En Perot tenia una palanca perfecta: calia només encertar la maniobra. S'arrapà amb tota la força dels seus dits a la ranura de la fulla, i començà a tirar cap a ell. Però l'eina li relliscava sobre el punt de recolze. Si en féu de provatures, si n'adoptà de posicions, ara dret, ara assegut, ara ajagut paral·lelament a l'eina, adés ajupint-se, adés redreçant-se, adés retorcent-se com un llambrie! Foren cinc minuts de gemecs i de patir, amb els peus fent força per mantenir l'eina fixa contra el roc, i amb les mans estreba que estrebaràs en sentit contrari. En fi, com que les molles anaven bastant fluixes, i com que la massa enorme d'aquell penyal —parlo relativament— per llei misteriosa col·laborava amb ell ajudant el seu esforç, tampoc no fou empresa de l'altre món d'obrir ben estirada la fulleta d'acer.

En Perot tornà a esbufegar, i es passà el revés de la mà pel front. Considerà amb gran estufament la seva obra. Tant aquesta li abassegava tot l'entiment, que al nostre petit amic no li restava

lleure per a pensar si tot plegat no seria inútil. Perquè, qui es fia de l'agraïment ni de la paraula d'un gat; i tant per endavant! Però el nostre Marrasquí era de la pasta del herois, que s'escarrassen més per l'orgull de l'esforç en ell mateix, que no pas per la cobejança de l'èxit. Això sí, com a barceloní de seny, tampoc no se n'oblidava, ni negligiria gens d'aprofitar-se'n quan l'èxit fos bo; o de consolar-se'n, si sortia a l'inrevés.

Passà, doncs, altra vegada el braç per l'anella, arrià fins al peu de l'arbre i s'enfilà amunt. Tornà a descansar i arribà a la boca del sac.

El reguitzell de les terribles imprecacions d'En Mitjacella ara tenia alguns intervals silenciosos, no sé si de resignació o de lassitud. En una d'aquestes

pauses, En Perot, sempre arrossegant la seva eina, aplicà els llavis contra el sac i sospirà:

—Urpaferéstega... Urpaferéstega...

El gat presoner s'estremí fortament, i amb una veu que semblava sortir-li del fons de les entranyes, respongué:

—Oh tu! quisvulla que siguis: ànima en pena, tigre mortal, o àngel salvador! Allibera aquest tigre que la malícia humana ha tancat dins un sac roí. En canvi, jo et juro per l'honor sense màcula de les meves urpes, que no te'm menjaré en tota la teva vida.

—No sóc res de tot això que has dit —replicà el minyó, sempre en veu baixa—, sinó En Perot Marrasquí, de Barcelona.

—No sé qui ets, però tant se val: tens segura la vida.

En Perot, davant d'aquestes paraules, estigué a punt de deixar-ho córrer tot, perquè l'enquimerava tanta de fatxenda; però pensà tot seguit que aquell gat desesperat era la seva última carta de salvació, i no hi volia renunciar per unes paraules. Així continuà, en to sinistre:

—Urpaferéstega, en aquest moment no hi ha al món qui et pugui salvar, sinó jo. O ho prens, o ho deixes...

—Ara em recordo de tu —saltà el presoner—. Accepto que em salvis. En canvi tu em demanaves...

—Que em trobessis manera de tornar a casa, a Barcelona.

—Diable! —mormolà el gat— Jo fora de la selva sóc tigre a l'aigua...

—I sobretot —seguí En Perot amb intensa rancúnia— que m'ajudis a revenjar-me d'aquest traïdor d'En Barrusquí...

—¿El meu deixeble? La llei de la selva em prohibeix de fer-li cap mal... Però ara hi penso: també ha estat traïdor amb mi. Oh, l'infame, el bergant, malagraït i pèrfid! No ha exposat ni un pèl del bigoti per salvar el mestre... L'exterminarem, l'anihilarem...

—Jura-m'ho pel teu jurament més sagrat. Cuita, que albiro gent; estic segur que vénen a matar-te...

En Mitjacella botà dins el sac; i amb veu ennuegada proferí:

—T'ho juro per la santa cua de la meva mare, amb la qual tant he jugat quan era cadell...

En Perot pensà en la seva, de mare, i se li entelaren els ulls. Realment era un jurament irreprehensible, que li treia un bon pes de sobre el cor.

En efecte, venia un dels mossos, enviat pel Nasi, a complir la fatal sentència abans que es desperités el senyor Puntí, el qual, segons que semblava, havia estat el jutge. I aquest era un d'aquests senyors que quan manen una cosa i no els la fan, no diuen res, però després al cap d'un any se'n recorden i la ira llur és més terrible.

En Perot es donà pressa.

—Estigues-te al fons, fes gep i no et belluguis fins que entraré amb tu —manà frisosament.

I posant-se tot ben plantat de peus damunt la

plataforma que l'esquena del gat produïa, agafà el trempaplomes com un soldat agafaria un fusell i baioneta que fessin el doble d'alçària que ell, i pegà una i dues i tres burxades al buit del sac.

En Mitjacella prenia una meravellosa paciència; mai En Perot no havia treballat sobre un terreny tan segur. Aviat tingué fet un esvoranc suficient per a la seva persona; i sense abandonar l'eina s'hi ficà.

Vet aquí el nostre Perot dins la tènue llum d'un sac, que abans de tres minuts seria despiadadament submergit dins l'aigua. De la seva llestesa depenia que no morís negat amb aquell col·lega tan poc amorós.

Amb un gest d'emperador, el petit Marrasquí imposà sang freda al seu protegit. Per l'esclatxa llucava els esdeveniments.

Veié arribar el mosso executor de les altes ordres; la seva passa malhumorada despertà el senyor Puntí. Com que només li mancaven tres segons per a deixondir-se oficialment, el son se li havia anat aprimant fins a no fer gaire més que una teranyina davant dels seus ulls.

El bon senyor s'estirà, es cordà la trinxa dels pantalons, i en veure que la seva sentència s'anava a complir, mormolà:

—Ja era hora! —I abans d'anar-se'n cap a la vinya, aconsellà encara no sé què d'una pedra que En Perot no acabà de copsar ben bé.

Per allí rondaven també En Paquitu i En Badó, amb una cruel batxilleria.

El mosso s'acostà a l'arbre, despenjà el sac i se'l carregà a coll, camí del safareig. Llavors En Perot, mentre En Mitjacella per dissimular udolava com un mal esperit, amb dues ganivetades engrandí l'esvoranc. Llençà l'eina, s'acomodà dins l'orella del gat i donà l'ordre:

—Pit i fora com tot un tigre.

L'Urpaferéstega tragué el cap per l'esquinç, les dues potes de davant i pegà el salt més lluït de la seva vida.

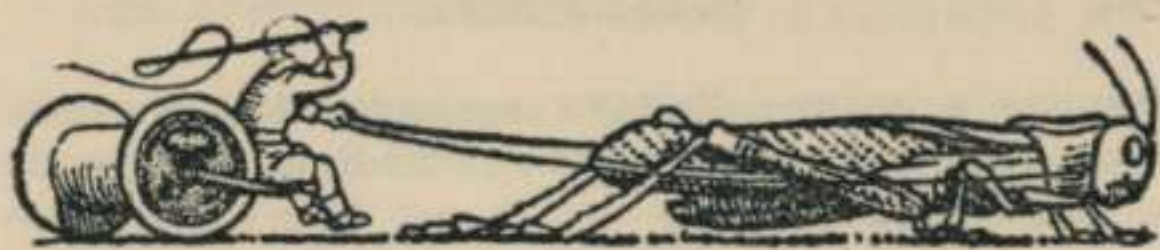
Es clar que tot seguit se n'adonaren, i me'n voleu de rocs i de renecs que encara feien més de mal que els rocs, quan encertaven.

El gat perdé l'oremus; saltà marges i recs i clots fins a parar a la carretera; En Perot tot era cridar-li a l'orella que no s'esverés, que tingués sang

freda; però ca! En Mitjacella, carretera enllà corria, corria...

Però avui és massa tard per a seguir-lo nosaltres; deixem-ho per a un altre dia, que tindrem les cames més fresques i l'aconsegurem si fa no fa al mateix lloc.

CAPÍTOL XXI

JURAMENTS DE GAT

Jo no sé si hi ha res al món que convidi tant a tirar una pedra, com un gat quan s'esmuny. Jo mateix m'hi deixo temptar sovint; i Déu me guard de creure que ningú tiri una pedra a un gat amb menys d'innocència que jo.

El cas és que el nostre Urpaferéstega, que corria enllà com si li fessin soroll de llauna darrera la cua, no podia ronsejar un moment que no li anés un mac entre cap i coll.

La bèstia cada vegada escurçava més el pas i aplanava més el ventre; guaitava a tots cantons de reüll i feia uns miols buits i estireganyats, com si se'ls tragués del fons de tot dels budells. Era la fam. En Perot, com més anava, més negre s'ho

tornava a veure. S'estava agemolit dins l'orella, quiet i mut per fer-se oblidar, decidit a saltar a la primera ocasió.

Ara la carretera s'allargava entre dos rengles de plàtans; la tarda ja dequeia, i el sol només daurava els cimerals. De copa en copa tot era una saltadissa d'ocells: En Mitjacella no tenia prou ulls.

A la fi s'aturà en un revolt: al capdavall de tot del calladís blanquejava una vila, atapeïda entorn d'un campanaret. En Mitjacella s'assegué de ventre a terra.

—Ara és la meva —pensà En Perot, calculant amb els ulls el salt de l'orella fins a terra, sobre la polseguera flonja. I amb tota la suavitat féu un pas i s'abocà.

Però, ¿què s'escaparia de l'orella d'un gat? En Mitjacella s'estremí com si de sobte fos despertat d'una profunda meditació. I féu, amb un bramul comminatori:

—Baixa!

En Perot descavalcà: el cor li deia que li n'anava a passar una. En Mitjacella al mateix temps es dreçà, féu el pont, s'estiregassà per davant, s'estiregassà per darrera, després encongí el cos, i amb els ulls roents clavats en el petit Marrasquí, anà reculant de mica en mica, sempre encongit, reganyant els ullals i les urpes, sense dir un mot. Indubtablement, prenia les mides per a una escamesa.

En Perot veié venir la seva darrera hora. No

hi havia fugida ni recer: el terreny, tot al voltant, era pla i desert en una extensió de cent passes de les seves. Va perdre el cap —n'hi havia per a perdre'l— i començà a escridassar-se:

—Mitja... Urpa!... Cella... Feréstega!... ¿Què vas a fer?... ¿I el teu jurament?...

—Ets la meva presa —es limità a respondre, fredament, la bestiassa; i féu mig pas enrera.

Ah, juraments de gat, voleiadissos com una brosta al vent!

—Déu meu! Déu meu! —gemegà En Perot, estreyent-se el cap amb totes dues mans.

El bon Déu de les petites criatures, però, vetllava. En el just moment que l'Urpaferéstega anava a consumir la seva deslleialtat, tombà el revolt un

d'aquests gossos peluts que esquilen a tall de lleó, deixant-los només un floc al capdavall de la cua i una gran crinera damunt el coll. En veure el gat en aquella actitud de cacera s'aturà, i amb una profunda dignitat seguí la direcció de la seva mirada. En un no res es va fer cabal de l'escena. S'interposà entre ell i En Perot, i proferí:

—Covard! ¿No et dónes vergonya d'haver-te-les contra una criatura?

De més enllà del revolt arribà la veu d'un home:

—Laon! Laon!

En Mitjacella acotà el front; ja s'ho havia temut per la figura: es trobava davant del rei de la selva.

—Senyor —gosà només mormolar—; Senyor i rei meu, tinc fam i aquest home és la meva presa.

—Senyor —exclamà al mateix temps En Perot, ja més tranquil davant d'aquella inesperada protecció—, aquesta tarda mateix m'ha jurat... per la cua de la seva mare... que no se'n menjaria...

—Laon! Laon! —tornà la veu d'home ja més prop. El gos pelut es contemplà En Perot de cap a peus.

—¿I per un esquitx així faltes a la més sagrada de les paraules? —proferí després, fent dues passes a l'encontre d'En Mitjacella i quadrant-se-li davant.

—Laon! Vatua-nada-vet de bèstia! Laoon! —tornà la veu; i un home tombà el revolt, amb el gec a l'espatlla i cargolant una cigarreta.

—Senyor! Rei meu! —exclamà l'Urpaferéstega, tot excitat, estarrufant tot el pèl del seu cos—. Un

home! Si la Vostra Majestat el vol caçar, digui-ho, que jo, el tigre Urpaferéstega, l'ajudo.

L'home, plantat enmig de la carretera, llepà el paper de la cigarreta, la capçà, se la ficà a la boca, i s'esbandí el polsim de tabac de les mans, fregant-les l'una amb l'altra.

—Ximple! Què t'empatolles! —cridà el gos pelut, revoltat fins al fons de tot de la seva ànima fidel—. ¿Caçar el meu amo?

I anà per abraonar-se amb En Mitjacella.

L'home tocà l'ase, brandà el cap, es tragué la cigarreta de la boca, i manà en un to que no admetia excuses:

—Laon! Aquí!

—És a dir —continuà, mentre el gos pelut es dirigia cap a ell amb la lleonina cua entre les cames— que jo —i plegà un roc de terra— vinga esgargamellar-me, i tu —i arborà el braç— mentrestant t'esgatifyes amb gatots de camí ral.

El roc descriví una bella arcada en l'aire, i anà a caure just sobre el morro d'En Mitjacella. Aquest, d'arraulit que estava, féu un salt enrera, i bufant i udolant ventà a córrer com si un mal esperit se li hagués arrapat a la cua.

El Laon cuetejà una mica més al seu amo, li llepà la puntera de la sabata, lladrà un poc, i anà de dret cap allí on En Perot esperava la fi de tantes peripècies.

L'home, en mirar on s'encaminava el gos, reparà la vermellor del vestit d'En Perot. S'acostà ràpidament, s'ajupí, considerà un moment la mínima

criatura, la plegà de terra, la sospesà i, mirant amb rëcel a tots cantons, se la ficà dissimuladament dins la butxaca del gec, com aquell que ha trobat un duro enmig del carrer. Es posà el gec i a pas tirat continuà com si res el seu camí cap al poble.

Dins la tenebra de la butxaca, entre engrunes de tabac i borró i cues de misto, En Perot anava mentrestant donant tombs a les seves desventures, no esperant res, no preveient res, sinó que aquell home no se'l cruspiria. Almenys pel que es podia pensar.

Al cap d'una bella estona de sotragueig i de rebre contínuament la visita d'una mà barroera que venia a assegurar-se que la minúscula criatura no havia fugit, En Perot reparà que l'home trepitjava més dur i més cantellut. Devia ésser ja l'empedrat del poble. De tant en tant s'aturava; el presoner sentia diverses interpellacions:

—Bones tardes que Déu nos dó, Biel, ¿que em podreu llaurar una mica el rostoll de la cara, abans de sopar?

—Jo et flic, Biel, que aneu cremat; un quart per a xollar-me bé el deureu tenir!

—Senyor Biel, no es descuidi de venir a posar les sangoneres al nostre home!

—Ànsia, Biel, que aquesta nit hi ha funció, i no m'hi deixareu pas anar amb la cara bruta!

En Biel responia invariablement:

—D'aquí a mitja hora sóc amb tothom.

—Estic en mans d'un barber! —pensà En Perot, i s'encomanà a Déu. El senyor Marrasquí sempre

en contava una de molt grossa que li n'havia feta un barber: d'ençà d'aleshores, s'afaitava i es tallava els cabells ell tot sol, i no havia permès que mai un barber toqués el cap de la seva criatura.

En Biel, per fi, arribà a casa. En Perot sentí com cridava la dona amb una gran reserva i es tan-cava amb ella amb pany i clau. I tot d'una, sense més preàmbul, va fer:

—Mira què m'he trobat venint d'afaitar el senyor Marquès.

I posà En Perot damunt la taula. Quins escara-falls, quines exclamacions d'estranyesa; quins xis-cles un moment que En Perot, atarantat, anà per córrer en direcció cap a ella!

—Xxxt! Vatua santou, no esvalotis els veïns! ¿Saps què he pensat? —afegí ventant grapada a En Perot i enfonyant-se'l altre cop dins la but-

xaca—. Veure si ens entenem amb el senyor Rafecas...

—¿Per ensenyar-lo?...

—Justa, vatua el ret; ara que és festa major farem una mà de rals.

—¿A ral, vols dir? Jo ho posaria a dos, Biel; hi ha molts *gastus*...

—M'arribo a la fonda: si ve gent digues que en un sant punt sóc aquí.

I des de la porta:

—Ara xerra-ho als veïns, vatua rellamp... Ah, té quatre cues de misto: ja veus que penso en tu.

I les allargà a l'econòmica barbera.

Doncs vet aquí que el senyor Rafecas era un empresari de teatres que cada any, per la festa major, duïa en aquell poble un parell de ballarines, una tropa d'acròbates, algun malabarista o algun excèntric musical. Aquell any, per fer-ho més en gran, havia dut també una companyia de comèdia. El poble en bullia. La funció anunciada per a l'endemà, segons que havia fet saber el nunci per les cantonades, passava un tros a cada part de món i hi sortien homes de tots colors; hi havia una batalla de debò, quinze morts i quatre enamoraments. De totes les viles de la rodalia havia de venir gent a veure-ho.

En Biel, tot d'una de passar el llindar de la fonda, ja topà el senyor Rafecas entremig de les seves caixes, donant instruccions. Tot era treure perruques hirsutes i eines exòtiques i vestits virolats. El tustà a l'espatlla:

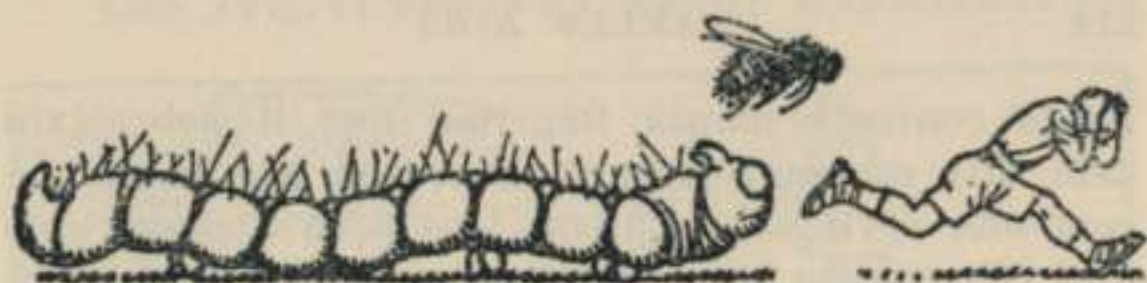
—Senyor Rafecas... li voldria parlar...

—Hola, senyor "Barbero de Sevilla"! Sóc amb vostè... Noi, mentrestant obre la caixa dels negres —afegí, girant-se a un bordegassot esprimatxat, que era el seu fill.

En Biel s'endugué l'empresari fins a la taula del recó, tocant a l'eixida. Allí, de colzes damunt la taula, amb els fronts atansats l'un a l'altre, els dos comerciants iniciaren un xiuxiueig entre ells, tan baix i tan seguit, que En Perot, des de la seva enclotada cofurna, no n'abastava un mot.

Els pensaments del ninó... Però els pensaments del ninó són tan fàcils de suposar, que poc us serà cap tortura d'esperar-ne un resum en el capítol següent, amb altres incidents que no endevinaríeu així com així.

CAPÍTOL XXII

LA CAIXA DELS NEGRES

A En Perot, doncs, el pensament li girava com unes debanadores. Es trobava enganyat de tothom, perseguit, a punt d'ésser venut per ensenyar-lo l'endemà als pagesos tafaners; ja es veia dins una gàbia de vidres implacables, o passant de mà rasposa en mà rasposa, vigilat pels ulls mercantívols del senyor Rafecas, o d'algun pallàs enfarinat que faria un discurs sobre la seva figura. Que diferent de tots els seus somnis robinsonescos era aquella realitat! ¿Per a això havia fugit de casa? Era el càstig, era el càstig. Li semblà sentir els sospirs i els plors de la bondadosa mamà; veié el senyor Marrasquí, passejant-se amunt i avall de la sala amb les mans a l'esquena, recollint entre els seus

llavis contrets manta llàgrima que li sobreeixia dels ulls massa plens; dins el seu cor hi hagué com una revinguda d'amor, i es posà a resar amb una vehemència i una confiança com mai no havia sentit. Això li aclarí una mica aquella nuvolada de desesperació.

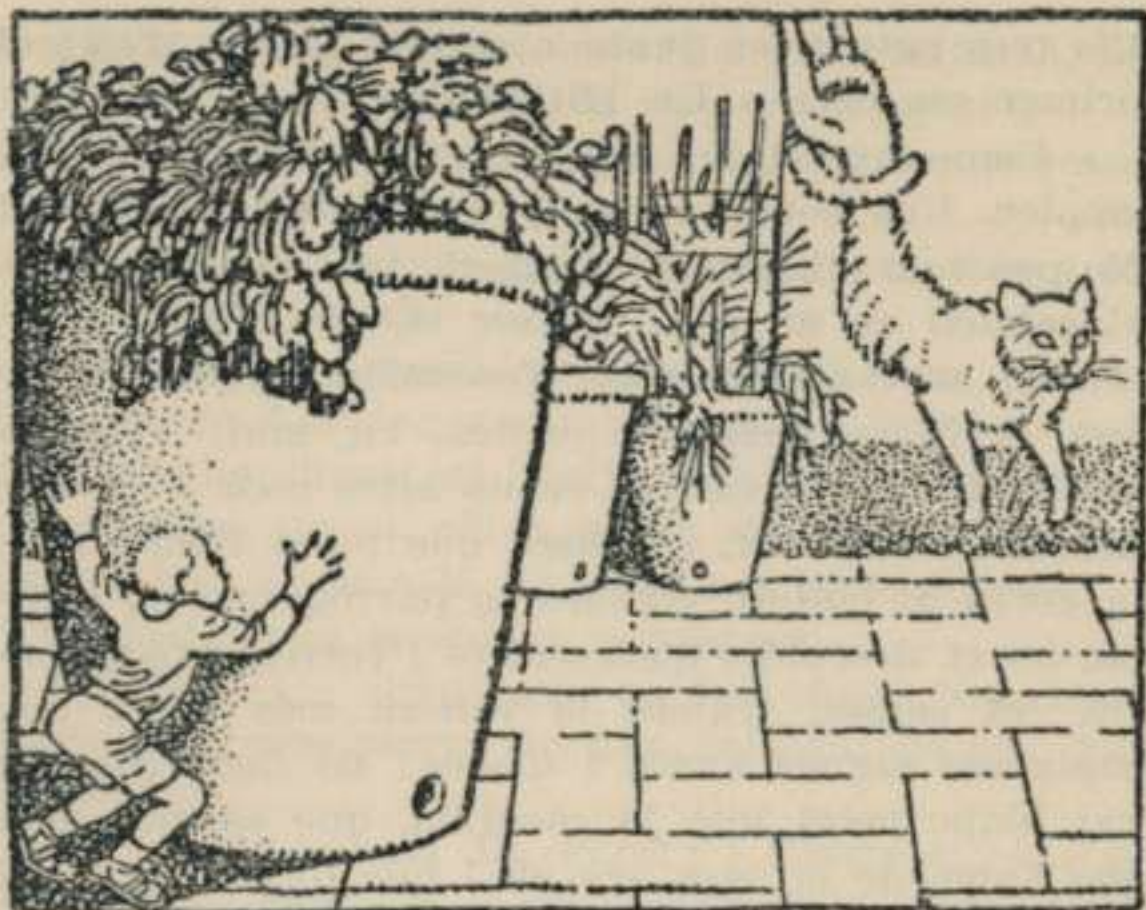
En aquell moment el barber ficà mà a la butxaca i ensenyà En Perot al senyor Rafecas. Semblava un lladre que ensenya el rellotge acabat de fer fonedís. L'empresari brandà el cap:

—No em puc allargar més de tretze i mitja, ja me'n costarà vint de vidre augmentador...

—¿No regategem més i matem-ho a quinze? —féu En Biel ficant-se altre cop En Perot a la butxaca.

—Primer em mataran a mi —es decidí aquest. El senyor Rafecas tenia papada d'ogre: fins barba blava i tot, li havia fet l'efecte. El món era prou ample i Déu l'ajudaria. Retenint-se l'alè, arrapant-se a la roba amb tanta de cura com si li hagués de bleir els dits, anà sortint de la butxaca i esquitllant-se per fora el gec cap al seient de la cadira —una mica de vorell de no res que les natges d'En Biel hi deixaven— i del seient per la pota avall cap a terra.

Guaità a l'entorn: la sala era plena de gent; els uns que feinejaven, els altres que badaven. L'eixida, en canvi, li ofería una solitud dolça, amorosida per l'aire lleuger i grisenc del crepuscle, amb mil recers per a passar temps i pensar. Féu cap darrera una menta: aquella bona olor li refrescà l'esperit. Se sentí optimista i disposat a la lluita. Però un

inesperat incident li retallà tot d'una les ales del cor.

Vet aquí que d'un teuladell baix saltà a la paret forana de l'eixida, i de la paret a terra, un gat llargarut, tot ungles, sec com ho pogués ésser l'espectre d'un gat mort de fam. Un altre en saltà darrera d'ell, i tan igual a ell com l'una mà ho és a l'altra; eren sens dubte bessons. Per fi, en seguiment i bona companyia dels dos, saltà —oh visió espantosa i horrible!— l'autèntic Mitjacella. Al costat d'aquelles dues barrusques, semblava un toixó. En Perot, tot trèmul, s'arrupí darrera la menta.

Els tres gats feien junta a poques passes d'ell; el primer sec deia a En Mitjacella.

—Company, si ho saps fer, has trobat un bon empleu. Una bona vellesa, jo et flic. Gat de fonda! No pas tots els gats hi arriben. Ara tu entra i fas el cabdell en un recó. Potser et diran mil penjaments, et ventaran cops d'escombria, puntades de peu, et faran fressa de cadira. Tu, mut. Ajup les orelles i a fer el cabdell en un altre recó. Fins que desdiran. Sobretot, en ésser que passi l'amo, amb la gorra al clatell, vigilant la parròquia com s'atipa, no et descuidis d'aixecar-te i refregar-te-li contra les cames, traient la ranera més dolça que sàpigues. Sigues humil i modós: no facis com un gat blanc pelut que jo coneixia, que sempre deia que l'amo de la casa era ell i que tothom era allí per servir-lo. Un gat, si vol fer carrera en una fonda, no ha de tenir opinions polítiques. L'amo és l'amo. Aquesta màxima et serà sempre molt útil a la vida. Aquí i pertot arreu. Amb la parròquia igual. Quan veuràs que n'engen, no facis com un que hi havia hagut aquí, que el van haver de despatxar per això, que s'enfilava a les faldes i ficava la pota als plats. Això a la gent no els agrada. T'estàs a una distància respectuosa, esperant bonament a veure què cau. Sobretot no t'agafis al primer que et donin: si no, només et donaran rosegalls. T'ho has de fer valer: llavors la gent es pica; i per cada un que es picarà en mal i no et donarà res més, deu es picaran en bé i acabaran

donant-te filet. I el que no trobaràs a la taula, ho trobaràs a la cuina. Aniràs tip i contemplat...

En Mitjacella escoltava amb aquell aire tan seu de reserva i de fredor.

—No se us veu pas gaire, a vosaltres —féu a la fi, brandant el cap.

—Per què, ¿perquè estem secs? El fem, el sec. Un gat de fonda gras no va enlloc. Un bon gat de fonda ha d'inspirar llàstima. Si el menjar d'aquí no t'arriba, no et priva ningú de mantenir-te en dues o tres cases més. Et combines bé les hores.

En Mitjacella semblava convençut.

—Entra ara, abans que es faci fosc. Nosaltres entretant resseguiem de nas l'eixida, vejant què s'hi caça.

—Diable! —pensà En Perot; i s'estremí com si mil agulles glaçades li esfloessin la pell. Després dels esdeveniments d'aquella tarda, un gat caçant li feia més por que tres barbers. Dos gats caçant, doncs, més por que sis barbers. Es veia entre el foc i les brases; però comptat i debatut, el perill, dins, seria més petit; dels homes se'n podia amagar fàcilment; i En Mitjacella, que ja s'havia esmunyit, tot consirós, cap a la sala, per aleshores i tant tenia feina a guanyar-se l'empleu.

—Demà, germà, algú menjarà llebre —féu llavors el primer sec al segon.

—I demà passat, sopa amb mandonguilles —féu el segon al primer.

—Sempre he sostingut, i ho acabo de dir, i t'ho repeteixo, germà, que un gat de fonda ha de fer el

sec, no sols per fer-se interessant als parroquians, sinó també, i més, si vol passar de la festa major —va concloure el primer, sentenciosament.

I començaren a resseguir l'eixida. En Perot, així que els veié d'esquena, fugí esverat. En treure el nas a la sala, ja entrellucà En Mitjacella seient en un recó: talment com si fos a casa seva. Però no en feia cas ningú. Hi havia un cert renou. En Biel, dret al costat de la taula, tot era palpar-se i tornar-se a palpar neguitosament les butxaques del gec, de l'armilla i dels pantalons, girar-ne els folros, escorcollar entre el folro i la roba, mirar per sobre i per sota la cadira: de la seva boca anava desfilant un reguitzell de vatues llampants. Era evident que cercava En Perot.

Aquest rigué una mica per sota el nas; però el senyor Rafecas cridà la seva atenció tot d'una. Poc era ja amb el barber ni estava pels seus negocis. Enmig de l'espai desembarassat que restava entre les taules i el tinell, badava una caixa, oberta tot just. Era la caixa dels negres: és a dir, la caixa on venien el vestuari i les eines per a l'escamot de negres que apareixia en el punt més crític de la funció de l'endemà. Havien anat sortint-ne samarretes color de xocolata i taparrabos de ploma d'estruç; però quan hom esperava veure les perruques de crepè negre, curt i caragolat com l'astracan, comencen a sortir perruques Lluís XV, de crin fi, estirat i blanc, amb dos bucles damunt de cada orella i una cua enflocada clatell avall. Oh error

funest que seria per a l'empresari, no sols el ridícul, sinó també la ruïna!

Un gran silenci nuava les goles de tothom. Tothom esperava que el senyor Rafecas parlés, és a dir, que la tempesta esclafís. Plomosos grops s'anaven acumulant cel amunt. El senyor Rafecas tenia una perruca a la mà, donant-li voltes: ara es mirava el floc de cinta, ara els bucles. Per fi espetegà el primer tro: un reneç; no el transcrivim. Tothom s'estremí com els fullatges d'una arbreda en passar el vent de les primeres gotes.

—¿I què en faig jo ara d'aquestes perruques "de Conde"?

I amb una ira indescriptible llençà la perruca que tenia entre mans. Anà a caure contra el baix del bufet. Ningú no s'atreví a plegar-la, ni tan sols a moure's. Només el fondista, amb la gorra al clatell i les mans a les butxaques dels pantalons, féu instintivament un pas enrera, cap a la seva terrissa. El xàfec continuà amb tota fúria: hi hagué trons i fins pedra. Però fet i fet no durà gaire; el senyor Rafecas era massa bon empresari per a deixar-se dominar per la ira. La ira costa diners. Una idea felix llampeguejà per sota el seu front. Els grops s'esclariren: encara plovia, però entre esquingos el cel ja blavejava.

Es tragué ràpidament el rellotge i digué...

Les paraules que anaven a eixir de la boca del senyor Rafecas havien d'ésser decisives per al nostre Perot. La Providència, pels seus camins subtils, que quan l'home hi va ella ja hi ha anat i n'ha tornat, li preparava la darrera aventura. Això ens imposa a nosaltres de fer-ne el nostre darrer capítol.

CAPÍTOL XXIII

EL BON RETORN

Digué el senyor Rafecas, tornant-se a embutxacar el rellotge:

—Les set i tres... i el primer tren surt a les...

—Set dotze —respongué el fondista fent un pas endavant, i tirant-se així mateix la gorra endavant,

—Diable! —botà el senyor Rafecas— Si que és just això.

—Sempre porta algún retràs —calmà el fondista, tirant-se la gorra endarrera i fent així mateix un pas endarrera.

—Au! ¿Què feu aquí badant? —vociferà el senyor Rafecas—. Cal que vagi algú a Barcelona, a canviar les perruques!

Els circumstants es miraren els uns als altres. Evidentment desconfiaven de l'èxit de la missió.

—Però, papà —insinuà el seu fill—, ja deurà ésser tancat...

—Sí, passa't discutint els segles morts de la humanitat... I el tren que fugí... No faràs mai res en aquest món... Et falta esperit d'empresa.. Essent vigília de festa tancaran a les nou.. Si no, et fas obrir pel vigilant... O esbotzes la porta, maliatsiga! La qüestió és que demà a primera hora...

I ajupint-se començà a replegar les perruques blanques. Els altres es mobilitzaren també. El fill del senyor Rafecas havia portat un maletí, pel badat del qual anaven estimbant-les una per una. En Perot, de darrera estant d'una capsa de mistos buida que jeia llençada vora el bufet, havia estat testimoni de l'escena. El cel li inspirà una idea feliç, i decisió per a dur-la a compliment sense embuts. S'arrambà a la paret i de gatameus, amb la il·lusió que així seria menys visible, corregué cap a la perruca "de Conde" que el senyor Rafecas, en la seva ira, havia rebutut i, llest com una sargantana, es ficà dins un dels bucles de sobre l'orella. Li anà de ben prim. Tot just havia acabat d'allargassar-s'hi a pler, i de dissimular-se entre un veritable matoll de pèl que va estarrufar, el senyor Rafecas plegà la perruca.

—...que demà a primera hora —anava dient— ...que demà en el primer tren... tornis a ésser aquí amb les perruques negres —acabà, redreçant-se.

En Perot ja no sentí res més. El maletí es cloqué sobre el seu cap. Al seu entorn tot foren tenebres i sotracs. Després, durant una hora que no

s'acabava mai, l'aire encauat, xafogós del seu refugi fou somogut per una trepidació pregona, igual, contínua, travessada ara i adés per uns xiulets remots.

—Dec ésser al tren —pensava En Perot. Tres dies abans, per anar en tren hauria donat mitja vida: ara n'hauria donada mitja i una mica més per ésser ja a Barcelona, la dolça, la rica, la plena. Parà la trepidació, i recomençà el sotragueig.

—Ja hi dec ésser —pensava En Perot. I el cor

li botava d'alegria. Alegria folla; les seves aventures de ciutat podien ésser més terribles que les patides al camp; només que la Providència volgués continuar la seva lliçó, o jo el meu escriure.

A l'últim, el maletí reposà damunt una superfície quieta; les tanques cruixiren sobre el seu cap; i un raig de llum es filtrà a través del crin que l'agombolava. I no sols llum, sino també crits del noi Rafecas, que ja se les havia amb el perruquer. Parlava amb una energia que feia pensar en la del seu pare: arribà a dir que aquella equivocació per a ells significava "set-centes pessetes al clatell". El perruquer s'excusava amb una gran mansuetud: es veu que el senyor Rafecas devia ésser molt bon parroquià. Tot plegat havia estat un canvi de paquets: les perruques de negre havien anat a parar en un altre teatre, on aquella nit feien un drama de "Maria Antonieta"; era estrany que no haguessin vingut a reclamar; hi enviarien de seguida un dependent, però ja havien plegat tots; s'hi podia arribar ell mateix, si no era molestar-se massa.

En fi, era un home tan enraonat, tan tranquil si es comparava amb les fúries de la família Rafecas, que a En Perot el cor se li eixamplà d'esperança.

—Així que aquest rabiüt serà fora —pensà— sortiré i m'explicaré.

El noi Rafecas rondinant, tocant l'ase, pegant revolades i estrebades, tornant amb allò de les "set-centes pessetes a l'esquena", anà traient les perruques de dins el maletí i tirant-les més que del-

xant-les damunt el taulell. El perruquer, suaument, les anava recollint i endegant. En aquestes, entra a la botiga una noia:

—Déu lo guard, ¿que està llesta aquella perruca? Apa, culti, que m'esperen.

—¿Quina perruca, noia?

El perruquer estigué tot per ella.

—Una que ja he vingut tres vegades, avui. D'una senyora d'aquí tombant. Que l'havien de pentinar...

—Ah, sí! —exclamà el perruquer, abastant-ne una d'un peu. La perruca de la senyora Mmm...

—Ma... —va fer la noia, rumiant.

—Mo... —va fer el perruquer, cercant el mot.

—Ma... —tornava la noia—. Fa poc que sóc a la casa; no em recorda. Un nom tot estrany, com... rosquilla...

—Marrasquí! —saltà el perruquer, triomfant.

A En Perot se li escapà un mig crit; el cor li batia tan fort, que qui s'hi hagués fixat bé hauria vist que la perruca en trepidava.

—¿Que m'hi he de passar els segles morts de la humanitat, aquí? —interromp en això el noi Rafecas, que durant tota l'estona s'havia estat debatent amunt i avall de la botiga com una bèstia engabiada. El perruquer, però, no desdigué de la seva paciència; deixà dolçament la perruca de la senyora Marrasquí damunt el taulell, féu el maletí a mans del sorrut rebrot de l'empresari, li repetí el nom del teatre i àdhuc l'acompanyà amb noves excuses fins a la porta.

En Perot no perdé la seva avinentesa i s'enta-

forà dins la familiar perruca materna, entre els rulls grisencs tantes vegades estirats pels seus dits infantívols.

No s'havien escolat pas deu minuts, que la perruca ja era en mans de la senyora Marrasquí. Aquesta destapà melangiosament la capsa. Tres dies feia que tant se li'n donava de tot; era el senyor Marrasquí que, com a cap i cervell de la família, s'havia fet el determini de reaccionar i prendre-s'ho amb resignació. Feia el cor fort, però la processó, és clar, li anava per dins.

—Déu ens l'ha donat, Déu ens l'ha pres —feia, acanant amb les seves passes l'habitació, avall i amunt, amunt i avall.

—Sí, però és tan trist, tan trist de pensar... —i a la pobra mare, sense poder acabar la frase, les llàgrimes li xarbotaven dels ulls a doll.

El senyor Marrasquí s'aturava, brandava el cap i feia:

—Vés a saber, Déu sap d'on sortirà... és tan remenut...

I es posava a regirar per mil·lèsima vegada un calaix de calaixera, un recó d'armari, un fons de cove. La casa, un dia endreçada com un convent de monges, ara estava feta un garbuix: semblava que hi haguessin passat lladres.

La perruca de la bona dama, amb la seva mala gana i la seva desesperació, havia esdevingut una llàstima: és a dir, un embull de grenyes. El senyor Pere, aquell mateix matí, li havia insinuat de fer-

se-la pentinar; ella havia respost amb un sospir i amb un:

—Em voldria morir!

—Cal reaccionar, noia —havia replicat el senyor Pere—. Fes-ho per mi.

I ell mateix havia fet portar la perruca a cal perruquer.

Ara ella la tenia entre mans, asseguda davant del seu tocador. Lentament, amb un gemec a cada moviment, com si tingués totes les juntures adolorides, se la posà damunt del cap. El senyor Marrasquí, per fer alguna cosa, mirava l'efecte.

Llavors En Perot guaità per una escletxa: veié dins el mirall la cara materna, morada i enflaquida de tristor; veié, més al fons, els ulls del senyor Marrasquí, enfonsats dins les conques, amb una lluentor entelada com ulls de peix, enribetats de vermell; i el cor se li fongué. Féu un salt de la perruca al marbre del tocador i amb una tendra vehemència exclamà:

—No ploris més, mamà, que sóc aquí.

Imagineu-vos fills únics; imagineu-vos desapareguts durant tres dies de casa, i que els vostres pares us creguin dins el pap d'un colom, o dins el ventre d'un gat; i de sobte, sortiu a la vostra mare de sota les pues de la pinta i tindreu idea de l'escena que allí es desenrotllà.

La senyora Marrasquí es llançà amb tanta d'alegria al coll d'En Perot, que la perruca se li tombà de gairell. El besà, l'abraçà mil i deu mil vegades; l'estrenyia contra el seu pit, li resseguia el rostre

amb les mans, li palpava el cos. El senyor Marrasquí l'hi hagué de treure de les mans: mig per por que el masegués massa, mig per posar-s'hi ell. In-númeres vegades havia fantasiejat el bon senyor, durant aquells tres dies, la cara ferrenya que faria el seu fill si reaparegués, el sermó que li adreçaria i la tremenda surra final. Però ara només hi havia lloc per a l'amor i la joia; i aquestes fúries preparades, si passa la primera empenta ja estan llestes. I què diable! no tots els pares poden tenir un fill pròdig.

—Fill meu, ¿ja has sopat?... —anava fent la senyora Marrasquí—. Vicenta! Vicenta! Vagi a comprar llet! T'estimes més galetes o borregos? ¿Menjaràs com nosaltres? Fill meu, i que vas brut... ¿Per on t'has arrossegat?... I que prim de roba! Si no porta camisa, ni samarreta! Vicenta! Vicenta! ¿Que han rentat la robeta del nen? ¿Tens son? Faci-li el llit! No, ja te'l faré jo; vostè vagi a comprar la llet...

Mitja hora més tard En Perot enfonsava les seves rendides cametes dins el seu llit net, flonjo, calent, perfumat amb espígol. Els ulls aclarits del pare es decantaven damunt seu a l'una banda; el rostre amorós de la mare es decantava damunt seu a l'altra banda.

—Si sabessis, papà —feia En Perot— que són ben fetes les muntanyes!

—Dorm, preciós, dorm —feia la mamà. I el papà l'acotxava per centèsim camí amb la roba.

Però el ninó volia contar de totes passades les

seves aventures. A mitja contalla s'ensopí; l'endemà tornà a començar i les acabà fil per randa.

El mateix senyor Pere me les va contar a mí; no diré que entre ell i jo no les hàgim exagerades una mica, atribuint potser massa a l'enginy precoç de la minúscula criatura avinenteses combinades evidentment per la Providència.

D'En Perot fa temps que no n'he sabut res més; però tinc entès que ha crescut, que ja és tot un homenet, i que el tenen a pensió no sé si als Escolapis o als Jesuïtes. I com que tot allò que Déu vol ho vol per a bé, un bé al capdavant ha degut ésser per a ell la seva escapada; fins el senyor Marrasquí deia, però no davant del seu fill, que un viatge a l'estranger sempre és útil. Deu haver capit que res damunt la terra no iguala la dolçor i la bondat de les coses de casa; i que encara que el món no sigui allò que se'n diu una vall de lliris i roses, i que calgui fer almenys un ull viu, cal també posar amor almenys a l'altre ull.

I llavors l'orgull, la fatxenda, la incomprensió, l'avarícia, la deslleialtat i les altres flaqueses in-númeres de les criatures que ens volten —homes o bèsties— ens entren més amorosides, no ens fan tant de mal i encara ens fan somriure dolçament.

TAULA DELS CAPÍTOLS

	<u>Pàgs.</u>
<i>Prefaci de la primera edició</i>	11
<i>Prefaci de la segona edició</i>	13
<i>Nota a la present edició</i>	16
I <i>La naixença d'En Perot</i>	21
II <i>La criança d'En Perot</i>	27
III <i>El viatge aeri</i>	35
IV <i>L'il·lustre senyor De Rocatallada</i>	43
V <i>Perdut dins la nit</i>	53
VI <i>La torrentada</i>	63
VII <i>Les influències d'En Bayatrepada</i>	73
VIII <i>Un parèntesi, un nou amic i una expli- cació</i>	8
IX <i>Barrusquí, detectiu.</i>	95
X <i>Un àpat suculent</i>	105
XI <i>Dins la gola de la mort</i>	117
XII <i>Una bona família</i>	125
XIII <i>L'heroisme d'En Perot.</i>	135
XIV <i>En mans dels homes</i>	143
XV <i>L'amistat d'En Barrasquí</i>	153
XVI <i>Les grans pensades d'En Perot</i>	163
XVII <i>El salt del tigre</i>	171
XVIII <i>Per a menjar sopes cal pensar-se-les totes</i>	179
XIX <i>La traïció.</i>	187
XX <i>L'alliberament</i>	195
XXI <i>Juraments de gat</i>	203
XXII <i>La caixa dels negres</i>	213
XXIII <i>El bon retorn</i>	221

BIBLIOTECA SELECTA

VOLUMS PUBLICATS PER ORDRE ALFABETIC D'AUTORS

ALCOVER, JOAN

39 - Poesies completes

AMADES, JOAN

42 - Les cent millors cançons populars

51-52 - Les cent millors rondalles populars (2 vols.)

64 - Les cent millors cançons de Nadal

ARÚS, JOAN

15 - Llibre d'amor

BALMES, JAUME

41 - El criteri

BERTRANA, PRUDENCI

34 - L'Hereu

BOIX, DOM MAUR M.

68 - Llibre de la Mare de Déu de Montserrat

CASELLAS, RAIMON

29 - Els sots feréstecs

CATALÀ, VÍCTOR

40 - Drames rurals

48 - Caires vius

65 - Vida mlòta

COSTA i LLOBERA, M.

37 - Antologia poètica

GARCÉS, TOMÀS

11 - El caçador

73 - Llibre de la Mare de Déu Núria.

GUAL, ADRIÀ

56 - Donzell qui cerca muller i antologia poètica

GUIMERÀ ÀNGEL

47 - Antologia poètica

59 - Teatre selecte: *Mar i Cel*, *La Reina jove* i *La Baldirona*

LÓPEZ-PICÓ, J. M.

18 - Llibre dels bons auguris

MANENT, MARIÀ

74 - Llibre de la Mare de Déu de la Mercè,

MARTÍNEZ FERRANDO, E.

31 - Primavera inquieta

MASSÓ i TORRENTS, J.

23 - Croquis pirinencs

MESTRES, APEL·LES

36 - Liliàna

38 - Tots els contes

45 - Totes les cançons

METGE, BERNAT

9 - Obres completes (*a cura de M. de Riquer*)

OLIVER, M. S.

44 - Poesies completes

OLLER, NARCIS

13 - Pilar Prim

21 - La Papallona

ORS, EUGENI D'

- 4 - Gualba, la de mil veus
- 5 - La ben plantada
- 46 - Oceanografia del tedi

PIN i SOLER, J.

- 9 - La família dels Garrigas

PLA, JOSEP

- 60 - Coses vistes
- 75 - Bodegó amb peixos

PLANA, ALEXANDRE

- 26 - A l'ombra de Santa Maria del Mar
- 53 - El mirall imaginari

POUS i PAGÈS, JOSEP

- 28 - La vida i la mort d'en Jordi Fraginals

RIBA, CARLES

- 10 - Del joc i del foc
- 27 - Estances
- 76 - Les aventures d'En Perot Marrasquí

RIBER, LLORENÇ

- 49 - Poesies completes

ROIG i RAVENTÓS, J.

- 7 - Flama vivent
- 14 - Montnegre
- 24 - L'Ermità Maurici
- 43 - Presons obertes
- 45 - Esbarzer
- 67 - El Boig de la Pineda

RUSIÑOL, SANTIAGO

- 6 - L'illa de la calma
- 16 - Del Born al Plata
- 22 - El poble gris
- 23 - El català de la «Mancha»

35 - En Josepet de Sant Celon**57 - Oracions**

- 2 - Teatre selecte: *El Mistic*
La Mare, El Pati Blau,
Gente Bien

RUYRA JOAQUIM

- 17 - La Parada
- 19-20 - Pinya de rosa (2 vols.)
- 25 - Entre flames

SAGARRA, JOSEP M.* DE

- 30 - Cançons de rem i de vela
- 32 - Entre l'Equador i els tròpics
- 50 - Poema de Nadal
- 61 - El Conte Arnau
- 66 - Teatre selecte: *L'Hereu*
i la Forastera, La Corona
d'Espïues, Cançó de Ta-
verna

SOLDEVILA, CARLES

- 8 - Fanny
- 54 - Moment musical
- 70 - Històries barcelonines

TASIS, RAFAEL

- 58 - Antologia de la poesia catalana (De Lluïa a Verdaguier)

VAYREDA, MARIAN

- 12 - La punyalada
- 72 - Records de la darrera carlinada

VEDAGUER, JACINT

- 1 - L'Atlàntida
- 2 - Canigó
- 3 - Montserrat
- 63 - Antologia poètica (*a cura de Carles Riba*)

BIBLIOTECA PERENNE

VOLUMS PUBLICATS

1. VERDAGUER, Jacint	<i>OBRES COMPLETES (3.ª ed.)</i>
2. COSTA i LLOBERA, Miquel	<i>OBRES COMPLETES</i>
3. RUSIÑOL, Santiago	<i>OBRES COMPLETES</i>
4. MARAGALL, Joan	<i>OBRES COMPLETES</i>
5. MARTORELL, Joanot	<i>TIRANT LO BLANC</i>
6. GUIMERA, Angel	<i>OBRES SELECTES</i>
7. TORRES i BAGES, Josep	<i>OBRES COMPLETES</i>
8. OLLER, Narcís	<i>OBRES COMPLETES</i>
9. VILANOVA, Emili	<i>OBRES COMPLETES</i>
10. RUYRA, Joaquim	<i>OBRES COMPLETES</i>
11/12. BALMES, Jaime	<i>OBRAS COMPLETAS (2 vols.)</i>
13. AMADES, Joan	<i>FOLKLORE CATALUNYA *
RONDALLISTICA</i>

BIBLIOTECA EXCELSA

VOLUMS PUBLICATS

1. LÓPEZ PICÓ, Josep M.*	<i>OBRES COMPLETES *</i>
2. OLIVER Miquel dels S.	<i>OBRES COMPLETES</i>
3. SAGARRA, Josep M.*	<i>OBRES COMPLETES I-Teatre *</i>
4. GUERAU DE LIOST	<i>OBRA POETICA COMPLETA</i>
5. SAGARRA, Josep M.*	<i>OBRES COMPLETES II-Teatre **</i>
6. RIBER, Llorenç	<i>OBRES COMPLETES</i>
7. ORS, Eugeni d'	<i>OBRA CATALANA COMPLETA *
Glosari 1908-1910</i>
8. TRIADÚ, Joan	<i>ANTOLOGIA DE CONTISTES
CATALANS (1850-1950)</i>

Fora de sèrie

SAGARRA, Josep M.*	<i>OBRA POETICA</i>
--------------------	---------------------

12°

DIPUTACIÓN PROVINCIAL
DE BARCELONA

BIBLIOTECA CENTRAL

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001668167

Reg.º 332842

Sig.º Ms 268

BIBLIOTECA SELECTA

publica els títols cabdals dels millors escriptors catalans

ULTIMS VOLUMS PUBLICATS

52. LES CENT MILLORS RONDALLES POPULARS (Vol. II), per Joan Amades.
53. EL MIRALL IMAGINARI, d'Alexandre Plana
54. MOMENT MUSICAL, de Carles Soldevila.
55. ESBARZER, de J. Roig i Raventós.
56. DONZELL QUI CERCA MULLER, d'Adrià Gual, amb il·lustracions de l'autor.
57. ORACIONS, de Santiago Rusiñol.
58. ANTOLOGIA DE LA POESIA CATALANA, per Rafael Tasis.
59. TEATRE SELECTE, d'Àngel Guimerà.
60. COSES VISTES, de Josep Pla.
61. EL COMTE ARNAU, de Josep M.* de Sagarra.
62. TEATRE SELECTE, de Santiago Rusiñol.
63. ANTOLOGIA POÈTICA, de Jacint Verdaguer.
64. LES CENT MILLORS CANÇONS DE NADAL, per J. Amades.
65. VIDA MÒLTA, de "Victor Català".
66. TEATRE SELECTE, de Josep M.* de Sagarra.
67. EL BOIG DE LA PINEDA, de Josep Roig i Raventós.
68. LLIBRE DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT, per Dom Maur Boix i Selva.
69. OBRES COMPLETES, de Bernat Metge.
70. HISTÒRIES BARCELONINES, de Carles Soldevila.
71. L'HOME DE LES FIRES I ALTRES CONTES, de Cèlia Suñol.
72. RECORDS DE LA DARRERA CARLINADA, de Marià Vayreda
73. LLIBRE DE LA MARE DE DÉU DE NÚRIA, per Tomàs Garcés.
74. LLIBRE DE LA MARE DE DÉU DE LA MERCÈ, per Marià Manent.
75. BODEGÓ AMB PEIXOS, de Josep Pla.
76. LES AVENTURES D'EN PEROT MARRASQUÍ, de Carles Riba.
77. TEATRE SELECTE, de Josep M.* de Sagarra.
78. ANTOLOGIA DE LA POESIA CATALANA (1900-1950), per Joan Triadó.

Vegi's la llista completa a les darreres pàgines d'aquest llibre

Bibli